

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za turemstro: četrtletno 7-80 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

SLS na delu

Ko so klerikalci prišli 31. januarja v vlado, je „Domovina“ pisala, da naj zdaj pokažejo, kaj znajo. Tako je prav. Po delu more ljudstvo najbolje spoznati, komu je zaupalo glasove.

Radičevci so svoječasno ljudstvu obetali, da mu bodo odpravili vse davke, vojsko in orožnike, ko pa so prišli v vlado, so se smejali, češ, saj tega nismo resno mislili. Kaj takega tudi od SLS ne zahtevamo, dasi moramo spomniti, da je ona bila v obljubah istotako zelo glasna, predvsem pa je prisegala na avtonomijo in na povrnitev slovenskih fantov vojakov iz Macedonije.

Avtonomija je zdaj izgubila iz klerikalnih predalov kakor kafra. Pravkar so še prisegali, da nikdar in nikoli ne bodo opuščali boja za avtonomijo, a danes molčijo o njej kakor grobovi. Naši prijatelji po deželi, ki so prej imeli polna ušesa avtonomije, se sedaj hudomušno norčujejo, da je klerikalno avtonomijo vzel pust.

Pa tudi sicer mi ne zahtevamo čudežev od SLS. Zahtevamo pa tisto, kar se da doseči in je bilo izvedljivo že sedaj. Radikalci so bili v hudi stiski, ker ni maral nihče z njimi v vlado. Svetozar Pribičević je dal že 31. januarja sporočiti dr. Korošcu, da on ne pojde z Uzunovićem. To je pomenilo z drugimi besedami, da je dr. Korošec mogel od Uzunovića, ko je bil pozvan v vlado, tudi kaj zahtevati. Jasno je, da bi SLS morala zahtevati pravičen popust davkov za bodoče davčno leto: znižanje dohodarine, vsaj majhno zmanjšanje doklad pri zemljiškem davku, olajšanje davka na poslovni promet, znižanje taks kakor tudi odpravo davka na ročno delo. Morda se nikdar več ne bo povrnila tako ugodna prilika.

SLS je rešila radikale iz stiske, na to jim je še storila uslugo pri obravnavanju korupcije, a za ljudstvo ni zahtevala ničesar.

Tako gre sedaj naprej. Izvemo pač, da so klerikalci dosegli, da v novem oblastnem odboru ne bodo imeli kontrole drugih strank, obcnem pa prihaja iz Beograda vest, da je vlada sklenila, naj se izdatki novih oblasti v Sloveniji krijejo z novimi davki, ki jih ima v obliki doklad skleniti oblastna skupščina. Bivše deželne doklade, ki jih je zadnja leta pobirala država, ker ni bilo dežel, naj bi po tem poročilu ostale še dalje državi. Oblasti bi imele pravico same skleniti do 50odstotno doklado na zemljiški davek, pridobnino in hlšni davek.

Proti tej nakani se je SDS odločno uprla. V času obče gospodarske krize mi ne moremo pristati na zvišanje davkov in moramo se vsi složno upreti proti klerikalni vladi, ki kaj takega zahteva. Bivše deželne doklade (povprečno okoli 70 odstotkov) morajo biti oblastem na razpolago!

Sicer je dela SLS v vladi malo videti. Preprečila je občinske volitve v Ljubljani, ker se jih boji. Povsod hoče razpustiti vse zastope, ki niso v njenih rokah, in postaviti komisarje. V Zbornici za trgovino, obrt in industrijo, mesto da tam delujejo in govore naši trgovci in obrtniki, sedi klerikalni komisar in naš obrtniški ter trgovski stan sta brez zastopstva. Kmetijsko družbo bi radi dali komisarju. Komisarja bi hoteli v Delavski zbornici in v bolniški blagajni. Povsod policija. V zadnjem času že pišejo, da so radičevci državni nevarni in da so ji opasni tudi samostojni demokrati ter da le klerikalci edini hočejo dobro — Srbom. Olej, glej, kako se Janezek uči, kadar je v vladi! SLS ima za spremembo zopet enkrat srbsko šajkačo na glavi, in sicer tisto od žandarmerije. To si velja zapomniti za bližnje čase, ko bo SLS

zopet izven vlade, ko ne bo več hvalisala Srbov in bo hotela vse zatajiti, kar zdaj dela.

Naše prijatelje prosimo, naj le povsod med ljudstvom povedo resnico, kako nam je SLS podaljšala vse visoke davke in kako je odklonila vse naše predloge za znižanje, zlasti pa, kako je nastopala za dohodnino in za davek na ročno delo. Vprašujejo naj prav prijateljski klerikalne volilce, kaj k temu pravijo, kam so izginile obljube SLS in kako je z novimi davki, ki jih hočejo klerikalci uvesti za oblasti. In zakaj so radičevci naenkrat državi nevarni tudi po mišljenju SLS, dasi je vsa SLS plesala okoli Radića kakor okoli malika, ko je potoval v Moskvo in je res bil nevaren?

Naš vodja g. Pribičević je rekel, da je klerikalcem lahko izmotati se iz neprilik, kajti če ničesar ne dosežejo, potolažijo svoje volilce s tem, da bo že v nebesih bolje. Po mojem mišljenju pa niti klerikalni volilci ne mislijo tako nespametno, da so izvolili poslance SLS za to, da jim kaj dosežejo v nebeškem kraljestvu. Po tem, kar smo do sedaj videli, ni SLS izposlovala Sloveniji za to posvetno življenje prav ničesar razen visokih davkov.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Klerikalci za korupcijo

Nepobitno dejstvo, da so klerikalci glasovali proti temu, da bi se krivci postavili pod obtožbo — Drzne „Domoljubove“ laži

Da „Domoljub“ vedno skuša z večjo ali manjšo spretnostjo zagovarjati grehe svoje stranke, je razumljivo, razumeti pa ni mogoče predrznosti, s katero je zadnji „Domoljub“ enostavno zatajil dejstva, ki so znana pred vso javnostjo. Zgodovinsko dejstvo, ki bo pomenilo vedno sramoto za klerikalno stranko, je namreč, da je SLS glasovala proti temu, da bi se postavili pred sodišče ljudje, ki so se okoristili z državnim denarjem.

Naj na kratko orišemo predzgodovino tega dogodka. Lansko leto so se ugotovile velike zlorabe z državnim denarjem, pri čemer je prizadetih poleg Pašičevega sina Radomira še več oseb, ki imajo v javnosti odlično vlogo. Da bi se te korupcijske zadeve razčistile, je Narodna skupščina izvolila odbor, katerega naloga je bila, da preišče vse te zlorabe ter potem predloži Narodni skupščini svoje mnenje. Te dni je imel ta tako zvan anketni odbor svojo sejo, na kateri je šlo za to, kakšen predlog naj se stavi Narodni skupščini.

Spočetka sta obstajala dva predloga, eden radikalski in eden samostojno demokratski. Radikalski predlog je smatral, da anketni odbor ni opravičen predlagati postopanje proti osebami, obdolženim korupcije, dočim je predlog samostojnega demokrata Popovića

našteval vsa dejstva, ki jih je ugotovilo delo anketnega odbora in iz katerega se vidi, da so obstajale zlorabe pri visokih uradnikih in pri odgovornih ministrih. Ker sta krivda in odgovornost dokazani, je predlog samostojnega demokrata Popovića zahteval, da se stavijo pod obtožbo nekateri višji uradniki in dva bivša ministra.

Poudarjati moramo, da so vsi zastopniki opozicije v anketnem odboru, tudi radičevci, sprejeli predlog samostojnih demokratov za svoj. Celo klerikalci so nekaj dni prej izjavljali, da so istotako za protikorupcijski predlog samostojnih demokratov.

Toda sedaj so klerikalci v vladi in v zvezi z radikali, pa so zato mrko pozabili na vso svojo protikorupcijsko vojno. Da bi se lepše videlo, je klerikalni zastopnik v anketnem odboru stavljal svoj predlog, ki pa je imel v bistvu isti smisel kakor radikalski. Nato so radikali svoj predlog umaknili. Pri glasovanju je klerikalno-radikalna večina z 11 glasovi proti 10 odklonila predlog samostojnega demokrata Popovića ter sprejela predlog klerikalca dr. Hodžarja. Vse obdolžene osebe pripadajo radikalski stranki, v kateri imajo važno vlogo. Da so torej radikali lahko glasovali za klerikalni predlog, pomeni, da klerikalni predlog ni bil prav nič nevaren obdolžencem. Zahteva, ki so jo klerikalci poleg

drugega stavili v omenjenem predlogu, da naj se donese protikorupcijski zakon, je samo pesek v oči javnosti, da bi klerikalci laže opravičevali napram svojemu volilstvu svoje nečuvveno izdajstvo. Pravega protikorupcijskega zakona seveda nikdar ne bo. Vladna večina, v kateri odločajo radikali, se bo že znala izogniti takemu zakonu, kar je jasno.

Kakor vidimo, je bil baš klerikalni glas odločilen. S tem, da je klerikalni zastopnik glasoval proti Popovičevemu predlogu, bodo ostali glavni krivci v zadevi Radomira Pašiča nekaznovani. Vse delo anketnega odbora je bilo torej zaman.

Ker so v zvezi z radikali, so klerikalci vrgli v turščico puško in topove, s katerimi so prej streljali v korupcijo. Vse njihovo grmenje se je izkazalo za lažnivo. Zato je tudi «Domoljub», v svesti si velikanskega poloma SLS, enostavno zatajil pravo lice te zgodovinske seje in se zlagal, da je SLS dosegla velik uspeh proti korupciji. «Domoljub» ni prav nič omenil predloga samostojnih demokratov, ki izrecno našteva gola dejstva in zahteva postavitev krivih oseb pod obtožbo, temveč samo navaja lepo počesani klerikalni predlog. Za strašno neumne mora imeti «Domoljub» svoje bralce, da si jim upa tako zavijati.

Obenem je «Domoljub» svoje poročilo o tej seji zabelil s Slavensko banko in s sirovimi izpadi. Stara navada «Domoljubove» politike je, da začne s sirovostmi, kadar mu zmanjka dokazov. Glede Slavenske banke mu ponovimo samo na kratko, da je bilo vodstvo tega zavoda tik pred polomom v rokah inozemske Länderbanke in da zato odgovornosti za ta zavod nima nihče drugi kakor Länderbanka in ne mogoče dotični ljudje, ki so pred leti odločevali pri banki, sedaj pa pri njej niso imeli nikake besede.

S svojim drznim zavijanjem in zavajanjem na stranske poti hoče «Domoljub» pri svojih bralcih pokriti dejstvo, da so klerikalci glasovali v Beogradu za korupcijo. No, «Domoljub» gotovo računa s tem, da so njegovi bralci dovolj omreženi od politikujoče duhovščine in da bodo zato sprejeli tudi «Domoljubovo» laž za božjo resnico.

Soteščan:

Med trnjem in osatom

(Povest.)

(Dalje.)

Mi smo veljaki z Lanšča doma, cela dežela nas dobro pozna.

Oče Gorenc je sede! na klopi pred hišo s pipo in debelim tobačnim mehurjem. Vedno je bil na tem prostoru ob prvem usmevu pomladnih in poletnih jutur. Občudoval je vstajajoče življenje: jutranjo pesem krilatcev in pridne čebelic, ki so ob prvem svitanju vzletele na delo. Za njimi so se oglašale kokoši in šele nazadnje so vstajali ljudje.

Nenavadno zgodaj je vstala Lojza tisto jutro in prisedla k očetu. Starec je bil nekam dobre volje; iz vsake besede mu je zvenela šaljivost in šegavost se mu je pomlajala na obrazu.

«No, hčerka, kako se počutiš?» jo je vprašal ljubeznivo. «Nekam zamišljena si, ako se ne motim.»

«V kratkem se bova ločila...»

«Po svetu pojdeš, otrok? Tak ne boji no taka!»

«Stan bom spremenila. Urbinov me je vprašal...»

«Aha, Martin, tako, tako. Pa si ga ujela, kajneda, Lojzika. Že delj časa te opazujem.»

«Oh, saj veste... Nikar mi ne zamerite.»

«Nič ti ne rečem, Lojzika. Ako bi bil kdo drugi, bi ropotalo, tako pa — Martin je fant in kmetija, kmetija! Dekle, modro si izbiralo,

Novi davki se obetajo

Kmetje, obrtniki, trgovci, delavci, pazite!

«Domovina» je že poročala, da so klerikalci v Beogradu za tri ministrske avtomobile prodali avtonomijo, poleg tega pa še navdušeno glasovali za vse stare davke. Glasovali so za dohodnino, ki so jo doma pred volilci tolikokrat psovali, glasovali so za 500odstotno doklado na zemljiški davek, za 30odstotno doklado na vse davke, za takse, za davek na poslovni promet, za davek na ročno delo in glasovali so proti predlogu SDS, da se ti davki znižajo, davek na ročno delo pa odpravi.

Strašno ogorčenje je zaradi tega nastalo v vsej javnosti. Več let so klerikalci obetali, da bodo znižali davke, čim bodo v vladi. Zdaj se jim je izpolnila želja, da so prišli v vlado, a glasovali so kakor en mož za neizpremenjeno visoke davke, pod katerimi je čijo kmet, obrtnik in delavec.

Te dni pa je prišla nova neprijetna vest iz Beograda. Vlada, v kateri sede pod vodstvom dr. Korošca trije klerikalni ministri: g. Serbec (izvoljen v logaško-radovljiškem okraju), dr. Kulovec (izvoljen v novomeškem okraju) in dr. Gosar (izvoljen v okraju Laško-Trbovlje-Prevalje), je sklenila uvesti za pokritje stroškov v oblasteh nove davke. V mariborski in ljubljanski oblasti naj se to zgodi v obliki doklad na zemljiški davek, pri-

dobnino in hišni davek, dalje morda tudi na davek na ročno delo ter na vinski davek.

Leta 1920. so klerikalci bivšo deželno doklado (povprečno 70 odstotkov državnega davka) izročili državi tako, da ni bila več deželna, ampak državna. Zdaj pa jo niso zahtevali nazaj... Tako bomo plačevali bivšo deželno in nove oblastne doklade.

Klerikalci morajo na te vesti molčati. Ako v vladi ne izposlušajo znižanja državnih doklad, oziroma povračila bivših deželnih doklad, morajo oblasti uvesti nove davke.

Tako je SLS zopet dokazala, da je popolnoma nesposobna, ali pa neče ljudstvu dobroga. Takega strahovitega neuspeha še ni doživela nobena stranka.

Kmetje, obrtniki, trgovci, delavci, vsi brez razlike strank, pozor! Tudi Vi, ki kimate klerikalnim priganjačem! Gre za Vaš obstoj, ki vam ga hoče SLS uničiti. Vsi na noge, da protestirate proti novim davkom! Sklepe in resolucije proti tej grozeči novi davčni obremenitvi naj na sestankih sklenejo društva, občinski odbori in davkoplačevalci brez razlike stanu.

SLS je prodala gospodarski program Slovenije za to, da ima tri ministre. Zdaj pa je znova položila roko na davkoplačevalce.

Politični pregled

Ker je zadnje dni Narodna skupščina mirovala, je vladalo v Beogradu popolno politično zatišje, ki se bo pa zopet razburkalo, ker se danes nadaljuje seje Narodne skupščine in se odsotni poslanci vrnejo v Beograd. Na dnevnem redu današnje seje je med drugim radičevska obtožba notranjega ministra Maksimoviča,

katerega dolže raznih zlorab. Zanimanje za to obtožbo je veliko in je zato pričakovati polnoštevilne udeležbe seje. Proti Maksimoviću se pritožujejo zlasti tudi naši klerikalci, ki groze, da bodo odpovedali sodelovanje v

vladi, če minister Maksimović ne bo spreminil svojega osornega obnašanja napram njim. Da bi klerikalci samo zaradi Maksimovičeve krivoglednosti zapustili težko priborjene ministrske stole, ni prav verjetno.

Svoje podpiranje radikalov v vladi hočejo klerikalci čim najbolj izkoristiti za svojo stranko. Tako

hočejo izsiliti nova velika župana v Sloveniji,

kajti to smatrajo za nujno potrebo, dočim so jim koristi slovenskega ljudstva deveta

pametno si ravnalo. Ali bomo že skoro naredili?»

V nedeljo se bomo dogovorili.»

«Prav, prav. Takoj bom naročil opravo, tako kot se spodobi za edino hčer. Od tridesetega leta varčujem v ta namen in ti nabiram dojo. Ne boš se sramovala.»

«Kaj pa ženitovanje?»

«Vse vas in vse sorodnike bomo povabili. Sijajno mora biti, da bo slovelo po treh župnijah. A da ne pozabim: ali je Urbinc zadovoljen z Martinovim ukrepom? Nič kaj si nisva dobra, odkar se poznavata. Ne vem, kakšno bo to sorodstvo.»

«Moja beseda bo tudi nekaj veljala...»

«Seveda, seveda. Poglavitno je, da prideš k Urbincu, drugo ti bo navrženo. Stara itak ne bosta več dolgo sitnarila, čeprav sta še trdna in dobro ohranjena. Starega človeka zadene vsaka bolezen.»

«Ju bom že ugnala...»

«Vem, da boš na mestu. Vendar je bolje, da ne pripoveduješ, kako boš nastopila. Rekli bi tako in tako, saj poznaš jezike. Do poroke ne smejo nič slabega vedeti o tebi, Bog obvaruj!»

«Oče, kar začnimo pripravljati.»

«Priprave so že v načrtih. Smreke bom prodal tam za Šumiščem, Lovrin mi ponuja zanje šestdeset tisoč. V tem denarju je dota in ženitovanje.»

Vsa zadevoljna je vstala Liza in šla pripravljat zajtrk. Teden ji je minul v načrtih za bodočnost. Mati jo je učila gospodinjstva, oče pa jo je uril v gospodarstvu, da bo tudi tukaj pripravljena, ako bo treba prijeti.

Martina so sprejeli prijazno nad vse pričakovanje. Tako je moral pozabiti nevoljo, katero je skrival v srcu. Nič nj našel, nad čimer bi se mogel znositi.

«No, bomo pa naredili, bomo pa naredili, je hitel priliznjeni Gorenc. «Ne boš se kesal, Martin! Pogledaj jo, taka nevesta!»

«Neradi jo še damo od hiše, neradi,» je pravila Gorenjka. «Pa naj bo v božjem imenu, saj pojde k poštenim ljudem.»

«Z doto boš tudi zadovoljen. Dvajset tisoč, to je denar.»

«Nič še nisem vprašal po denarju,» ga je Martin hladno zavrnil.

«In pa oprava, oprava,» se je mati pohvalila. «Vse, kar potrebuje gospodinja z eno besedo...»

«Takah stvari imamo doma na preostanjanje...»

«Felico bomo zaklali za ženitovanje. Tukaj ne boš ugovarjal?»

«Ni treba. Natihem naredimo.»

Gorenjka je odhitela v kuhinjo pripraviti malico, oče pa je prisedel k zetju, prizadeva joč se na vse načine, da bi ga spravil v dobro voljo.

«Ženiš se, pa si tako otožen,» je besedičil. «Daj no kaj povedati, da bomo bolj veseli.»

«Nisem pri volji. Saj veste, kako je, ako je človek prisiljen...»

«Seveda, lepo ni, ker si se izpozabil. Pa saj boš popravil, nobene besedice ti ne rečem, Zakon je zdravilo za tako bolezen.»

«Neprijetno je zame in za vas. Ali je treba, da si namigujejo: «Glejte, kako morajo hiteti...»

briga. Ljudstvo od take spremembe ne bi imelo ničesar, pač pa bi potrebovalo znižanja visokih davčnih bremen. Namesto da iščejo le strankarske in osebne koristi, naj bi bili klerikalci raje glasovali za davčne olajšave.

Posebno značilna za naše klerikalne avtonomiste je uredba o oblastnih in srezkih proračunih, ki jo je izdala klerikalno-radikalna vlada in s katero je

odpravljena finančna samostojnost oblastnih skupščin.

Uredba spreminja zakon o oblastni in sreski samoupravi ter ukinja proračunsko pravo oblastnih skupščin, ki bodo smele le predlagati razne finančne ukrepe finančnemu ministru. Nadalje ukinja uredba pravico oblastnih skupščin, da predpišejo samostojne davščine. Slovenski oblasti bosta morali po tej uredbi za pokritje izdatkov proračuna skleniti do 50odstotne doklade na neposredne davke.

Torej ne samo za nespremenjene visoke davke, nego celo

za nove davke so klerikalci.

Vedno lepši časi se nam obetajo od vladajočih klerikalcev, ki so se delali prej v opoziciji strašno ogorčene zaradi krivic, ki se gode Sloveniji, ter zahtevali za Slovenijo avtonomijo, češ, da nas ne bodo Srbi izmzgavali.

Z omenjeno uredbi, ki obsoja na smrt samostojnost oblasti,

so se pokazali klerikalci kot centralisti.

Tako se je zopet enkrat izkazalo, da je vsa klerikalna politika breznačelna in neiskrena ter le išče strankarske koristi ne glede na ljudske potrebe.

Od zunanjih dogodkov je omeniti

zmagovito prodiranje komunističnih kanton-skih čet na Kitajskem

proti četam kitajskega generala Sunčuanfanga. Kakor je podoba, bodo kantonske čete, ki jih podpira ruska boljševiška vlada, polagoma zasedle vso Kitajsko. Sedaj se bližajo Kantonci mestu Šanghaju, kjer stavka okrog 100.000 Kantoncem naklonjenih delavcev. Sunčuanfang hoče stavko streti in je dal zato okrog 1500 vodilnejših stavkujočih delavcev

obglayiti. Zaradi takih razmer so na Kitajskem v nevarnosti tudi evropske, predvsem angleške koncesije, v katere so Angleži vložili ogromno denarja. V svrhu zaščite svojih državljanov je Anglija izkrcala mnogo svojega vojaštva v Šanghaju.

DOPISI

DOLJNI LOGATEC. Blesteči napis «Složnim občanom» na novi občinski hiši je postal sedaj njegovemu stvarniku samemu županu g. Oblaku bridka ironija. Pri prvi seji novoizvoljenega občinskega odbora je moral g. župan pač videti, da bo kmalu konec klerikalnemu gospodarjenju v naši občini. Pri volitvah župana je dobil g. Oblak 11 klerikalnih glasov, dočim je napredni blok šestih odbornikov oddal glasove našemu somišljeniku g. Tušarju. Kaj takega g. Oblak ni pričakoval, zato je tudi dal duška svoji užaljenosti, češ, da je bil do sedaj soglasno izvoljen za župana, a danes da ve, na kateri klub se more zanesti. Temu bo po njegovi izjavi v vsem na razpologo. G. župan obeta torej svojo pomoč samo klerikalni stranki. Ali tako ne bo šlo, g. Oblak. Tudi mi naprednjaki smo istovredni občani. — Po tej seji se je vršil po Logatecu obhod z godbo in lampijončki, katerega so se udeležili v prvi vrsti otroci in stare ženske, lampijončke pa so nosili deloma komunisti. Tudi občinski odborniki so ostali deloma doma. Udeležilo se je tega nezmyselnega in smešnega obhoda samo sedem od njih, drugih je bilo menda sram iti v obhodu. Menda je bilo sram celo gospoda župana samega, ker sta ga pri obhodu držala pod pazduho prav tesno oba občinska svetovalca, da jima ne pobegne. Gospod Oblak, mi Vam svetujemo, da opustite lampijončke, ki sicer prav lepo svetijo, ter se raje posvetite od občanov drago plačani elektriki, ki dnevno tako žalostno mežika.

GORNJI LOGATEC. Jaz sem pa nekaj zvedel, čeprav vsi tako skrivajo. Na pustno nedeljo bo v Sokolskem domu lušno kakor nikoli. Maškare se napovedujejo od vsepovsodi, pa tudi domača dekleta in fantje stikajo glave in kujejo načrte. Toliko sem že ujel na ušesa, da bodo dvorano imenitno dekorirali, malo že tudi vem, kdo se bo vse namaškaradil, pa se zaenkrat ne upam povedati, ker še ni bila polnočna ura pustne nedelje.

Preveč bi planili po meni, nazadnje bi jih pa še na maškarado ne bilo. Ta mladina je vsega zmožna. Glede sebe pač lahko izdam, da bom imel najlepšo masko in da bom tudi dobil prvo darilo, ostali dve darili (če sem prav slišal, je Mica rekla, da bo troje daril) milostno prepuščam drugim. Samo to prosim, da boste pazili na moje šimičevlječke, ki jih bom tokrat imel prvič na nogi, če kurja očesa ne bodo protestirala. Začetek bo menda že ob pol osmih zvečer. Godba prima. Postrežba solidna. Vino boljše kakor ponavadi. Kaj čete še več? Kdor ne veruje, naj pride pogledat.

GORNJI LOGATEC. Novi občinski odbor, sestojč iz samih demokratov, je imel predzadnjo nedeljo svojo prvo sejo, na kateri je izvolil občinsko starešinstvo. Izvoljeni so: za župana Miroslav Puppis, za prvega svetovalca Ivan Rihar, za drugega svetovalca Fran Tavzes in za tretjega svetovalca Ivan Petek (Gorenja vas). Župan se je v imenu izvoljencev zahvalil za izkazano zaupanje in prosil odbornike, zlasti nove, da bi mu pomagali izvršiti odgovorno službo. Omenil je naloge, ki si jih je postavil občinski odbor za bližnjo bodočnost, predvsem popravo najpotrebnejših cest in potov, popravo pokopališča in izvedbo nove ceste v Gorenjo vas. Sejo je vodil kot najstarejši odbornik Ivan Marinko. Brez hrupa in šuma gredo naši demokratski občinski možje na delo, oprti na obče zaupanje. Dolnjelogaškega župana so pa inštalirali z največjim pompom, četudi ima proti sebi 170 protiklerikalnih volilcev. Geslo «Složnim občanom» se bo moralo preseliti v Gornji Logatec.

HOTEDRŠICA. Hotenjski dopisnik «Domoljuba» je dobil pri nedeljskih občinskih volitvah na svoje ogabne, vse prej kakor krščanske napade najboljši odgovor: Kmečko-delavska zveza je dobila 92 glasov in 6 odbornikov, SLS pa 61 glasov in 3 odbornike. Hotedršica je povedala, komu zaupa. Krepak in odločen odgovor tistim, ki mešajo krščansko vero s politikom. O ostalih natolcevanjih se še pomenimo. Dopisnik naj vedno prej prečita katekizem, preden se zopet loti dopisovanja. Za danes le še to: Dokler bo hotenjska SLS sestavljala take občinske kandidatne liste, inspirirane od ljubljanske gospode, ne bo v Hotedršici zmagovala.

GORENJA VAS V POLJANSKI DOLINI. Predzadnjo nedeljo se je vršil občni zbor krajevne

«Naj imajo veselje. Mi se bomo zabavali na svatbi, drugi naj se kratkočasijo z opravljanjem.»

«Slabo se bomo zabavali...»

«O, tisto pa ne, tisto. Svatba pa ni pogrebščina.»

Mati in hči sta medtem obložili mizo z jedjo in s pijačo, Gorenc je natočil kozarce in nazdravil ženino in nevesti. Dal jima je očetovski blagoslov.

Martin se je samo dotaknil z ustmi kozarca in ga je postavil na mizo. Tudi jesti ni hotel, rekoč, da ne mara sladkarij. Prekrižal je roki na prsih in nogi nad kolena — tako je načel poglavitni del svojega opravila.

«Jutri pojdemo k notarju in pojutrišnjem v župnišče,» je omenil Lojzi, sedeči blizu njega. «V nedeljo bova na oklicih.»

«Meni je prav,» je prikimala. «Kar urediva.»

«Z vozom vaju bom počakal pri znamenju. Ob osmih bom zapregel.»

«Prideva. Točno bova na mestu.»

«Zbogom!» Martin je segel po klobuk in hotel oditi.

«Tak ne hodi še vendar,» mu je Gorenjka zastavila izhod. «Toliko je pripravljenega, pa se ne poslužiš. Ali meniš, da je zastrupljeno?»

«Nisem lačen, mati!»

«Pa vseeno. Oh, kako si čuden!»

«Mudi se mi, saj veste, koliko je dela...»

«Pa naj počaka,» se je vmešal Gorenc. «Vsaka reč ima svoj čas, tudi ženitev.»

«Moram iti. Saj se bomo kmalu zopet videli.» Urno se je izmuznil materi skozi vrata in odšel čez dvorišče.

Drugi dan so se Gorenc, nevesta in ženin sešli na določenem mestu. Sedli so na voziček ter se odpeljali proti krajnemu sodišču. V gozdiču tik pred sodiščem je Martin spregovoril prvo besedo.

«Živež in kot ti bom izgovoril z denarjem in letnim priboljškom,» jo je iznenadil. «Kmetije ti ne zapišem.»

«Potem pa nič,» je kriknila kot zdvijana. «Za dekle grem lahko, kamor hočem. Pustite me, da ubežim.» Z vso močjo sta jo držala z očetom, da ni planila z voza. Pomirila se je šele takrat, ko ji je obljubil, da jo bo postavil za dedinjo po svoji smrti.

V nedeljo sta bila Urbinov Martin in Gorenčeva Lojza prvič na oklicih. Ljudje so se po cerkvi dregali s komolci in delali različne opazke. Že dolgo se ni o kakih ženitvi toliko govorilo. Mladi in stari so ju nosili po opravih povsod, kjer je bilo zaposleno kako človeško bitje.

Najpridnejša v prenašanju marnjev je bila branjevka Plevelova Liza. Najeta je bila od radovednežev in radovednic, da je prisluškovala zvečer pri Gorencu pod odprtimi oknom. Tu ji je marsikaj zanimivega priletelo na uho. Po njej je prišla med vaščane vest o Martinovem obnašanju pri snubitvi, o prizoru v gozdiču pred sodiščem ter o dejstvu, da stopa Martin prisiljen v zakonski stan.

«Zato pa tako hitijo,» so babnice čebljale za ogli.

«Zato, zato,» je Liza pritrjevala. «Kdo ve, kakšen bo tak zakon?»

«Ne bo kaj prida,» so prerokovale. «Grebenc jo je tudi moral vzeti, na vso moč so

hiteli. In zdaj se pripravata in bijeta kakor tolovaja.»

«Jehhata, koliko je danes teh nesreč. Nikjer se že skoro nimajo več radi...»

Tiste dni je Urbinka sprejemala Lizo z odprtimi rokami. Vse, kar je opravičljiva izvedela pri Gorencu, ji je prinesla po svoje prekuhana in zabeljena. Nič ni smela zamolčati, vse je zanimalo ženico, ki je hotela biti o svoji naslednici dobro poučena.

Branjevka je zavoljo tega potrojila svoje poti mimo Gorenc in nastavljala ušesa. Gorenc je ugibal, kako pridejo domači pogovori med ljudi. Sklepal je, da nekdo prisluškuje. Nalašč je zvečer odprl okno na spodnji strani hiše in nastavljal v temi zanko, ki naj bi zagrabila nepoklicanega poslušalca.

Pozno nekega večera se je pojavilo pod oknom bolešno javkanje. Gorenc je hitel iz sobe in našel žensko, sedečo ob zidu na tleh; njena desna noga je tičala v zanki, pritrjeni na količek, ki je komaj vidno gledal iz zemlje.

«Aha, Lizika,» se je nasmehnil. «Kaj pa ti delaš tukaj, aa?»

«Psu sem se izognila, me je pa tukaj nekaj prijelo,» se mu je zlagala. «Ne vem, kaj se mi je ovilo noge, drži me kot kleščice...»

«Liza, menda se večkrat izogneš psu pod naše okno...»

«Prvič nočoj — kakor gotovo je Bog v nebesih.»

«Kdo pa raznaša marnje iz naše hiše?»

«Jaz že ne! Kazen naj me zadene, ako sem lagala.»

«Liza, ali veruješ v božjo vsevednost?»

«Kajpak, da verujem.»

organizacije SDS za naš kraj ob številni udeležbi okrog 100 mož in fantov. Volil se je nov odbor, katerega naloga je, da pomirljivo vpliva na naše somišljenike ter budi v njih strankarsko zavest od dolžnosti do stranke, posebno pri volitvah, pri katerih naj stopijo vsaka osebnost, osebno nasprotje in nesporazumljenje na stran. Na zbor sta prišla iz Ljubljane tudi naš oblastni poslanec dr. Kramer in glavni tajnik dr. Rape. Tajnik dr. Rape je podal smernice in dolžnosti krajevne organizacije ter bodril navzoče k složnemu političnemu delu, ker od centrale je pričakovati uspeha le tako, če ima ta močno oporo v svojih članih, združenih v krajevnih organizacijah SDS. Poslanec dr. Kramer je podal daljše poročilo o sedanjem političnem položaju, o zvezi klerikalcev in radikalov, o delu in dolžnostih oblastnih skupščin, katere hočejo klerikalci izrabiti v svoje strankarske namene, kar jasno kaže že to, da so iz strahu pred kontrolo izposlovali od vlade odlok, po katerem se volijo oblastni odbori po večinskem sistemu. Njegovo poročilo je bilo splošno sprejeto z odobravanjem. Na zboru, četudi strogo za somišljenike, je bilo tudi par nasprotnikov, ki so se pa mirno zadržali. Da se je tudi nasprotnikom dovolil vstop, smo s tem pokazali, da je naše delo pošteno in odkrito in da nimamo pred nikomur ničesar skrivati, dočim se nasprotno klerikalci boje vsake javne kontrole. — Enkrat politika in resnost, drugič pa tudi zabava in šala. Zabavo nam bo nudil naš Sokol na pustni večer v Sokolskem domu, kjer bo priredil v slovo pustu maškerado. Na ta večer vsi v Sokolski dom!

STRAZIŠČE PRI KRANJU. Življenje v naši vasi je zelo živahno. Komaj so se pomirili duhovi od zadnjih volitev, v katerih je pokazala naša krajevna organizacija vso svojo delavnost in žela tudi lep uspeh, že se vrše razni občni zbori. V januarju je imelo svoj občni zbor Sokolsko društvo, ki je imelo v minulem letu v moralnem in v gmotnem oziru zelo zadovoljive uspehe. Dne 13. t. m. je pokazal tudi občni zbor gasilnega društva, da se z uspehom trudi zbrati čim prej zadostno vsoto denarja za motorno brizgalno. V ta namen prirejena predpustna veselica minulone nedelje je precej pripomogla k hitrejšemu uresnitvenju tega načrta. V soboto 26. t. m. pa bo imela krajevna organizacija SDS svoj občni zbor ob 8. uri pri g. Antonu Križnarju. Tem potom vabimo vse somišljenike, da se zboru udeleže v čim večjem številu, da bomo slišali poročila o

delovanju odbora v minulem letu in dali novih smernic za bodoče udejstvovanje.

PRIMSKOVO. Te dni je našla gdč. Zorka Okretičeva na Primskovem pri Kranju v milu Zlatorog zlatnik za 10 frankov. Milo si je kupila pri g. Likozarju v Kranju. Zelimo, da bi bilo še mnogo ljudi srečnih pri pranju z milom Zlatorog.

LJUBNO. Naše agilno napredno društvo Ljubno bo priredilo tudi letos v nedeljo dne 27. t. m. maškarado, katere čisti dobiček je namenjen prosvetnim svrham. Vse, ki se hočejo v resnici razveseliti in dobro zabavati, vabimo k mnogobrojni udeležbi.

SV. ANA POD LJUBELJEM. Naša občina je imela pri volitvah v oblastno skupščino volišče v Trziču. Prvič po prevratu se je zgodilo, da je dobila SDS večino v Trziču. Pri skupščinskih volitvah leta 1925. je dobila SLS 259 glasov, sedaj 242, SDS je imela leta 1925. 230 glasov, sedaj 304, SKS leta 1925. 12, sedaj 16, socialisti prej 120, sedaj 142 glasov. Tu se vidi, da smo na pravi poti. Naš kandidat g. Lončar je lahko ponosen, ker smo mu izkazali hvaležnost za usluge, čeprav ni izvoljen, medtem ko je moral g. Majeršič, kandidat SLS, uvideti, da mu tržiška okolica kot svojemu domačinu ni izrekla zaupanja, temveč je bil izvoljen od drugih občin, kjer je neznan. Le tako naprej, in pri drugih volitvah bo popolna zmaga. — «Domovine» prihaja k nam že lepo število 22, medtem ko «Domoljub» stalno peša.

SEMIČ. Dne 6. marca t. l. bo priredil državni higijenski zavod predavanje o jetiki s filmom (kino). Začetek ob treh popoldne v dvorani pri Bukovcu. Predaval bo g. dr. Küssel. Vstopnina 1 Din za osebo. Ker bo predavanje zelo poučljivo, naj bo udeležba obilna. Zlasti mladina naj ne zamudi tega poučnega predavanja!

BIZELJSKO. Ta teden se je pričelo pri nas na Bizeljskem velikonočno izpraševanje za velikonočne spovedne listke. Ko smo bili zbrani v župnišču, so naš g. župnik, namesto da bi bili začeli z izpraševanjem in poučevanjem krščanskega nauka, rajši krenili na politično polje. Začeli so grdit tako zvano protiversko časopisje, kakor sta baje «Jutro» in «Domovina». Ogenj in žveplo so sipali na vsako hišo, v kateri se bere «Domovina». Pravili so tudi, da bo sedaj, ko je SLS v vladi, že prišel obračun. Mi pa, ki smo vneti bralci «Domovine», nismo nikoli še ničesar

protiverskega našli v naši ljubljani «Domovini». Zato kličemo: «Zivela Domovina» in vsi njeni bralci! Gospod župnik naj drugokrat rajši uči krščanski nauk. — Bizeljski «Domovinarji».

TRBOVLJE. (Prijava reduciranih vojnih invalidov.) Ker je bilo v zadnjem času reduciranih po novem invalidskem zakonu več vojnih invalidov, vdov in sirot, bivajočih na področju tukajšnjega Združenja vojnih invalidov, se tem potom pozivajo vsi reduciranci, da se prijavijo najkasneje do 6. marca t. l. pri vodstvu organizacije, ki bo v zmislu zakona podvzelo potrebne korake, da se neutemeljene redukcije sistirajo. V to svrhu bo posloval tajnik organizacije vsako sredo in soboto od 4. do 7. ure zvečer do vključno 6. marca t. l. v gostilni Pravidč, kjer bo sprejemal prijave reduciranih vojnih žrtev ter dajal potrebna pojasnila.

TRBOVLJE. Tudi pri nas je dejstvo, da se davek na ročno delo ne odpravi, vzbudil veliko ogorčenje. Klerikalci so v strašni stiski in se izgovarjajo na kmetske poslance SLS, ki baje pravijo: če kmet in obrtnik plačata dohodnino, naj jo plača tudi delavec, saj davek na ročno delo ni nič večji, kakor če bi delavec po obstoječem zakonu prijavil dohodke preteklega leta zaradi odmere dohodnine. Krščanski socialci so bili baje za to, da se glasuje za predlog SDS, naj se davek ukine, a kmečki poslanci so to preprečili. (Op. ur.: To je drzna izmišljotina, kajti vodja krščanskih socialcev ni glede davka na ročno delo ničesar predlagal v klubu SLS, pač pa je dva dni pred glasovanjem SLS za davek na ročno delo postal minister.)

HRASTNIK. V nedeljo 20. t. m. se je vršil v gostilni g. Dolinška ob veliki udeležbi redni letni občni zbor krajevne organizacije SDS. Zborovalci so z zanimanjem sledili izvajanjem tovariša predsednika J. Restarja, ki je podal poieg svojega tudi tajniško poročilo zaradi tajnikove odsotnosti. Spričo velikega porasta članov se je izvolil, oziroma izpopolnil odbor na 20 odbornikov, katerim predseduje kakor do sedaj tovariš J. Restar. Iz poročil je bilo razvidno, da se krajevna organizacija z vsemi silami trudi, da po možnosti ublaži bedo, ki jo povzročajo redukcije. Posebno sočutje vzbujajo stari upokojenci, ki so popolnoma brez sredstev, kajti imajo pokojnine okrog 30 kron mesečno. Zadnji čas je, da se

«In se ne bojiš njegove kazni?»

«Zakaj?»

«Zato, ker lažeš.»

«Bog mi je priča...»

«Meni ne lažeš, ampak sebi. Mene ne boš ugnala. Toliko časa boš tukaj privezana, dokler ne poveš, kaj si tod iskala.»

Babnica se je pričela valjati po tleh, siloma se je hotela odtrgati od kola. Tičal pa je kol globoko v ilovnati zemlji in vrvice je bila močna, na noben način se ni mogla osvoboditi.

«Odveži me, lepo te prosim. Saj me ne bo več mimo hiše...»

«Ne pomaga nobena prošnja, dokler ne poveš...»

«Vse bom povedala, čim me izpustiš.»

«No, le začni, pa te bom izpustil.»

Namesto odgovora je pričela bridko ihteti. Gorenc je šel v sobo ter jo je gledal skozi okno. Iz usmiljenja je naročil ženi, naj pogleda, kdo je zunaj pred hišo.

Mati in hči sta hiteli iz sobe in nahnulili babnico, ki sta jo poznali kot prvo opraviljivo.

«Pomagajta, za kriščevo voljo!» je tarnala s pritajenim glasom. «Joj, moja noga!»

«Odgrizni jo in beži,» ji je Lojza kljubovala.

«Usmilite se me vsaj vi, mati. Od Boga boste prejeli plačilo.»

«Saj res, plačilo, plačilo. Prav, da si me spomnila.» — Dekle je skočilo v vežo po lonec vode. Izlilo jo je v močnem curku na

Lizo, ki je bila v hipu mokra kot miš. Nato jo je odvezalo in zapodilo.

Hladna kopel je za nekaj časa opraviljivo popobljšala, ni pa ji izkoreninila zastarane bolezni. Poslušati sicer ni več hodila, na tihem pa je rovarila proti Gorencu, nad katerega je klicala večno pogubljenje. Privoščila mu je vse najhujše in Lojzi nesrečni zakon.

*
Vse je veselo, kar živi,
a moje srce vendar ni...
(Narodna pesem.)

Berač Čepin je bil za Lanišče in Razorje prava znamenitost. Obe vasi sta bili pokoncu, ko je prižvižgal s piščalko in začel s pripovedovanjem. V razdrapani bajti zunaj vasi je hranil svojo ropotijo, sam pa se je držal večinoma med drugimi ljudmi. Svirajoč na piščalko je hodil od kraja do kraja, zamudil ni nobenega žeganja, sejma in veselice.

O Urbinovi ženitvi je izvedel v sosednji fari ter se je napotil na Lanišče. Prišel je čestitat nevesti, ki je bila tisti večer nekam slabe volje.

«Vse najboljše in najlepše, Lojzika,» je začel svoje voščilo. «Poln hlev živine, zvrhane kašče žita, zraven pa veliko denarja in drugih ugodnosti. Ničče naj bi pri vaš bolane stokal, pa da bi otrok preveč ne jokal!»

Lojza mu je že pripravljala darilo; ko pa ji je omenil otroka, tedaj je zardela po vsem obrazu prav do ušes. Dar, ki mu ga je namenila, je vrgla jazno v kot ter mu je pokazala vrata.

«S čim sem se ti zameril?» je osupnil berač.

«Poberi se, vlačugar!»

«Ne bodi huda. Jeza ti bo škodovala.»

«Pojdi. Nimam časa za neumnosti.»

«Zapomni si, kdaj si me odgnala!»

«Beži, sicer se izpozabim...»

«Čakaj, nekdo drugi bo še govoril.» Segel je v žep po umazane karte ter jih je vrgeel na mizo. «Ali vidiš — samo nesrečo, prepri in bolezen? Ne bodi ponosna na tako bodočnost!»

«Vidiš, tukaj je zidar pustil luknjo.» Široko mu je odprla vrata, palmila ga je v vežo ter jih je togotno zaloputnila.

«Tudi tebe bodo metali čez prag,» ji je zagrozil odhajaje. «Jokala boš, da bi se te kamen usmilil, pa ne bo nikogar, da bi ti pomagal.»

Trdo so zadele nevesto Čepinove besede. Nemirno je begala sem in tja in se kesala, da ga je tako robato odpravila. Šla je v vežo, v sobo, v kuhinjo, a nikjer ni našla obstanka. Tedaj se je spomnila opravila, ki ga more izvesti edinole v večernem mraku. Brž se je preoblekla, vzela košaro ter se je odpravila v dolino.

V majhni sobici za prodajalno je imel trgovec Grivelj svojo pisarno. Tu je vsak večer opravljaj svoje pisarniške posle in delal načrte za nove kupčije. Lojza je vedela za ta prostor ter je potrkala na okno.

«Ali si ti, nevesta?» jo je tiho nagovoril. Brez odlašanja je odprl železna vrata, skozi katera je vstopila. (Dalje prih.)

merodajni faktorji zgamejo ter rešijo le najbednejše med bednimi. Kot poslednji se je oglasil k besedi delegat tajništva SDS ter nam podal izčrpen referat o političnem položaju. Njegove prepričevalne besede so nam dale novo voljo in pogum za nadaljnji boj do končne zmage.

SV. MIKLAVŽ NAD RIMSKIMI TOPLICAMI. Zadnje čase so začeli prihajati v naše kraje razni klerikalni agentje, ki skušajo loviti somišljenike SDS pod svojo zastavo. Poslužujejo se raznih zvijač in nam ponujajo službe, na katere sploh ne reflektiramo, ker dobro vemo, da iz njihovih obljub zraste samo smola. Nikar ne mislite, da bomo mi takim vabam nasledali. Gre Vam samo za to, da bi enega ali drugega našega somišljenika odtrgali, nazadnje pa pustili na cedilu, kar je pri Vas običajno. Razumemo, da Vam naš porast ne ugaja, zlasti sedaj ne, ko se bližajo občinske volitve. Ne belite si glav, ker taka agitacija je pri nas brezplodna; prvič zaradi tega, ker smo zavedni naprednjaki, drugič pa imamo mi naše organizacije, da nam bodo skrbele za odpravo brezposelnosti, ako bo treba, in v katere imamo tudi zaupanje. Službe dajte kar svojim klerikalnim pristašem, da jim v bodoče ne bo treba iskati pomoči pri demokrati.

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Preteklo nedeljo se je vršil občni zbor naše Javne ljudske knjižnice. Lepa udeležba, ki bi pa lahko bila še večja, priča o zanimanju za našo lepo kulturno ustanovo. To so pokazala tudi poročila odbornikov. V njih je razvidno vsestransko napredovanje knjižnice v minulem letu. Kljub kratkemu obstoju ima knjižnica že nad 150 samih lepih in dobrih knjig. Da si pridobi sredstva za nabavo novih knjig, bo priredila knjižnica v nedeljo 27. t. m. v Rimskih toplicah veselico z bogatim srečolovom, 3. aprila t. l. pa gledališko predstavo. Golovo bo takrat deložna najizdatnejše podpore vseh. Obenem pozivamo tudi vse, ki jim je lasten napredek pri srcu, da si pridno izposujejo knjige. Čitanje dobrih knjig blaži in izobrazuje človeka in le izobražen človek lahko vsestransko napreduje ter si ustvari boljše prihodnost. Saj pravi že star izrek, da je knjiga najboljši prijatelj človeka. Prepričani pa smo tudi, da ne ostanejo zvesti knjižnici le vsi njeni dosedanji člani, ampak da ti pritegnejo še veliko število novih članov in čitateljev.

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. V Rimskih toplicah imamo plesne vaje, katere pri-

reja klerikalna šmarjetska mladina. Žalostno je, da starši puščajo svojo mladoletno mladino na takšna plesišča, kjer včasih nekateri razgrajajo do dveh zjutraj. Ali je gospodarju plesišča prav, da se v njegovem poslopju razgraja pozno v noč? Mladina bi lahko prirejala svoje zabave podnevi in ob nedeljah, ne pa ponoči. Tudi se tukaj po nepotrebnem zapravi mnogo denarja.

LAŠKO. Tu se bo vršilo v nedeljo 27. t. m. po prvi maši v osnovni šoli ustanovno zborovanje podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva s strokovnim predavanjem iz sadjarstva in vrtnarstva. Sadjarji ter ljubitelji sadjarstva in vrtnarstva, udeležite se tega gospodarsko izredno važnega zborovanja!

SV. RUPERT NAD LAŠKIM. Eno zadnjih nedelj je pri nas s prižnice g. kaplan napovedal boj naprednemu časopisju. Strašno se je hudoval na tako zvane brezverske liste in na našega poslanca g. dr. Zerjavo. Pravil je, kako blago srce imajo klerikalni voditelji za svoje ljudi. (To se vidi sedaj, ko so klerikalci glasovali za nespremenjene davke. Op. ur.) Trdil je, da so krivi vsega zla napredni poslanci, ki so nas baje z vidovdanske ustave prodali Srbom. (Klerikalci sedaj v vladi pravijo, da le oni hočejo Srbom dobro, mi demokrati pa ne. Op. ur.) G. kaplan, ali ne bi rajši na prižnici oznanjali božje besedo, politiko pa pustili. Vprašamo g. kaplana, ali res hoče kdo v naši župniji stopiti iz katoliške vere. Kdo pa? Take in podobne so padale s prižnice. Pri cerkvenem oznanilu je prusi farano, naj naročijo več križevih polov, češ, saj niso dragi. Čudimo se, zakaj g. kaplan, ki nas naprednjake tako mrzi, pri beri ne pozabi na nas. Vsi bralci «Domovine», le pogumno naprej in pridno nabirajmo nove naročnike, ker tudi po Sv. Rupertu gre glas, da «Domovina» je za nas.

SV. RUPERT NAD LAŠKIM. Dragi gospod urednik, moramo se malo oglasiti iz tega zadnjega kota. V «Slovenskem Gospodarju» je nekdo pisal, da se demokrati in samostojneži nabajamo samo v zadnjem kotu naše fare. Pa je le čudno, da še gospod kaplan pride v ta zadnji kot. Vsako jesen in vsak Božič se oglasi z vrečo in brento. Na Svečnico se je gospod kaplan hudoval na prižnici in vedel toliko povedati o dr. Zerjavi, brezverstvu, korupciji itd. Takrat še seveda ni vedel, da bodo klerikalci v Beogradu glasovali za korupcijo. Mar bi bil gospod kaplan rajši pridigoval

božjo besedo. Poleg vsega je tudi tožil glede plače. Mi ga pa vprašamo, zakaj naj potrebuje toliko denarja, ko nima otrok. Vesel bi bil vsak kmet, če bi zaslužil vsak dan toliko kakor on. Prosimo, da se v cerkvi oznanja le božja beseda, politika in druge posvetne stvari pa naj se v cerkvi opuste.

ŠT. ANDRAŽ PRI VELENJU. «Domovina», zelo si privlačna, privlačna za svoje prijatelje, a še menda mnogo bolj za neprijatelje. To bridko občutimo tvoji naročniki v Št. Andražu. Huda vojna gre čez nas in čez tebe, a ne tako huda, da ne bi včasih «Domovine» dobili v roke prej drugi kakor naročniki. Svetujemo onim, ki nam jo jemljejo, da naj si jo naroče, ako so njeni prijatelji, saj stane samo 30 Din. Ako pa se boje, da bi kdo zvedel za njihovo vedoželjnost, ki jih žene za tem, da segajo po «Domovini», naj jo rajši pustijo pri miru. Vsak naročnik je tudi rad posodi v čitanje vsakomur, prijatelju ali nasprotniku, nobenemu naročniku pa ni drago, da mu list izgine, preden ga je sam čital. Vsi tukajšnji «Domovinarji» se krepko držimo svojega lista, četudi je naše število majhno. Agitirajmo povsod zanjo! — Naročniki «Domovine».

MARIJA GRADEC. Občni zbor krajevne organizacije SDS za občino Marija Gradec se bo vršil v nedeljo 27. t. m. dopoldne s pričetkom ob 8. uri v salonu gostilne «Nova pošta» v Rimskih toplicah z naslednjim dnevnim redom: 1.) Poročilo starega odbora. 2.) Volitve novega odbora. 3.) Poročilo delegata iz Ljubljane o splošnem gospodarskem in političnem položaju v državi. 4.) Slučajnosti. Člani, članice in somišljeniki se vljudno vabijo, da se občnega zbora udeležijo polnoštevilno, ker se bodo določile smernice za bodoče naše delo.

ŽETALE PRI ROGATCU. Volitve v občinske skupščine so minule in pri nas za naprednjake prav dobro uspele. Naš kandidat, ki je bil izvoljen, je dobil pri nas 89 glasov. Teh 89 kroglic so vrgli v našo skrinjico sami zavedni možje in mladeniči, katerih kličemo: Zivela zavednost! Omeniti moramo, kako strašno so se naši klerikalci borili za svojo skrinjico. Plesali so od hiše do hiše in begali ljudi, da je le 1. skrinjica njihova sroča in bodoča opora. Neki tukajšnji možak je javno izrekel, da smo lahko veseli, ako dobimo 6 glasov v našo skrinjico. Zapomniti smo si vse tiste, ki se delajo naprednjake, v resnici

Ivan Albreht:

Zgodba o Brlogarju

(Sen iz davnine.)

(Dalje.)

Ko je poslušal Skalarjev Janez takšne zgodbe, se je sicer včasih nasmehnil in skimalval z glavo ko nejevni Tomaž, tako po malem ga je pa le mikalo, da bi šel in začel grebsti po skrivnostni jami. Da bi se bil lotil sma tega posla, se mu je zdelo le preveč, tovariša za tako početje pa ni dobil in ga tudi ni hotel preveč iskati. Vedel je namreč, da bi vsak njegov tovariš skušal za smešenje zakriti svojo bojazn. Češ: «Ali si res tako neumen, da veruješ v take prazne marneje?», medtem ko bi mislil sam zase: «Kar brskaj, če ti je drago! Jaz nimam rad posla ne z živimi ne z mrtvimi razbojnik!» Tako bi bil Janez osmešen, svojega namena pa le ne bi bil dosegel. Zato je rajši molčal in poslušal in razmišljal, kako bi izvedel čim več iz te mrke davnine...

No, stari Skalar je bil dober gospodar in je vedno pazil in skrbel, kako bi izboljšal svoje gospodarstvo in utrdil imetje. Od voznikov je izvedel, da bi lahko precej oglja spravil v denar, pa se je hitro odločil, da skuha par ogljenic. Po gmajni je bilo med smrekovjem raztreseno bukovje, ki ni hotelo nič kaj uspevati in je bilo samo hitro rastočemu drevju v napotje. Zato se je Skalar odločil, da bo gmajno prečistil in vso nepotrebno šaro prekuhal za oglje.

Janeza je seve takoj mikal ta posel. Pridno je pomagal sekati, pripravljati in vlačiti na kup. Ko je bilo vse toliko pripravljeno, da je bilo treba samo še zažgati, je dejal očetu, ki je hotel najeti nekaj več ljudi:

«Nikar! Eden je dosti, za druge bom pa jaz opravil. Škoda denarja za najemanje. Se vsaj naučim tega posla!»

Skalar je bil s sinovim nasvetom jako zadovoljen. Najel je tedaj samo enega ogljarja, starega Andrejca, ki je bil v tem poslu več in izkušen, za pomagača pa se mu je pridružil Janez.

Ogljar Andrejc je bil majhen, droben možiček, ki je veliko večino svojega življenja pustil po gozdih. Črnkast, kakor osmojen v obraz je bil zgovoren in tako šegav, da je bilo prav prijetno pri delu drugovati z njim. Drobne črne oči so bile vedno nemirne in nekaj prikupnega in vabljivega se je svetlikalo iz njih.

Dasi dotlej Janez z Andrejcem ni bil bogve kako znan, sta bila zdaj pri ogljarjenju hitro dobra prijatelja. Čez dan možina ni vedel povedati nič kaj posebnega, ko pa se je jel gostiti mrak in so zaril v slovo zagorele prve zvezde, se je Andrejcu stalila beseda. In tedaj je Janez slišal toliko in takih zgodb, da mu je kar brnelo po glavi.

Največja ogljenica je bila nanešena čisto blizu «ravbarske kamre». Zato je Andrejc govoril tudi marsikak večer o tistih črnih časih, ko so ogljarili tod oni iz Hotenj. Imenoval je celo hišo, ki je zgrajena samo z oropanim denarjem.

Skalarjev je strmel in kakor v potisu poslušal možičkovo pripovedovanje. Vzdramil se je šele, ko mu je dejal Andrejc:

«Če hočeš, lahko malo ležeš. Bom že jaz pazil, da nobena kopa ne pregori.»

Janezu prav za prav ni bilo do spanja, vendar je kakor v omotici zlezel v ogljarsko koč, se zaril v listje in premišljeval. Kmalu pa so se misli razlezle in se razirgale. V spanju so vzcvetele sanje in Skalarjev Janez je kakor v istini v živahnem snu gledal to-le pred seboj:

I.

V «Ravbarski kamri». Brlogarjeva Aleka.

Bila je taka črna tema, da se Janez ni mogel nikakor razgledati, kje in kod prav za prav blodi. Občutek strahu in nekakšne čudne tesnobe ga je premagoval. Počasi in previdno je stopal in se plazil ob steni, ki je bila vju-gasta in vlažna, ponekod gladka ko zrcalo, drugod spet hrapava, polna vdolbin in izboklin, po čemur je Janez nazadnje spoznal, da tava po podzemeljski jami. Tedaj se je njegov strah še povečal. Bal se je namreč, da je zabredel v kak stranski odcepek, ki morda vodi bogve kam, odkoder ne bo več našel izhoda. Stisnil se je v nekakšno tesno vdolbino in prisluhnil. Tedaj se mu je zazdelo, da čuje nekakšno mrmranje. Nerazločni, zamolkli glasovi so bili to, zdaj slični človeški govoric iz dalje, zdaj spet pritajenemu godrnjanju speče živali, ki jo hoče nenadoma kdo predramiti. Naenkrat se vsa jama strese, rdeča in zelena svetloba razsvetli prostor in pre-

so pa delovali proti nam. Širši javnosti bomo že pozneje povedali več žetalskih podrobnosti.

BREZNO PRI SV. JEDERTI. Občni zbor Javne ljudske knjižnice v Breznu se je vršil 6. t. m. ob precejšnji udeležbi. Pregled blagajniške knjige se je vzel z zadovoljstvom na znanje. V blagajni se nahaja še preostanek v znesku 457 Din 60 p. ki se bo skupno s članarino, katera se mora plačati do konca tega meseca, porabil za nabavo novih zanimivih knjig. Volitve novega odbora so se izvršile z malo spremembo. Izvoljeni so gg.: predsednik Jakob Reberšak, podpredsednik Franc Zdovec, tajnik Jože Majer, blagajnik Peter Kozole, knjižničarja Jože Majer in Sabina Stakovnikova, preglednika računov Erno Gabrič in Vlado Goršek; odborniki: Ciril Skalič, Andrej Brezovšek, Franc Kirn, Franc Jelen in Alojzij Resnik; namestniki: Karel Zelič, Ludovik Gozničar, Martin Knez, Franc Alič in Ferdo Mejač. G. predsednik je zbor zaključil z željo, da se odbor kar najbolj potrudil v delovanju za tukajšnje knjižnice.

SV. ANTON V SLOVENSkih GORICAH. Tudi mi hočemo nekoliko odgovoriti na dopis «Slov. Gospodarja», ki se jezi zaradi izjalovljenega shoda, oziroma zaupnega sestanka SLS v občini Sv. Anton. Saj je res žudno, da se more to zgoditi vsemogočni SLS, ki je imela v tukajšnji župniji pet sestankov, šest v občini Sv. Anton pa se je ponesrečil. Mi pristaši SDS pa tudi obžalujemo naše ljudstvo, ki je na sestankih SLS v drugih občinah požiralo besede klerikalnih govornikov ter se dalo zopet nasiliti od obljub, katere jim trobijo v ušesa že vsa leta sem. Kljub temu, da so klerikalci za zadnje volitve v naši župniji, ki obstoji iz sedmih občin, napravili v vsaki posamezni občini posebne sestanke, in kljub velikemu pritisku so dobili na našem volišču letos vseeno za 67 glasov manj nego leta 1925. To znači, da prihaja del ljudstva, počasi sicer, pa vendar do zdrave razsodnosti in do spoznanja, da klerikalci mnogo obljubljajo, pa malo dajejo. Toliko v odgovor na članek «Slov. Gospodarja». Pozdravljeni vsi čitatelji «Domovine»!

SREDIŠČE OB DRAVI. (Odlikovanje.) Z redom sv. Save V. reda je odlikovan dr. Maks Robič, profesor ženskega učiteljskega v Ljubljani. Našemu središkemu rojaku in odličnemu somišljeniku k odlikovanju iskreno čestitamo.

RAČJE PRI MARIBORU. Pri nas smo ustanovili novo prosvetno društvo «Orač», ki obeta, da bo za tukajšnje okolice velikega kulturnega pomena. Že v nedeljo 27. t. m. popoldne bo imelo društvo v prostorih g. Petroviča svojo prvo prireditev z godbenimi in pevskimi točkami ter s šalolgro.

HUM PRI ORMOŽU. (Smrtna kosa.) V 65. letu starosti je umrla gospa Marija Rakuševa, mati g. Oroslava Rakuše, finančnega uradnika, in gospe Kate Klanjškove, soproge trgovca v Mariboru. Blag ji spomin!

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Odbor krajevne organizacije SDS izreka vsem naprednim volilcem zahvalo in priznanje za disciplinirano držanje pri oblastnih volitvah. Z združenimi močmi smo pokaazli svetu, da budno stojimo na braniku za naše narodne, napredne in državne svetinje. — S. B., odbornik.

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Tukaj smo imeli od 4. do 11. t. m. zelo žalosten teden. Imeli smo kar deset mrličev, in sicer osem odraslih ljudi in dva otroka. Skoro kakor ob času kuge. Kaj takega ne pomnijo niti stari ljudje. Vsi pokojniki naj v miru počivajo!

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. (Smrtna kosa.) V svoji vili na Kostanju je umrl g. Franc Munda, upokojeni oficijal, vinogradnik in posestnik. Bil je naš somišljenik, vrl narodnjak in dolgoletni naročnik «Jutra» ter drugih naprednih časopisov. Naj v miru počiva! — V Hranjigoricah pa je umrla 86 let stara kmetica ga. Marija Rajhova po dolgotrajni in mučni bolezni. Bila je obče spoštovana in priljubljena med vaščani ter daleč naokrog dobro znana kot Bačmanova mati. Blag ji spomin!

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Na dopis, ki je pred tremi tedni izšel v posebni izdaji tega lista, se je v peti številki «Slovenskega Gospodarja» oglasil znani nam dopisnik. Dasiravno mi nismo nikogar omalovaževali in nismo imeli namena, žaliti koga, temveč smo navajali le resnična dejstva, katerim je pritrjevala vsa fara, je naš znanec napravil dokaj neokusen izpad. Prav dobro mu je znano, da v naši fari kljub temu, da v političnih vprašanjih nismo vsi enih naziranj, vlada prav prijateljsko razmerje; imamo le nekaj klerikalnih zagrizencev, ki mislijo, da so oni vse na svetu. No, pa boja na življenje in smrt tudi s temi nimamo. Iz dopisa se razvidi, kako slabo je dopisnik informiran v političnih stvareh. Piše,

da se je naše število skrčilo od zadnjih volitev. Vsa fara ve, samo njemu je neznan, da smo napredovali za 35 glasov na obeh voliščih. Dalje prišlepa možak vse tiste ljudi, ki so skočili s prave poti življenja kot naše pristaše, kar je nesramna laž. Naša stranka in naše časopisje uči ljudi le poštenega življenja. Tisti, ki se ponoči prelepajo in pobijajo po drugih farah, so pretežno klerikalnih staršev sinovi. V tistih krajih je stalni gost «Slovenski Gospodar», ki prečesto rabi v svojih spisih prav neotesane izraze. In vsi tisti, ki s slabim in nemoralnim življenjem jemljejo ugled župniji, ali niso takisto otroci klerikalnih staršev in člani klerikalnih organizacij? V naši organizaciji so sami pošteni možje in fantje. Dalje piše: «Kdor nas pozna, ve, kje se naša kultura začne in konča.» Kaka pa je vaša klerikalna kultura? Mi demokrati vsi dobro vemo: ako priredimo kak volilni sestanek, pridete nad nas ter vpijete kakor divjaki v pragozdu. To je vaša krščanska kultura in izobraženost. V 5. in 6. številki «Slovenskega Gospodarja» piše, da bomo izginili, kar pa je samo želja dopisnika. Mi ne bomo izginili, ker mi rasemo, mi napredujemo, a vi nazadujete, ker so pokazale zadnje volitve. Pripomnimo še, da bi od osebe, ki sicer rada rešuje vprašanje notranje politike, pričakovali več uglajenosti vsaj v dopisovanju in več srčne kulture, to tem bolj, ker zna tako «nazorno» slikati slabosti in nedostatke demokratov. Dopisnikov besedni zakladnik obstoji iz nelepega smesjenja in pretiranega laskanja. — **Demokrat.**

SEJANCI PRI SV. TOMAŽU. Tukaj se je poročila mladenka gdč. Julika Gečeva, viničarjeva hči, z viničarskim sinom g. Francem Kosijem iz Zagorja. Bilo srečno!

SENIK PRI SV. TOMAŽU. Poročil se je gosp. Martin Hebar, posestnikov sin, z mladenko gospodično Tonico Canjkarjevo, posestnikovo hčerjo iz Savcev. Kmetovala bosta v Mali vasi. Obilo blagoslova v zakonskem stanu!

NEGOVA PRI GORNJI RADGONI. V «Slovenskem Gospodarju» se je v dopisu iz Negove nekdo hvalil z zmago SLS pri oblastnih volitvah in se neumno zaletaval vame. Da pa ne bom mlatil prazne slame kakor on, mu odgovorim na kratko: Res je, da ste dobili v Ivanjcih celih 70 glasov manj kljub vsem volilnim shodom, agitacijam, letakom in drugim pripomočkom, mi pa smo napredovali od 7 na 35 glasov, kar je za naše

strašeni Janez spozna, da stoji v prostrani podzemski dvorani, ki je polna najrazličnejše oblikovanih kapnikov. Jakost svetlobe bolj in bolj narašča, dokler ni rdečezelena razsvetljena celo najbolj skrita vdolbina ogromnega prostora. Tu se dvigajo stebri liki v nebo hrepenenja človeška bitja, tam se v valovitih gubah razprostirajo zavese kakor v snu otrpla studenčnica, tam so mize, klopi, postelje, vse zgolj čisti kamen, ki žarko blesti v tej čudovit luči. Janez je, da bi zakričal, vendar mu osuplost zaklepa glas. Še bolj se stisne v skrito vdolbino in poslušata tisto skrivnostno mrmranje. Zdajci se mu zazdi, da to niso ne človeški ne živalski glasovi, ampak samo šumenje vode, ki se pretaka po skritih podzemeljskih rovih. Že hoče planiti, da bi prišel do vode in ob njej morda na svetlo, kar zasliši težke korake.

«Križ božji,» si misli Janez, toda roka je otrpla in ne more napraviti znamenja križa, ko prilomasti v dvorano sam ogljar in razbojnik Brlogar.

«Joj,» jekne Janez brez glasu, «zdaj je po meni!»

Ogljar Brlogar korači naravnost proti težki kameniti mizi v levem delu dvorane. Janeza niti ne opazi. Sploh se ne ozira ne na desno ne na levo, ampak sede za mizo in jame nekaj renčati. Mož je še krepak, grčav in bradat, pa tako visok in plečat, da je bolj podoben velikanu nego navadnemu zemljanu.

Ko Janez premaga prvi strah, se ga začne lotevati radovednost. Toliko je že slišal o Brlogarju, zdaj pa ga naenkrat gleda živega

in resničnega pred seboj. Kaj le neki počne v tej jami?!

«Bo kaj?!» zagrmí zdajci iz Brlogarja, da se kar stresejo skalnate stene.

V odgovor se parkrat močno potresejo tla, po špilji pa začno švigati raznobojne iskre.

Janezu se zazdi, da sliši nekje jok, kakor ihtenje mladega dekleta. Srebrni glasek išče:

«Oče, oče, oče —»

Brlogar se strese, si parkrat z naglo kretinjo seže v gosto črno brado in zarentači:

«Ali še zdaj ni nič?!»

«Hoj, hooj,» se izvije nekje iz globine, nevidno bitje pa zaprosi nekje s še bolj mehkim deklinškim glaskom:

«Oče, ljubi oče —»

«Vsi hudiči,» udari zdaj skrajno razburjeni Brlogar s pestjo po mizi, «ali te res še ne bo?!»

Tedaj se zamaje kraj okrogle mize, kakor da raste silna črna gora iz tal. Raste, raste in se večja, hrope in piha in zatuli — Gora izgine, pred Brlogarjem pa stoji sam vladar peklenskih moči, črni vladar Zlodej.

«Tu sem, prijatelj. Kaj se ježiš?»

«Kod se tako dolgo mudiš?»

«Saj si dejal, da si hočeš premisliti —»

«Premisliti že, no, to je res, ali če pridem in te pokličem —»

«Pridem takoj seve tudi jaz,» mu Zlodej odreže besedo.

«Ni mi do pričkanja,» ga nejevoljno zavrne Brlogar.

«Torej govori!»

«Saj sem ti povedal: šest hčera imam —»

«To bo še ljubezni, greha, mmm —» se zareži Zlodej.

Brlogar pograbi silno gorjačo.

«Kakor mi zineš še eno tako,» zapreti peklensčku, ki se prestrašen odmakne.

«Pa nič,» pravi, «čemu me le neki potem kličeš?!»

«Moji krvi se ne boš rogal,» prekipeva jeza v Brlogarju.

Zlodej se mu priklone in sede k njemu.

«Kaj bova mlatila prazno slamo,» pravi in vablivo pogleduje svojo žrtev, «ti si potreben pomoči, jaz pa sem ti pripravljen pomagati. To je vse. Ali ne?»

«Nak!» zadirčno odkima Brlogar.

«Tudi dobro,» meni Zlodej. «Potem ostani sam s svojo beračijo in s svojimi hčerami!»

Preden more spet Brlogar z besedo na dan, zajoče nekje tisti mili deklinški glasek:

«Oče —»

In potem zapoje:

«Marija je po polju šla,
je nesla dete Jezusa —»

Tedaj zarjove Zlodej ko lev. Strašen plamen buši iz njega, ko zarohni:

«Ali hočeš — ali nočeš, Brlogar, povej?!»

Brlogar vstane izza mize in seže hudobcu v roko:

«Velja!»

Zlodej se gromko zagrohoče:

«Dobro! Zdaj pa kar napišiva!»

Nato razvije svitek oslovske kože in jame pisati. Ko konča, prebere tako glasno, da Janez čuje in razume vsako besedo:

volišče lep napredek. Delali pa bomo, da bo število še dalje raslo. Nadalje besediči dopisnik o nekih ponošnjakih in pretepačih. Povem mu, da so baš v klerikalnih vrstah ljudje, ki ustavljajo na cestah mirne ljudi. Tako sta dva klerikalca storila napram meni in je proti njima zdaj tudi že vložena ovadba. Glede Slavenske banke in Zbornice za trgovino, obrt in industrijo pa ve danes že vsak otrok resnico, samo do njegovih ušes še ni prispela. Kako znajo klerikalci vladati in varati ljudi, pa vidi sedaj, ko so isti klerikalci v vladi in so glasovali proti izenačenju davkov, proti znižanju davka na poslovni promet, proti ukinitju davka na ročno delo itd. Torej, gospod dopisnik, kaj pravite k temu? Le tako naprej in kmalu se bomo morali preseliti na drugi svet, ker na zemlji ne bo več obstanka. Pa še to bo težavno, ker brez denarja človek niti umreti ne sme. Dopisniku svetujem, naj raje opusti politiko, ker je ne razume. Naj pride enkrat k meni, da mu bom malo odprl oči. M. V.

IVANJCI. V soboto 12. t. m. okoli 9. ure dopoldne je nastal požar v listnjaku posestnice Ritonja v Ivajnskem vrhu. Očeslavci, Ivajnci in Ivajnševci imajo skupno gasilno društvo. Dolžnost omenjenega društva bi bila, da bi se moštvo udeležilo gašenja tudi brez brizgalne, ki ne bi imela pomena, ker ni vode v bližini. Ta brizgalna sploh redko pride k požarom, ker jo uporabljajo za čiščenje vodnjakov. Če bi prišlo moštvo, bi se lahko ubogima prizadetima rešila živina in se omejili ogenj, da bi hiša ostala. Seveda nekateri požarniki so medtem pridno nabirali po vaseh od hiše do hiše dobitke za tombolo. Če bi pri požaru bil tudi shod SLS ali SKS, tedaj bi še shrambo gasilnega orodja s seboj privlekli h goreči hiši. Hvala gre vsem sosedom, ki so kljub zbeganoosti in strahu pridno nosili vodo, gasili in omejili požar ter s tem obvarovali tik stoječe hiše, ki so skoraj vse lesene in s slamo krite.

SAYCI. Vsem našim prijateljem, ki so pripomogli do tega, da je naša stranka napredovala na našem volišču od 8 na 37 glasov, izrekamo prisrčno zahvalo. — S. B.

IVANJKOVCI. Ker se v predpustu povsod raja, tudi mi nočemo zaostati, da se ne zamerimo Kurentu. Prostovoljno gasilno društvo bo priredilo v nedeljo 27. t. m. veliko veselico z uprizoritvijo veseloigre v treh dejanjih «Moj prvi», s prosto zabavo in plesom. Ta dan bodo prvič

električne žarnice v našem kulturnem hramu. Prihitite od vseh strani, da se pošteno povesebite z nami!

KRIZEVCI (PREKMURJE). Umrla je tukaj gospa Fanika Aichholzerjeva. Bila je rodom iz Ljubnega na Gorenjskem, vdova po oficijalu državnih železnic in sestra znanega voditelja gorenjskih obrtnikov g. Josipa Ambrožiča. V Križevcih je živel pri svoji hčerki. Prepeljali so jo v Ljubno. Blag ji spomin!

RADOSLAVCI. Tukajšnji klerikalci so reačudaki. Na eni strani gonijo svojo staro lajno, na drugi pa pomagajo pucljevem. Za časa volitev v oblastno skupščino so ti možje povzročili mnogo smeha pri nas. Neki hud klerikalen prvak iz Radoslavcev je namreč prišel v neko prekursorsko vas in v svoji veliki navdušenosti agitiral v gostilni za pucljeve. Pa se je hudo nasmolil. Prekmurci so ga namreč takoj pričeli prijemat za besedo in ubogi agitator jo je popihal domov. Ko so občani zvedeli za to njegovo nepriliko, so se vsi smejali navdušenemu kleropucljevcu. V prihodnje mu bodi to šola, da se ne bo vtikal v stvari, katerih ne razume in ki ga nič ne brigajo.

ČREŠNJEVEC. Blagovollite, g. urednik, občiniti nekaj vrstic iz našega pozabljenega tako zvanega Srajta. Pri nas imamo župana, pristaša SLS, ki je sedaj, ko so klerikalci v vladi, hudo pogumen. Kljub pogumu pa naj bi hitreje reševal akte. — V januarju je umrl večletni občinski zastopnik g. Matija Plut iz Cerovca. Pokojnik je bil več let tudi predsednik krajevnega šolskega sveta na Črešnjevcu in kot tak mož na svojem mestu. Bil je vedno le za napredek in pravico. Da je bil mož spoštovan, je pričal veličastni sprevod na njegovi zadnji poti. Pogreba se je udeležila tudi šolska mladina. Pokojnik je bil pred vojno prvi, ki se je upal glasovati v naši občini za kandidata g. Gangla. Ostal je naprednjak do zadnjega. Seveda je za napredno idejo pridobil tudi več mladih mož. Blag mu spomin!

Razumljivo.

Župnik: «Koliko glav šteje vaša družina?»
Urša (profesorjeva žena): «Dvanajst, včasih pa samo enajst.»
Župnik: «Kako to?»
Urša: «Ker moj mož pri tolikih glavah včasih izgubi svojo glavo.»

«Jaz s svojo krvjo podpisani in na tem pisanju zaznamovani hotenjski ogljar Brlogar se zavežem odstopiti svojemu visokemu Pomočniku in Zaščitniku tisto, čemur pravimo duša, ki jo lahko vzame, kakor hitro bo nehala živeti moje telo. Za to dobim toliko, kolikor je treba mojim šestim hčeram, da bo imela vsaka po tri sto srebrnih tolarjev, tri voze bale, kolvrat in zibelko in še vse, kar se spodobi. Moj visoki Pomočnik in Zaveznik mi nakloni ta dar tako in na tak način, da me zaradi njega ne bo zalezovala in preganjala nobena gosposka.

Zapisano in potrjeno na mojem svetu v Ravbarski kamri na moj petdeseti rojstni dan.

V to znamenje se podpisujem in zaznamujem na tem pisanju s svojo lastno krvjo.»

«Ali je prav?» vpraša Zlodej.

«Velja,» zahrešči Brlogar.

Zlodej mu ponudi krempelj črnega mačka, Brlogar pa si ga zasadi v kožo, potegne in začne svoje ime pod tisto strašno pisanje.

Janeza, ki je vse to videl in slišal, so obhajale smrtno bridkosti, taka groza ga je navdajala.

«Človek božji,» jekne v silnem obupu, Zlodej zatuli in med neznanskim hruščem in truščem izgine v svoje črno kraljestvo, Brlogar pa se ozre in zagleda preplašenega fanta v vdolbini. Ves srdit pograbi gorjačo in plane proti Janezu, ki v smrtne strahu pobegne, ne da bi vedel kam

Beži in beži, pa se mu le venomer zdi, da ga bo zdaj in zdaj pograbil razjarjeni Brlogar. Naposled obnemore, pade in spozna, da ni več v tisti strašni jami. Tudi Brlogarja ni nikjer več. Ko si Janez nekoliko opomore, se razgleda in se nikakor ne more toliko spoznati, da bi vedel, kje je. Počasi sede in premišljuje, kako in kaj, ko zagleda pred seboj prelepo deklico.

Kar sapa mu je zastala, tako ga je omamila dekletova nenavadna lepota. Sam ne ve, kaj naj stori. Zelo ga mika, da bi krasotico ogovoril in jo vprašal, kod naj krene, da pride domov, vendar si ne upa. Plaši ga bojazen, da bi se deklet prestrašilo in pobegnilo. Po mladenkini preprosti vedrosti namreč sodi, da ga ona sploh še ni opazila.

Ko tako premišlja, zapoje deklet:

«Marlja je po polju šla,
je nesla dete Jezusa —»

«Ježeš,» se zdrzne Skalarjev Janez, ko spozna, da je to tisti sladki glas, ki je prej zvenel celo v podzemeljsko špiljo, mladenka pa nenadoma stopi korak nazaj in obmolkne, ko zagleda tujca. Takoj nato pa se nasmehne: «Joj, kako sem se te ustrašila! Ali si kaj videl našega očeta?»

«Nič! Čigava pa si?»

«Ali me ne poznaš?»

Janez gleda in se čudi:

«Kaj me ti poznaš?»

«Jaz?» se nasmehne deklet. «Ali si čuden? Kako naj te ne bi poznala?! Skalarjev Janez si, ali ne?»

Zdaj se mora smejati tudi Janez.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NESREČE ZARADI METLJAVOSTI.

Ogromna je škoda, ki nam jo letos prizadeva metljavost pri živini. Ta škoda znaša na sto in stotisoče našega premoženja. Najhuje trpi štajerski del naše dežele, naše Prekmurje in sosedni kraji, ki imajo vlažne travniške in pašniške lege. Lanska moča je močno pospeševala razvoj in razširjenje metljajevih ličink in temu je pripisati, da se je pokazala letošnjo zimo metljavost v tako opasnem obsegu, kakor to danes doživljamo. Nikakor pa ni bilo treba, da se je ta bolezen tako razpasla in da zahteva danes tako velike žrtve, da spravlja marsikaterega živinorejca v obupen položaj in na beraško palico. Mnoge nesreče bi se bile lahko preprečile. Mnogo živali, ki smo jih morali v sili pobiti, bi se bile lahko rešile, ako bi se bili o pravem času pobrigali za bolehnost napadenih in hirajočih živali in za živinozdravniško pomoč. Ali pri nas se čaka do zadnjega, ko teče voda že v grlo in ko je vsaka pomoč že zamujena. Vsaj tega ne vidimo samo v tem primeru, ampak to vidimo tudi drugod, to vidimo pri trtnih boleznih in škodljivcih, pri krompirjevi bolezni, pri miših in poljih, pri črvih in hroščih itd. Nazadnje se izgovarjamo, da so take nadloge v božjih rokah, da pridejo in zopet izginejo in da se ne da nič uspešnega storiti proti takim pojavom.

Res da se ni dalo proti moči, ki je lansko leto nastopila, nič uspešnega ukreniti, ali lahko bi bili odvrčali nevarne posledice te moče, lahko bi bili odvrčali škodljivi nastop metljavosti, ako bi se o pravem času poprijeli tistih sredstev, ki se priporočajo proti tej zavrtni bolezni. Vsaj so se priporočala skraja «elcema» in «distol» in nazadnje še «fužer-žinj» kot priznana sredstva za zatiranje metljavosti. Toda storilo se je vse premalo! Kdo je temu kriv? —

Škoda, ki jo trpimo, je ogromna in se bo poznala še leta in leta na težko prizadetem malem posestvu. Več let bo treba, da nadomestimo pobito živino. Zato pa treba, da se takih nesreč v pravem času zavedamo in da si pomagamo, dokler ni vse zamujeno. Ako bi bili prizadeti in

«Seve,» pravi, «jaz sem Skalarjev, ti si pa Brlogarjeva Alenka —»

To reče kar tako tjavendan in čisto nič več ne misli, da bi bil tuj.

Alenka se ozre na vse strani in pravi:

«Ali nisi nič videl našega očeta?»

«Očeta?»

«No, kaj se pa spet čudiš?»

«Nič, nič, kar tako. Sam ne vem, kaj mi je.»

«Gotovo si bil v Vipavi in so te imeli preveč radi v hramih,» se šali deklet.

«O ne,» meni Janez, «drugje sem bil in vse kaj drugega sem videl. Tudi tvojega očeta sem videl.»

«Kje?»

Janez premišlja. Čisto narobe je z njim. Saj je vendar kahal oglje — Brlogarjeve hčere ni še nikoli videl; zdaj jo naenkrat vidi in pozna... Tako čudno je to, tako nerazumljivo, pa vendar —

«Kaj ne kuha več oglja?» se čez nekaj časa in nekako v zadregi oglasi Janez.

Deklet se zasmehuje:

«Danes si pa res menda malo slabo nasajen, ko hočeš uganjati take šale! Kakor da bi ne vedel, da pri nas že dvajset let ne kuhamo oglja —»

«Saj res! Mi ne smeš zameriti, Alenka! Sam ne vem, kaj mi je, da sem danes tako neroden —»

«Ne neroden, samo poreden!»

«Misliš?»

«Beži, beži! Ali si res kaj videl očeta?»

(Dalje prth.)

poklicani činitelji storili vsak svojo dolžnost, prav gotovo bi se bila lahko marsikatera nesreča preprečila. In to je, na kar hočemo naše živinorejce opozoriti. Skrbimo za pravočasno pomoč!

JAJCA ZA VALJENJE IZ DOMAČE IN TUJE REJE.

Danes je reja kokoši toliko napredovala, da ni treba iskati jajc za valjenje po tujih in neznanjih krajih. Imamo doma deloma vpeljane deloma naše domače pasme, izmed katerih je omeniti pred vsem našo rjavo štajersko kokoš (petelini so rdeči), ki je razširjena že po raznih krajih naše domovine. Ta pasma bi morala zunaj po kmetih povsod prodrati, ker je utrjena za naše razmere in sposobna za vsakovrsten užitek. Ta pasma daje lepe piščance, prav dobre jajčarice in tudi izvrstno pečenko, je torej za vse, kar iščemo pri kurjereji.

S spomladjo pride čas za nasajanje jajc. Važno je, da skrbimo za dobra jajca, da se nam kolikor mogoče dosti piščet izvali in da dobimo živali, ki nam bodo na vse strani ugajale. Na to stran smo še vedno premalo skrbni. Največ uspeha dosežemo z domačimi jajci, če jih skrbno odbiramo in če so sveža in dobro oplojena. Najboljša so jajca, stara do 8 dni ali kvečjemu 14 dni. Spravljati jih moramo na hladnem in obračati, da ostane rumenjaki v svoji prvotni legi, da se nam torej ne povesi. Če so naše domače kokoši preveč v krvnem sorodstvu, je treba preskrbeti potrebna jajca od sosedov, še bolje pa je, da smo si preskrbeli o pravem času dobrega petelina iz sosednega kraja.

Drugače pa je, če dobimo jajca iz tujega kraja in če se nam pošljejo po pošti ali po železnici. Taka jajca vedno trpe na potovanju, če jih še tako skrbno vložimo in zavarujemo. Zato ne smemo takih jajc takoj po dospelosti podložiti, ampak jih je izložiti in pustiti vsaj en dan mirno ležati na hladnem prostoru, da se tako rekoč umirijo in da pride rumenjaki s svojim kališčem (kaljo) zopet v svojo pravo lego. Pri jajcih, poslanih od zunaj, se rado zgodi, da se nam slabo izvale. Krivda leži lahko v premalo skrbnem vlaganju ali pa v tem, da niso bila dosti sveža, ali pa pomanjkljivo oplojena. Za pošiljanje takih jajc je najbolje, da jih vlagamo v pletene košare s pomočjo papirja in sena ali pa žaganja. Najprej je jajca zaviti v papir in potem trdno vložiti med seno. Danes se dobe tudi posebne škatle iz lepenke, ki so predeljene s pomočjo valovite lepenke v majhne predalčke, prikladne za vlaganje posameznih jajc. Te košare in škatle morajo imeti zaradi potrebne večje previdnosti pri prekladanju tudi velik, očiten napis, ki naj se glasi: «Pozor! Jajca za valjenje.»

Pospeševanje živinoreje v mariborski oblasti v l. 1926.

V letu 1926. se pospeševalno delo mariborske oblasti na polju živinoreje ni moglo dosti razviti, kajti od 1. aprila dalje oblast ni imela v te namene nikakih sredstev, ker v proračunu za leto 1926./1927. ni bilo več pokrajinskih kreditov. Poleg tega so bili pa še centralni krediti znižani. Pospeševalno delo se je opiralo tedaj le na ostanke iz starega proračuna. Tudi trpi živinoreja zaradi po neprestanem deževju in poplavih zmanjšane množine in kakovosti krme.

Konjereja. Tozadevno delo vršita državna žrebčarna na Selu pri Ljubljani in Konjerejsko društvo za mariborsko oblast v Ivanjkovih. Oblastni odposlanec je sodeloval pri licenciranju žrebcev pomladi in pri premiranju plemenskih konj poleti. Zaradi neugodnega kupčijskega položaja se opaža nazadovanje števila konj; zlasti kobile se mnogo manj pripuščajo, ker žrebet ni mogoče vnovčiti.

Govedoreja. Najvažnejše delo je bilo licenciranje bikov, ki se je vršilo v mesecih februarju in marcu po vsej oblasti razen v Medmurju. S skrbno pripravo za to delo se je dosegel prigon blizu 2000 komadov (1805), to je znatno več kakor prejšnja leta. Prignalo se je s križanci vred

694 marijedvorcev, 659 simodolcev, 375 pingavcev (večina križancev), 298 pomurcev in 77 tujih bikov. Sposobnih je bilo 492 marijedvorcev (79 odstotkov), 393 simodolcev (60 odstotkov), 165 pingavcev (44 odstotkov) in 236 pomurcev (80 odstotkov). Kontrola nad nelicenciranimi biki se je zelo poostrila in je bilo zlasti v nekaterih srezih mnogo lastnikov takih bikov kaznovanih.

V onih občinah, kjer ni bilo dovolj licenciranih bikov, se je v zmyslu štajerskega zakona pritislo na občine, da si jih nabavijo. Uspeh je bil ponekod zadovoljiv, drugod manj ugoden, ker ljudstvo na izvajanje tega zakona še ni bilo navajeno. Dober razvoj govedoreje ovira tudi številni prigon cenjenih, ničvrednih buš iz južnih pokrajin, katere naši manj zavedni živinorejci kupujejo na preštevilih sejmih in tako odrivajo domača razmeroma dobra plemena.

S kreditnimi preostanki se je nabavilo 18 podpornih bikov z državno podporo po 750 Din z obveze dvoletnega držanja.

Po dolgem prizadevanju se je posrečilo dčbiti od ministrstva večji znesek za nabavo originalnih bikov marijedvorske pasme, ker je baš pri tej pasmi bila nabava prerojvalcev neizogibna. Za 100.000 Din se je nabavilo 15 bikov in prav toliko na zasebni račun okrajnih zastopov v Mariboru in št. Lenartu v Slovenskih goricah ter občin Črna in Mežica. Ker so ti biki večinoma v zelo dobrih rokah, bo ta akcija rodila brezdvomno ugodne uspehe.

Premiranja goveje živine so se vršila v špitališču (okraj Konjice) za pomursko in v Turnišču (okraj Dolnja Lendava) za simodolsko pasmo z uspehom, da se snuje v prvem kraju rodovniško društvo. V Ormožu se je vršila velika okrajna kmetijsko-obrtna razstava, med drugim so bili razstavljeni tudi konji težkega tipa, pingavska goveja živina, domače svinje in štajerska kokošja pasma. Poleg tega so se priredili na raznih krajih plemenski sejmi v svrhu oskrbe raznih interesentov s plemenskim govejim naraščanjem.

Svinjereja. Iz naših kmečkih vzrejalšč se je nakupilo 32 merjascev, ki so se razdelili po vseh okrajih oblasti. Zlasti v Prekmurju so zelo ugodno uplivali na ondoto rejo.

S početkom novega proračunskega leta se je moralo to delo popolnoma ustaviti. Ker ni bilo mogoče odvzeti vzrejenih merjaščkov, so rejci večinoma svoje delo popolnoma opustili ali vsaj znatno omejili. S tem je prizadet razvoj tako važne gospodarske panoge hud udarec in je domala uničeno vztrajno dolgoletno prejšnje delo. Tudi s poznejšimi krediti se bo težko popravilo, ker zahteva živinoreja stalno delo in z nerodnimi slučajnimi akcijami ni mnogo pomagano.

Kokošjereja. Pomladi se je razdelilo okoli 3000 odbranih valilnih jajc štajerske pasme in to deloma iz rejskih postaj z zaklopnimi gnezdi. Toda tudi v tej panogi grozi ista nevarnost kakor v svinjereji. Tako n. pr. to leto ni bilo mogoče odvzeti lepih plemenskih petelinov, ki so jih ljudje vzgajali za običajno jesensko oddajo čistokrvnih petelinov naše znamenite pasme.

Ovčjereja. Za deželno vladu v Gradcu se je nabavilo 30 plemenskih ovnov jezersko-solčavske pasme v srezu Gornji grad. Za pospeševanje v domačih okoliših (oddaja ovnov itd.) ni bilo sredstev.

Čebelarstvo. V nekaterih krajih se hudo širi čebelna gniloba. Letošnja čebelna paša je bila skrajno slaba in je ponekod uničenih do 50 odstotkov panjev. Krmljenje s sladkorjem se ne izplača, ker je sladkor predrag. Vse prizadevanje, dobiti trošarine prosti sladkor za čebelarje, je bilo zaman; prišel je vedno odklonilni odgovor.

Ribarstvo. V tej panogi ovira napredek raznoličnost zakonov, ki so poleg tega zastareli in vsebujejo le policijske odredbe, ne pa tudi predpisov umnega ribarskega gospodarstva. Prevelike nerednosti, ki vladajo glede ribjih tatvin že vsa povojna leta, so se s strogimi merami zajezile. Stvarno delo izvršujejo ribarska društva in lastnega nagiba.

Mlekarstvo. Prva povojna leta tako lepo se razvijajoči izvoz svežega mleka v inozemstvo je prenehal, ker je Avstrija svoje pridobivanje mle-

ka silno dvignila in pa ker kakovost našega mleka zaostaja za madžarskim in češkim proizvodom. Povsod se začenja zopet s predelovanjem mleka v maslo in sir. Ustanovile so se tudi nekatere nove mlekarne zadruge, kakor v št. Lovrencu na Dravskem polju, v Črni pri Prevatjah in v Trojanah pri Vranskem. Pri tem so sodelovali kmetijski strokovnjaki.

V splošnem hira pospeševalno delo na polju živinoreje na naravnost obupnem pomanjkanju vsakovrstnih pripomočkov; tako ima n. pr. država nastavljene strokovnjake, ki pa niti najcenejšega pospeševalnega dela, potovalnega pouka, ne morejo vršiti, ker za to domala ni potovalnih sredstev.

Hvale vredno razumevanje za pospeševanje živinoreje kažejo nekateri okrajni zastopi, ki mnogo žrtvujejo za to panogo; zlasti so to okrajni zastopi v Mariboru, Ptuj, Celju, Ormožu in Št. Stanju. Tudi nekatere premožnejše občine pridno sodelujejo. Izmed številnih ustanovljenih biko-rejskih zadrug deluje kakih pet pridno in uspešno.

Vinska razstava in sejem v Ljutomeru

Nedavno smo čitali v časopisju, da je vinski sejem v Ljutomeru v klerikalnih rokah. Ugotoviti treba takoj, da to ni res. Razstavni odbor tvorijo zastopniki ljutomerske občine, podružnice Kmetijske družbe, Vinarske zadruge in podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, torej izključno zastopniki gospodarskih korporacij, ki so se sporazumele brez vsakega strankarstva za skupno gospodarsko delo, koristno vsem tukajšnjim vinogradnikom ne glede na strankarsko pripadnost.

Dalje je treba ugotoviti, da se je vršil v Središču vinski sejem pod imenom «Ljutomerčan» in ne «Središčan». Baš dejstvo, da se na drugih sejmih ponašajo z ljutomerčanom, je privedlo vinogradnike ljutomerskega vinarskega okoliša do prepričanja, da morajo v Ljutomeru, v svojem gospodarskem središču razstaviti svoje priznane vino ter pokazati interesentom, kje raste in kakšen je pravi ljutomerčan.

Na oblastni razstavi v Ptuj so priznali ljutomerčanu drugo ceno. Ugotoviti je treba, kar je razvidno tudi iz sejmskega seznama, da se je te razstave udeležilo malo vinogradnikov iz ljutomerskega okoliša, ki pač ne morejo predstavljati vsega okoliša, kakor se bo to zgodilo na vinski razstavi v Ljutomeru 3. in 4. marca t. l. Razstave in sejma se udeležijo tudi vinogradniki iz gornjeradgonskega okoliša; za njihove priznane dobre pridelke je določen posebni oddelek.

Izgledi letošnjega vzorčnega velesejma v Ljubljani

V vrsti gospodarskih prireditvev, ki jih prireja odbor Ljubljanskega velesejma od leta 1921. naprej, se bo vršil letos od 2. do 11. julija že VII. mednarodni vzorčni velesejem, za katerega so predpriprave že v polnem teku. Prijavnice so razposlane, reklamni material za pridobitev kupeev doma in v inozemstvu v tisku, naslovi za posebna vabila pripravljani, inozemski zastopniki organizirani. Razveseljivo je dejstvo, da je dotok razstavljalcev močnejši od lanskega leta.

Vse uglednejše tvrdke so se že prijave kot razstavljalke, saj so si v svesti velikega pomena našega velesejma, vendar pa velik del zavlačuje svojo prijavo, ne računajoč pri tem, da s tem ovira delo sejmskemu uradu in sam sebi škoduje, ker se mora zadovoljiti kesneje s še razpoložljivimi slabimi prostori.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Zadnje dni so zopet stanovitejša cena. Na novosadski blagovni borzi se je dobila 22. t. m. pšenica po 302 Din 50 p do 307 Din 50 p, ječmen, pivovarski, po 250 Din, turščica, po 162 Din 50 p do 163 Din, moka «0» po 455 do 460 Din za 100 kg na debelo.

ŽIVINA. Na slovenskih kakor hrvatskih zadnjih sejmih ni bilo nikjer večje spremembe cen.

Sejmi

28. februarja: Bloke, Radohova vas, Studeneč Ig, Sv. Lenart pri Mislinju.

1. marca: Planina pri Brežicah (za živino), Videm pri Litiji, Nova vas pri Logateu, Celje, Konjice.

2. marca: Pišce (za živino).

3. marca: Vransko, Oplotnica, Velenje, Koprivnica pri Šmarjah.

4. marca: Veliki Cirknik, Petrovče.

5. marca: Boštanj, Vuzenica.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 22. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 801 do 804 Din;
100 nemških mark za 1348 Din 95 p do 1351 Din 95 p;

100 madžarskih pengov za 994 Din 50 p do 997 Din 50 p;

100 italijanskih lir za 249 Din 74 p do 251 Din 74 p;

1 dolar za 56 Din 75 p do 56 Din 95 p;

100 češkoslovaških kron za 168 Din 30 p do 169 Din 10 p.

Kratke vesti

— Ljubljana dobi podružnico Obrtne banke SHS. V Beogradu se je vršil te dni ustanovni občni zbor Obrtne banke SHS, katerega so se udeležili tudi zastopniki iz Slovenije. Važno za slovenske obrtnike je zlasti, da se je soglasno sklenilo, da bo dobila Ljubljana svojo podružnico.

— Napredovanje hranilnih vlog pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji. Izkaz o stanju hranilnih vlog (po knjžicah in tekočih računih) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za četrto četrtletje 1926. prikazuje napredek za 36.941.074 Din 63 par na 545.112.414 Din 76 par. Napredovanje je zabeležilo 23 od 26 regulativnih hranilnic. Nekoliko so se znižale vloge le pri Mestni hranilnici v Kočevju, Okrajni hranilnici v Marenbergu in Južnoštajerski hranilnici v Celju. To napredovanje znači, da smo Slovenci varčni kljub našemu siromaštvu in kljub vsem gospodarskim težkočam.

— Priprave za obsežno pokrajinsko kmetijsko razstavo na Ljubljanskem velesejmu. Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani obstoja že 160 let. V proslavo te 160letnice bo priredila družba v vrsti dosedanjih kmetijskih prireditvev na Ljubljanskem velesejmu posebno pestro in pregledno razstavo. Priprave so že v polnem teku, organizacija v razmahu. Program se bo torej letos še razširil, dasi so le skromna sredstva na razpolago. Dobra volja, moralna in gmotna podpora ter želja po nadaljnjem napredku pa premagajo vse težave. Poleg strokovno-poučnega oddelka, ki bo obsegal poljedelstvo, travništvo, živinorejo, vinarstvo, sadjarstvo, gospodarske stavbe, planšarstvo, agrarne operacije in kmetijsko strokovno knjževnost, se bo priredila tudi velika mlekar-ska razstava, razstava kmetijskih strojev in orodja, razstava vina, razstava konj in goveje živine. Nadalje je na programu razstava izdelkov kmetijske industrije, drobnice, čebelarska razstava, razstava sadja in zelenjave. Vršila se bo ta razstava od 10. do 19. septembra t. l.

— Praktični tečaj za gospodarske vajence. Kmetijske praktikante sprejme državna kmetijska šola na Grmu za dobo od dne 1. aprila do dne 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporečnost ter dovršena ljudska šola. Prednost imajo kmečki sinovi, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski praktikanti se uporabljajo za dela v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu ter uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Za to do-

bivajo prosto hrano in prosto stanovanje. Gospodarska praksa je izvrstna predpriprava za vstop v šolo s 1. novembrom 1927. Pri sprejemu v šolo imajo vajenci prednost pred drugimi prosilci, in sicer, ako izpolnijo ostale pogoje, na prosta mesta. — Svojeročno na vso polo pisane, s 25 Din (5 + 20) kolkovane prošnje s priloženim krstnim listom, kolkovnico, zadnjim šolskim izpričevalom ter izpričevalom o nravnosti je poslati do dne 20. marca 1927. ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

— Učni tečaji na kmetijski šoli na Grmu. Razen kletarskega in vrtnarskega tečaja koncem januarja, oziroma v začetku t. m., se je vršil 14. in 15. t. m. dobro uspeli poljedelski tečaj, katerega se je udeležilo tudi sedem Gorenjcev. Za sadjarski tečaj (25. in 26. t. m.) se je prijavilo preko 30 kmetovalcev in kmetskih mladeničev. V marcu se bosta priredila še dva enodnevna tečaja: 18. marca živinorejski in mlekar-ski tečaj, a na praznik 25. marca čebelarski tečaj. V obeh se bo pričel pouk ob 9. uri dopoldne. Poučevalo se bo teoretično in praktično. Za vsak tečaj se bo sprejelo le do 20 prosilcev. Siromašni udeleženci dobe na zavodu po možnosti brezplačno hrano. Prijaviti se je po dopisnici na ravnateljstvo šole najkasneje do 10. marca. Dvodnevni tečaj za pridelovanje krme se namerava prirediti meseca maja.

„EDINOST“ VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE MLADINE V LJUBLJANI

SMO IN BOMO.

Eno leto je minilo, odkar je bila ustanovljena Zveza demokratske mladine. Mnogim ni bila ta ustanova dobro došla in njen vstop v življenje sta spremljali nerazumevanje in omalovaževanje. Mlada institucija je srečno prestala svojo prvo preizkušnjo in njena ideja je kaj kmalu osvojila srca in duše stoterih, ki so v svoji notranjosti gojili iste želje. Zveza demokratske mladine je obstala v prvih težkih bojih za svoj obstoj, obvarovala svoj program in ideje, stopala za svojimi nazori naravnost brez kompromisov. Nešteti napadi, ki so šli za tem, da poderejo zaupanje bratov in sester, so se izjalovili na odporu bratov in sester, ki so v svoji ljubezni do pokreta stali složno in neomajno na braniku mladinske ideje.

Ni dolgo od tega, ko so se pričeli tudi napadi s prižnic. Navajeni smo borbe in se tudi teh napadov ne bojimo.

Naši nasprotniki naj delajo, kar hočejo, Zveza demokratske mladine se bo znala varovati in zavračati napde. Naših bratov in sester naši nasprotniki ne bodo premotili. Smo in bomo!

PRED I. REDNIM OBČNIM ZBOROM ZVEZE JUGOSLOVENSKE DEMOKRATSKE MLADINE.

Čez mesec dni bo morala napredna mladina po enoletnem obstoju polagati račune o svojem delu in svojem napredku. To pot se bo drugič zbrala napredna mladina, da si na novo začrta smernice za še uspešnejše delo in napredek mladinskega pokreta.

Iz spodaj objavljenega dnevnega reda razvidimo, da bo letošnji I. glavni zbor razpravljaj o vprašanjih, važnih za naš pokret, in da bo moral sprejeti važne predloge, ki jih bo moral bodoči osrednji odbor z vso natančnostjo izvršiti.

Tako bo občnemu zboru predložen obširen referat o delu in vseh naporih sedanjega osrednjega odbora in podeželskih organizacij. Iz referata bo mogoče razvideti tako naše uspehe kakor nepravilike, ki so nas ovirale, da uspehi včasih niso bili taki, kakršnih bi si želeli.

Iz referata o imovini Zveze se bodo navzoči delegati uverili, v kako težkih okolnostih je Zveza vršila svoje posle. Obenem bo tudi predložen načrt pravilnika Zveznega doma in Tržaškega fonda v odobrenje.

I. redni občni zbor Zveze jugoslovenske demokratske mladine v Ljubljani se bo vršil v nedeljo 19. marca 1927. (otvoritev ob desetih dopoldne) v dvorani Kazine v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: 1.) Otvoritev in pozdravi gostov. 2.) Volitve dveh skrutinatorjev in dveh overovateljev zapisnika. 3.) Čitanje in overovljenje zapisnika ustanovnega glavnega zbora. 4.) Referat o poslovanju osrednjega izvrševalnega odbora. 5.) Referat o stanju imovine. 6.) Referat nadzorstva o reviziji imovine. 7.) Referati o poslovanju v Zvezi organiziranih organizacij. 8.) Pravilnik fonda za zgradbo Zveznega doma. 9.) Pravilnik Tržaškega fonda. 10.) Sprememba pravil ZDM in njenih članic. 11.) Volitve. 12.) Samostojni predlogi. 13.) Služajnosti. — Na podlagi točke zveznih pravil je občni zbor sklepčen, ako prisostvuje najmanj ena četrtina zveznih članov. Ako v določenem času zaradi odsotnosti članov zbor ni sklepčen, se eno uro kasneje vrši zbor, ki je sklepčen ne glede na število članov.

Zbor delegatov ZDM. V soboto 19. t. m. se je sestel zbor delegatov ZDM v prostorih ljubljanske «Edinosti», kjer se je razpravljalo o bližajočem se glavnem zboru in kongresu. Ugotovilo se je, da imajo skoro vse organizacije zelo težak položaj glede na sovražne izpade političnih nasprotnikov in celo ljudi naprednega mišljenja. Soglasno se je sprejela resolucija, ki poziva napredno mladino, organizirano v naših mladinskih organizacijah, na odločno obrambo proti nasprotnikom mladinskega naprednega gibanja.

Osrednji sportni svet. Sportne odseke Jesenice, Kranj, Hrastnik in Kamnik opozarjamo na razpravo in sklepe od 19. t. m. s prošnjo, da vpošljejo poročila s točnimi navedbami. Vse ostale organizacije, ki niso bile zastopane, obveščamo, da sta prevzela vodstvo Osrednjega sportnega sveta brata Buljevič in Kuret. Zaradi bližajoče se pomladne nogometne in hazenske sezone je v interesu vseh sportnih odsekov, da nemudoma pričnejo s pripravami in o svojih ukrepih redno obveščajo centralo. Vse dopise naslovite na Osrednji sportni svet Zveze jugoslovenske demokratske mladine v Ljubljani, Gajeva ulica št. 2/I.

Izobraževalno društvo napredne mladine «Edinost» na Jesenicah bo priredilo svojo zaključno predpustno veselico v torek 1. marca ob osmih zvečer v restavraciji ge. Marije Mesarjeve. Spored zelo pester. Sodeloval bo salonski orkester «Edinosti» z Jesenic. Pokažite, napredni Jeseničani, naklonjenost do mladinskih organizacij ter se gotovo udeležite naše prireditve!

Duhovščina in politika

(Dopis z dežele.)

Pred volitvami je «Kmeti list» vedno poudarjal, kako nespametno je, da se bije boj med demokrati in SLS radi klerikalizma. Zadnji «Kmeti list» pa sam piše, da klerikalizem v Sloveniji še vedno okužuje ozračje in da duhovščina zlorablja vero v strankarske svrhe. Torej šele sedaj, ko so radičevci tepeni pri volitvah in vrženi iz vlade, žigosajo politikujočo duhovščino. V vladi pa so klerikalcem stregli vsepovsod in tudi po deželi so voditelji SKS poudarjali, da so jim ljubši klerikalci kakor demokrati.

Njihovo hinavščino je obsodil sam ljubljanski škof s tem, da je prepovedal župniku g. Pibru kandidaturo, dekana Koblerja pa je razrešil dekanijske službe čisto iz političnih ozirov.

Je pa res nekaj posebnega, da se slovenska duhovščina tako izpostavlja v politiki, pristaši vseh strank pa hodimo v cerkev in poslušamo zmerjanje na desno in levo. Mohamedance, protestante in ostale drugoverce puste popolnoma v miru, le nas katoličane neklerikalnih strank obdelujejo ter netijo sovražstvo med ženami in možmi, med otroci in starši ter povsod, kjer upajo doseči kak uspeh. S prižnice vabi duhovščina ljudi na klerikalne shode, v spovednici in s prižnice agitirajo za klerikalne časopise in v vseh cer-

kvenih organizacijah vplivajo zlasti na ženske, da služijo klerikalni politiki.

Pisec tega članka, ki biva že več let na deželi, je skrbno opazoval politikujočo duhovščino pri zadnjih volitvah. V evidenci je imel več župnij. V vseh teh župnijah je duhovščina pisala znana volilna vabila, katera je celo razdeljevala šolski mladini med poukom, otroci pa so jih nesli domov. Volilne listke so nekateri župniki delili ženskam pri izpraševanju. Duhovniki so razpošiljali ljudem po zaupnih možeh znano Gabrovškovo brošuro «V boj za avtonomijo». Na vseh tajnih sestankih po občinah je imela duhovščina glavno besedo. Pri teh volitvah je duhovščina na prižnicah obdelavala tudi socialiste, ker so si upali postaviti lastne liste.

Najbolj predrzen pa je bil neki župnik, ki opravlja tudi zasilno šolo. Ta je namreč otro-

kom kar pri pouku ukazal, naj na «Domovino» otroci napišejo «Ne sprejemem». Otroci so morali napisati na časopis narekovane besede, nakar je potovala «Domovina» nazaj.

Kaj bi napravili z učiteljem ali drugim uradnikom, če bi napravil kaj takega? In če bi takega hujskajočega duhovnika pregnali, uboga Jugoslavija! Nekaj pa bo treba ukreniti. Vsaj v tem primeru bi morale vse napredne stranke složno nastopiti. Nasilje duhovščine in zloraba vere se morata nehati. Duhovnik je vendar državljani kakor drugi.

Pri takih razmerah se ni čuditi, da razburjeno ljudstvo že govori o pravoslavju, zlasti ko vidi, da se preganjajo tudi duhovniki, ki niso klerikalci. Temu mora biti konec! Ali ljubljanski škof dr. Jeglič ne vidi, da morajo take nečuvvene zlorabe voditi do zlega.

Po krivdi SLS se davek na ročno delo ne bo odpravil

Na Svečnico je bilo glasovanje v Beogradu, ali naj davek na ročno delo ostane ali naj se ukine. Odločil je en glas večine, ki jo ima vlada v finančnem odboru. V tej večini sta dva klerikalca, ki sta oba glasovala za ta davek. Tako je SLS odločila, da se bo davek na ročno delo pobiral naprej, a predlog SDS, naj se ta davek ukine, je bil odklonjen.

Ko se je to izvedelo, je klerikalno časopisje zagnalo velik krik, češ, da se je davek na ročno delo začel pobirati, ko je bil dr. Žerjav minister (leta 1925.). To je puhla izmišljotina, kajti dejstvo je, da je baš dr. Žerjav, dokler je bil minister, **preprečil** uvedbo davka na ročno delo. Dejstvo je, da je vlada RR en dan po svojem imenovanju uvedla davek na ročno delo. Radikali so komaj čakali, da razširijo ta srbijanski davek na prečanske kraje, a so jih samo demokrati ovirali, dokler so bili v vladi.

Pa zakaj naj vse to zmanjša krivdo SLS? 25.000 delavcev je leta 1925. glasovalo za

SLS, za dr. Žerjava pa morda vsega skupaj 500. Teh 25.000 delavcev je na Svečnico videlo jasno in nepreklicno, da je SLS, ki so jo volili, glasovala za davek na ročno delo, SDS pa je glasovala proti. **Po krivdi SLS se davek na ročno delo ne bo odpravil.**

Klerikalci so v silni stiski pred delavci in se branijo, češ, da so v vladi in so morali glasovati za delavski davek. To trdimo tudi mi. Prodali so delavske koristi in izdali svoje obljube zato, da se trije njihovi ministri vozijo v salonskem vozu in z avtomobil. Kaj ima delavstvo od tega?

Vprašamo krščansko-socialne delavce: Ali se strinjate s takim postopanjem SLS in svojih poslancev? Z besedo na dan, da Vas ne bomo imenovali sokrivihi!

Delavci vseh strok, branite se! Ne dajte se od klerikalcev speljevati v mesnico. Naj divjajo proti SDS, saj divjajo le, ker v globini srca čutijo, da je SDS za delavce šla v boj v trenutku, ko jih je SLS zatajila.

Prekmurje se dviga

Izredno številno obiskani sreski zbor SDS v Murski Soboti

Sreski zbor SDS za srez Murska Sobotica se je vršil 13. t. m. v Murski Soboti. Obisk je bil tako velik, kakor ga največji optimist ni mogel pričakovati, posebno ker se ni za zbor vršila nikaka agitacija. Ne samo, da so bile zastopane vse krajevne organizacije SDS, temveč so prišli tudi ljudje iz vasi, kjer še nimamo organizacij. Ljudstvo je navdušeno, ko smo dosegli prvo zmago pri oblastnih volitvah in bodo v oblastni skupščini zastopani tudi prekmurški demokrati po župniku g. Godini. Vladovalo je ves čas splošno borbeno navdušenje, ki je doseglo višek, ko so vsi številni navzoči izjavili, da se ne zadovolje samo z oblastnim poslancem, nego si bodo pri prihodnjih skupščinskih volitvah izvolili tudi skupščinskega poslanca. To se bo tudi zgodilo. Zbor je posebno pozdravil svoja poslanca gosp. dr. Pivka in gosp. Godino.

Po poročilu predsednika sreskega odbora o minulem poslovnem letu je poročal o političnem in strankinem položaju odposlanec oblastnega vodstva g. Petovar, ki so ga navzoči burno pozdravili. Pri volitvah so bili izvoljeni: v vodstvo sreza dosedanji, med njimi Štefan Perkič (trgovec v Središču) kot podpredsednik, Štefan Huszar (Kupšinci) kot blagajnik; za delegate občnega zbora oblastne organizacije: Aleksander Kúhar (župan v Pucincih), Ivan Hodošek (Zenkovec), Aleksander Horvat (Gradišče); v oblastni odbor: Ivan Paulik (Gornji Petrovec) in Franc Šiftar (Strukovec); za kongres stranke: Ludovik Vagaja in Fran Kodler.

Na zboru so bile sprejete soglasno naslednje resolucije:

Zborovalci, zbrani na sreskem zboru SDS v Murski Soboti dne 13. februarja 1927.,

1.) izrekajo svoje popolno zaupanje vodstvu stranke, posebno gg. Pribičeviću, dr. Žerjavu in dr. Pivku, ki nas vodijo neustrašeno v boj za zmago svobode, bratstva in enakosti, posebno pa še izrekajo svoje pozdrave našemu oblastnemu poslancu župniku g. Godini in skupščinskemu poslancu g. dr. Pivku;

2.) izražajo svoje ogorčenje, da so poslanci SLS s svojim glasovanjem v finančnem odboru 2. februarja 1927. odklonili predloge SDS, ki so šli za tem, da se olajša gospodarska beda ljudstva z zmanjšanjem ter zenačenjem davkov in taks;

3.) zahtevajo, da se iz oblastne skupščine izloči politika in se v njej rešujejo samo gospodarska vprašanja;

4.) zahtevajo odpomoč naši krajini, ki jo je zadela velika nesreča pri živini, in se zahvaljujejo svojemu oblastnemu poslancu g. Godini, ki je takoj po svoji izvolitvi v tem pogledu interveniral pri g. velikem županu za odpomoč;

5.) izrekajo svoje popolno zaupanje velikemu županu g. dr. Pirkmajerju, ki je vedno kazal veliko zanimanje za našo krajino in se z najboljšo voljo trudil konsolidirati razmere pri nas v korist naše krajine in državne ideje, ter izražajo svojo željo, da skoro zopet nastopi svoje mesto, ako bo postal sedaj žrtev režima SLS;

6.) odklanjajo boj, ki ga je napovedala SLS v «Novinah» našim evangeličanom, in stojijo slej ko prej na edino pravilnem stališču, da so v politiki in gospodarskem delu vse veroizpovedi enake; opozarjajo na to najnovejšo stališče SLS njihovega poslanca g. Šiftarja ter računajo, da bo izvajal posledice.

Razni govorniki so nato poudarjali željo, da naj stranka obrne svojo pažnjo na nekatere posebne težave naše krajine. Govorili so med drugimi Jonaš iz Prodanovcev, Franc Šiftar iz Strukovcev, Talaber iz Panovcev.

Z navdušenjem, kako se je zbor vršil, se je tudi končal in dal zagotovilo, da bo srez Murska Sobotica eden izmed prvih, ki bo dal absolutno demokratsko večino.

PROSVETA

Knjige Vodnikove družbe

Štiri krasne knjige stanejo samo 20 Din.

Naše čitatelje bo gotovo zanimalo, kake knjige pripravlja Vodnikova družba za prihodnje leto. Izdala bo zopet štiri knjige. Pomislite: 4 knjige za 20 Din. Torej pride na vsako knjigo 5 Din. Kaj dobite drugače za 5 Din? Komaj malo večji šolski zvezek! Danes stane vsaka knjiga, če obsega par pol, 10 do 20 Din. Tu pa dobite, če plačate pravočasno, za 20 Din 4 lepe knjige, ki je vsaka zase toliko vredna. Le veliko število članov more omogočiti, da družba vsako leto razširi svoj program.

Kolikor smo izvedeli, so tri knjige že določene. Glavna knjiga bo seveda «Velika pratika» s številnimi lepimi slikami in z vsakovrstno zanimivo vsebino. Za prvo pripovedno knjigo je določena povest pisatelja Fr. Beyka pod naslovom «Srd voda», ki se godi med našimi Tolminci. Pisatelj je posegel v življenje naših ljudi, borečih se za svoj košček zemlje. Glede druge pripovedne knjige še ni odločeno. Odbor ima na razpolago več del; morda se bo odločil za to, da izda za naše ženstvo in mladino krasno zbirko povesti o Vladoši, ki jih poznajo naši čitatelji še iz časa «Domačega prijatelja». Naša pisateljica Zofka Kvedrova je tu popisala mlada leta svoje hčerke; knjiga je izšla že v češkem prevodu in je krasno domače družinsko in mladinsko delo. S tem bi družba med narodom postavila zaslužni pisateljici, ki je ves čas delala za napredek našega ženstva, najlepši spomenik. Imeli bi obenem lepo knjigo za otroke s slikami. Vendar o tem še ni odločeno. Kot četrto poljudno-znanstveno knjigo bo izdala družba krasno delo z življenjepisi naših največjih mož pod naslovom «Naši glasniki in pretoki». To bo zbirka življenjepiso onih naših pesnikov in pisateljev, v katerih se kaže vsa naša zgodovina in katerih imena mora vsak Slovenec poznati. Knjigo bodo krasile slike rojstnih hiš in domačih krajev. Taka knjiga bo pravi zaklad za vsako slovensko hišo.

Odbor je torej storil svojo dolžnost. Potrebno je, da jo store tudi poverjeniki in člani. Res je, da so časi slabi, a 20 Din za 4 knjige je vsota, ki je vsak premore. Konec tega meseca bodo poverjeniki zaključili nabiranje članov. Zato ne odlašajte, ne čakajte, da vas bo iskal poverjenik. Čim prej imate potrđilo, da ste plačali, tem bolj gotovo ne boste zamudili tako ugodne prilike za nabavo izredno cenenih lepih knjig. Vodnikova družba je vsenarodna družba, torej skupna zadeva nas vseh. Tu ni le par ljudi, to je družba desetisočev, ki se družijo v skupnem delu. Odbor ima obširne načrte, kako bo razširil svoje delo, če se bo dvignilo število preko 30.000 članov. Zato je v korist vsakega in vseh, da se število članov čimbolj pomnoži. Organizacija se sedaj šele izpopolnjuje.

Lansko leto je bilo treba vse izvršiti v nekaj mesecih. Uspeh prvega leta mora biti samo vzpodbuda za nadaljnje delo. Zato te dni vsi na delo, da bo družba na prvem obnem zboru meseca marca t. l. že mogla podati stalno število svojih članov.

«Rdeča megla.» Spisal Oevre Richter Frich. — Roman je izhajal preveden v «Jutru» in izšel sedaj v posebni knjigi. Cena broširanega izdoda 20 Din, vezanega 30 Din. — Ta silno napeti roman je spleten okoli najstrašnejšega grozodejstva vseh časov in narodov. Čitatelj sledi naklepu Mortona in njegovih pajdašev

od prve kali do izvršitve, od izvršitve do neusmiljene kazni v peklu «rdeče megle» in se trepetaje vprašuje, ali je tak zločin vobče mogoč... Toda vse je mogoče, odkar se žene tudi zločin za svetovnimi rekordi. Ljudje romana so živa, sočna lica; slajen tip je n. pr. lepa Evy Westinghouse, razvajena milijarderka, ki jo usoda v povesti tako imenitno in zabavno pouči, da je na svetu tudi drugo, boljše in nje bolj vredno življenje, daleč od bogastva, razkošja in puhlih zabav. Baš glede vsebinske vrednosti «Rdeče megle» je treba poudariti: dobra vzgojna knjiga, ki jo lahko brez skrbi položiš v vsake roke! — Takega zabavnega štiva si želimo še mnogo!

«Hektorjev meč.» Te dni je izšel v knjigi roman «Hektorjev meč», ki je izhajal v «Jutru», preveden iz francoščine. Spisala ga je znana francoska pisateljica Brunyère. — V napetih, razgibanih poglavjih se odigrava pred nami dekliška ljubezen dražestne Chaillette, hčerke častihlepnega meščana, do mladega častnika plemiča; zvesta, čista ljubav, ki zmagovito prebije vsē strahote velike revolucije, doživi zaslužen izpolnitev. Med osebami povesti srečavaš vse glavne tipe te znamenite dobe: preprostega siromaka, revolucionarnega gobezdca, omejenega meščana, ki se štuli med plemiče, ter končno domišljava markija in markizo, ki iz prvotne nadutosti tako klavrno padeta v bedo. — To zelo zanimivo knjigo priporočamo vsem najtopleje. Knjiga stane broširana 18 Din, vezana pa 28 Din.

Mojim volilcem!

Podpisani Joško Finžgar, kmečki sin v Sveti Marjeti na Dravskem polju, se zahvaljujem vsem naprednim volilcem, ki so mi 23. januarja t. l. dali svoje zaupanje, da jih bom zastopal v oblastni skupščini.

Zavedam se svojih dolžnosti. Deloval bom, kolikor mi bo mogoče, v prid ljudstvu. Stopil sem v politično borbo iz trdnega prepričanja, da je treba izboljšati razmere na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju, ki so danes slabe po nemali krivdi klerikalcev. Znanje so mi razmere vseh stanov, posebno na deželi. Boril se bom v enaki meri za blagostanje kmeta, delavca, obrtnika in uradnika.

Vsem svojim nasprotnikom pa, ki mi očitajo, da nisem krenil na pravo pot, odgovarjam, da mi je pot, ki sem jo nastopil, sveta in bi bila potrebna vsem, ki še tavajo v temi.

Trdno sem prepričan, da bo prišel čas, ko bodo nasprotne struje propadle in bo zmagala naša napredna ideja.

Sv. Marjeta na Dravskem polju, 14. febr. 1927.

Finžgar Joško, oblastni poslanec.

BELEŽKE

+ **Klerikalna glasovanja za dosedanje visoke davke.** «Domoljub» seveda ni prav, da smo zapisali dejstvo, da je SLS v finančnem odboru glasovala za nespremenjene visoke davke, češ, da je SLS le glasovala za proračun, ki ga vsaka država kakor tudi vsaka občina mora imeti. Res je, vsaka država mora imeti svoj proračun in gotovo tudi svoje davke, zmerne seveda. Toda to naj nam razloži «Domoljub», kako se je mogla SLS kar čez noč preleviti. Klerikalci so namreč komaj nekaj dni pred glasovanjem, ko so bili še v opoziciji, strahovito grmeli proti visokim davkom ter zahtevali znižanje, odnosno odpravo nekaterih davkov, potem so pa naenkrat proti temu glasovali. S tem glasovanjem so klerikalci dovolj jasno pokazali, da je ves njihov hrušč za ljudske koristi čista demagogija in da za ministrske stolčke prodajo makar vso Slovenijo.

+ **Duhovščina in naš list.** «Domoljub» in «Slovenski Gospodar» pravita, da «Domovina» preveč napada duhovščino. Naj prav na kratko odgovorimo: Mi nismo še nikdar napadli nobenega duhovnika zato, ker je duhovnik, temveč le zato, če je kot politični nasprotnik nastopal proti nam. Saj nismo morda tarča za duhovniško samovoljo. Če je duhovnik v posvetnih zadevah proti nam,

smo mi proti njemu, v njegova verska opravila pa se ne vtikamo. Ta pa je lepa, da bi duhovnik lahko razbijal s priznice proti nam po mili volji, mi bi mu pa šli še roko poljubiti!

+ **Kar čez noč,** piše «Slovenski Gospodar», je dosegla SLS v vladi več kakor SDS v 18 mesecih. Res je! Čez noč je SLS dosegla, da ostanejo

dosedanji visoki davki in takse, da se korupcija ne bo preganjala, da bomo dobili celo nove davke v oblasteh, da so naše oblastne skupščine nesamosvojne. Drugega nam SLS še ni priborila. Olajšava, da bo mogoče z 20odstotnimi odtegljaji plačevati davčne zaostanke, seveda ni klerikalna zasluga. To je dejstvo in nič drugega.

DOMAČE NOVOSTI

* **Prihod srbskih pevcev v Ljubljano.** Eno najstarejših beograjskih pevskih društev, akademsko pevsko društvo «Obilic», čigar zbor šteje 100 pevcev in pevk, bo prispelo v Ljubljano in imelo koncert 25. t. m. zvečer v Unionu. Pričakuje se obilen poset.

* **Četrta obletnica dr. Tavčarjeve smrti.** Te dni so minula štiri leta, odkar je legel v grob veliki slovenski politik in pisatelj dr. Ivan Tavčar.

* **Kip generalna Maistra.** Kakor poročajo, je kipar Niko Pirnat izdelal kip generala Maistra in ga podaril mariborski mestni občini.

* **Za siromašne delavske družine,** ki so trpele po jesenski poplavi, je poslala Slovenska narodna podporni jednota iz Chicaga večjo vsoto denarja Zadrugi banki v Ljubljani (Aleksandrova cesta št. 5), da jo razdeli med potrebne. Prizadete delavske družine naj pismeno sporoče svoje naslove na Zadrugo banko v Ljubljani (Aleksandrova cesta št. 5). Dobro je, če priloži potrdilo županstva o istinitosti svojih navedb.

* **K potresu v Hercegovini.** Kakor se je k sreči izkazalo, človeške žrtve zaradi potresa v Hercegovini niso bile tako številne kakor so poročale prve vesti. Tudi škoda ni tako ogromna, kakor se je poročalo, da si je seveda zelo velika. Največ hiš se je porušilo v Ljubinju, Stolcu in okoliških vaseh.

* **25letnico poroke** bosta slavila 28. t. m. v krogu svoje družine g. Karel Schleimer, kovaški mojster v Predgradu pri Crnomlju, in njegova soproga Katarina. Jubilarntu, ki je od Kočevja do preko Kolpe povsod dobro znan, kakor tudi njegovi soprogi, kličemo: «Na mnoga leta!»

* **Poroka.** V sredo sta se poročila v župni cerkvi sv. Pankracija v Grižah g. Nikolaj Škoberne z gđe. Ljudmilo Piklovo in g. Ivan Škoberne z gđe. Angelo Podgorškovo. Uglednima paroma kličemo: Bilo srečno!

* **Zdravniška pomoč pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev je uvedel stalne zdravniške nadpoglede, da se s tem na eni strani ščitijo uradovi zdravniki pred pritožbami s strani članov, da so bili ti kljub bolezni spoznani za delazmožne, na drugi strani pa tudi interesi članov v primeru upravičenih pritožb. Vsak član, ki misli, da se mu s strani zdravnika godi krivica, naj torej prosi za zdravniški nadpregled in tamkaj sporoči svoje pritožbe. Če pa misli, da mu je tudi zdravniški nadpregled storil krivico, tedaj se ima takoj po nadpregledu pritožiti v pisarni pristojne ekspozičure, da more urad odrediti pregled s tom posebne zdravniške komisije. Zaradi tega opozarja okrožni urad svoje člane, da odselej različnih naknadnih pritožb ali izgovorov ne bo upošteval, še manj pa bo članom povračal stroške za zdravniško pomoč, ki jo bodo iskali pri neuradovih zdravnikih, če ne bo podana nevarnost v odlogu, kakor n. pr. pri zastrupljenih, težkih nezgodah, krvavitvah itd. Pa tudi v takih primerih je obolenje nemudoma javiti in zaprositi, da nanašajo pomoč nudi uradov zdravnik.

* **Dober odgovor vodstvu radikalne stranke v mariborski oblasti.** Pred volitvami v oblastne skupščine je vodstvo NRS v Mariboru pošiljalo svojim sicer zelo redkim pristašem po deželi dopise, s katerimi jih je pozivalo, naj volijo liste SLS. Očividno pa so radikali izven Maribora ohranili še nekoliko več politične značajnosti nego njihovo vodstvo. To nam dokazuje dopis, katerega je poslala organizacija NRS v C. oblastnemu odboru NRS iz ki se glasi: «Oblastnemu odboru NRS, v roke predsednika g. dr. Ravnika, Maribor. Na tamkajšnje okrožnico, s katero nas ob-

veščate, da ste se za volitve v oblastno skupščino v Celju in Mariboru združili s SLS in da naj mi za protiuslugo glasujemo na deželi za SLS ali pa kako drugo stranko, s katero mogoče imamo dogovor, ter nam odločno prepovedujete glasovati za SDS, Vam odgovarjamo naslednje: Rajši, kakor bi glasovali za SLS, nesemo naše kroglice v Donavo. Ako ste se Vi s klerikalci zvezali ter se zmešali med pleve, mi se ne bomo. S težkim naporom smo pri zadnjih občinskih volitvah pometli klerikalce raz občinski stolec in sedaj oživljati politične mrličke k življenju nam je nemogoče. Mi ne gremo volit, ker po Vaši krivdi nimamo skrinjice, ter Vam kličemo: Zivio Korošec! Svetujemo Vam, podajte še roko gg. Zebotu in Bedjaniču, potem pa bo družba izpopolnjena! — Objavljamo to brez nadaljnega komentarja.

* **Nepotrebno kolkovanje.** Številni delodajalci in tudi delojemalci kolkujejo svoje vloge na Okrožni urad za zavarovanje delavcev ali na Osrednji urad. To ni potrebno, kajti po točki 189. zakona o zavarovanju delavcev so vse vloge oproščene taks vseh vrst.

* **Trboveljske novice.** Na Tereziji se je v rovu ponesrečil 28letni Ivan Hruševar iz Lok št. 419, po poklicu strojevodja. Povožil ga je motorni voz, ko je hotel odstraniti neko oviro. Hruševar ima zlomljeno ključnico, močne poškodbe na glavi, rokah in nogah ter strta rebra. — Neugodno finančno stanje je prisililo Bratovsko skladnico v Trbovljah, da je začasno opustila zgradbo okrevališča za rudarje. Posestvo, namenjeno, za zgradbo, je oddala za dobo treh let v najem penzionistu Jakobu Okornu, vendar pa si je izgovorila pravico, da prične lahko vsak čas zidati, če se bodo razmere količkaj obrnile na bolje. — Iz strokovnega poročila izvedenca prof. Seidla iz Novega mesta o geološkem stanju hrastniške kotline je razvidno, da je mogoče razvoj novega Hrastnika edino na levi strani potoka Bobnarka. Na desni strani je namreč od Pustove skale do stare ravnateljjeve vile vse v plazovju. Profesor Seidl je napravil poročilo na izrecno željo pristojnega oblastva, ker se je vnel zaradi stavbišča za novo šolsko poslopje na Roševem zemljišču velik spor. — Gasilno društvo v Hrastniku bo priredilo ob priliki 40letnice svojega obstoja dne 19. junija veliko proslavo. — Obrtno društvo Trbovlje-Hrastnik-Dol bo imelo občni zbor dne 13. marca pri Hofbauerju v Hrastniku. Koncem šolskega leta bo priredilo vajeniško in pomožniško razstavo pri Forteju na Vodah.

* **Na pogreb je pozabil.** Iz Dvora pri Zužemberku nam pišejo. Tukajšnjemu posestniku in mlinarju Karlu Glavanu je te dni umrla pol leta stara hčerka. Pogreb je bil napovedan za predzadnji torek popoldne. Pogrebci so prinesli otroka do pokopališča ter čakali do noči, toda duhovnika niso dočakali. Vsi vaščani so se zgražali nad tako pozabljivostjo duhovnikov ter menili, da ob volitvah baš isti duhovniki niso bili tako pozabljivi. Takrat so poslali voz iz Zužemberka na Lašče po Skebeta, da je prišel volit. Za kroglico ne pozabijo, in se potrudijo tudi na Lašče. Seveda, če bi bilo treba n. pr. Skebeta peljati k maši ali k spovedi, jih pa ne bo blizu, da bi mu pomagali izpolniti verske dolžnosti. Na ubogega otroka so pozabili, tako da so ga starši morali pustiti preko noči na pokopališču in je bil pokopan šele prihodnje jutro.

* **Božji namestniki ne bi smeli biti taki!** Pišejo nam iz Semiča: Dne 10. t. m. je umrla v Mladici pri Semiču gospa Marija Simoničeva, tašča uglednega posestnika g. Antona Pluta in poslanca g. Nemaniča. Pokojnice sin, posestnik g. Josip

Simonič, je žel javit smrt somišškemu župniku in obenem tudi zaprosil za zvonjenje pri farni cerkvi. Toda župnik ga je zavrnil z besedami: «Ne bo zvonilo, ker niste dali ničesar za zvonove.» Gosp. Simonič je še nadalje prosil, a župnik je bil neizprosni. Dne 11. t. m. se je podala k župniku pokojničina hči, poročena Plutova, ter istotako prosila, naj vendar dovoli zvonjenje, saj bo plačala. Župnik pa jo je enako zavrnil, češ: «Onim, ki niso ničesar dali za zvonove, tudi ne bo zvonilo, pa konec!» G. župnik, verjemite, da s takim početjem niste koristili sveti veri! Vi se vedno hudujete na prižnici, da mora «Domovina» ven iz hiš, češ, da je brezverska, a sami s svojo nekrščansko neusmiljenostjo v resnici škodujete veri. Končno bi tudi vprašali g. kaplana Ignaca, kako je to, da je 10. t. m. umrla neka bolnica, ne da bi bila prevadena. Kam jadrano?

* Španska bolezen. V Mariboru močno razsaja španska bolezen tudi po šolah. Po nekaterih razredih manjka čez 20 učencev.

* O ameriški dediščini po Ciglerju ni nič znanega. Kakor poročajo, ni ameriškem zastopstvu v Zagrebu in Beogradu nič znanega o kakšni dediščini po neznanu Ciglerju. Očividno je ta vest, ki je krožila zadnje tedne po časopisju, navadna časopisna raca, ki se je neznankje rodila.

* Granata raztrgala očeta in sina. Pod Ratitovcem na Gorenjskem se je pretekli dne dogodila težka nesreča, ki je zahtevala dvoje človeških življenj. Kočar Josip Gartner in njegov sin Gašper iz Torka sta šla minuli četrtek v gozd pod Ratitovec sekati drva. Ker se do večera nista vrnila domov, je odšel posestnik Josip Kopač v smeri za njima in ju je našel mrtva. Oče in sin sta ležala vsa razmesarjena v snegu. Orožniki, ki so prišli drugo jutro na kraj nesreče, so ugotovili, da je oba Gartnerja raztrgala ročna granata, ki sta jo našla v gozdu. Ker sta z granato neprevidno ravnala, je eksplodirala in ju ubila. Kdo je granato pustil v gozdu, ni znano.

* Smrtna nesreča pri igranju s puško. V Rogozi pri Hočah se je neki fantek igral z lovsko puško in pri tem ustrelil v glavo 14letno Štelko Cerarjevo, svakinjo upravitelja Scherbaumovega posestva. Deklica je med vožnjo v mariborsko bolnico izdihnila.

* Zmrznil je. Pri Veliki Nedelji so našli mrtvega moža, v katerem so spoznali 76 let starega preužitkarja Antona Žinka s Senškega vrha. Našli so pri njem 80 Din gotovine. Ker ni imel na truplu nobene rane, se domneva, da je stari mož na potu opešal in zmrznil.

* Samomor v Mogojniah pri Grižah. Pišejo nam iz Mogojnic: Nad svojim življenjem je obupal tukajšnji posestnik in črvar Jakob Svenšek. V soboto zvečer so ga našli v njegovi sobici obešenega. Po smrti svoje žene Matilde, ki je jeseni nagloma umrla po neki sicer posrečeni operaciji, je prišel v obupne gospodarske razmere. Ker ni mogel dobiti dovolj posojila, da bi zadostil vsem upnikom, je na tak način končal življenje.

* Samomor žene. V mariborsko bolnico so pripeljali iz Hotinje vasi posestnico Julijano Kacjanovo, ki je zaradi družinskih preprirov spila v samomorilnem namenu solno kislino ter po komaj trimesečnem zakonskem življenju umrla v bolnici na zastrupljenju.

* Utopljenec v Savi. Na božični dan je skočil Anton Odlazek, hlapec pri posestniku Borišku v Šklendrovcu, v Savo in utonil. Iskanje njegovega trupla je ostalo takrat brez uspeha. Ko je šla v nedeljo 13. t. m. Boriškova sestra iz Trbovelj proti domu, je opazila v Savi na kraju, kjer se je Odlazek utopil, moško truplo. Obvestila je o dogodku ljudi, ki so potegnili mrtveca iz vode in spoznali v njem nesrečnega Odlazka. Utopljenca so pokopali na pokopališču v Zagorju.

* Obsodba nosilec liste. Mariborsko okrožno sodišče je te dni obsodilo nosilca gospodarske liste v Prekmurju, mariborskega agenta g. Zagorskega, zaradi žalitve policije na mesec dni strogega zaporu. G. Zagorski je namreč nekemu stražniku ob priliki nekega spora rekel: «Z manoimate ničesar opraviti! Kaj ne veste, da sem jaz nosilec liste?»

* Samomor s samokresom. V gozdu nedaleč od žentpetske graščine pod Šmarjetno goro so našli mrvega trgovskega pomočnika Srečka Pavlina iz Kranja. Poleg njega je ležal samokres, s katerim si je nesrečni mladenič prestrelil prsi. Kaj je gnalo mladeniča v smrt, ni znano, ve se samo, da se je pred dnevi sprl s svojim gospodarjem in odšel, ne da bi kdo vedel kam.

* Obesil se je. Poleg gostilne «Novi svet» na Gosposvetski cesti v Ljubljani je imel malo prodajalno 63letni samec Karel Fuchs. Za prodajalno je bilo njegovo stanovanje. Njegova postrežnica Antonija Tavčarjeva je te dni zjutraj opazila, da je stanovanje zaprto in da gospodarja ni v prodajalni. Okoli poldneva je bila o tem obveščena policija, ki je odposlala komisijo. Ta je vdrila v stanovanje in našla Fuchsa mrtvega. Sedel je na stolu in imel okoli vratu močno vrvo, ki je bila privezana na zidni žebelj. Vzrok samomora ni znan.

* V cerkvi zblaznela. V frančiškanski cerkvi v Mariboru je neka omožena ženska nenadoma zblaznela. Sredi cerkve je začela na ves glas pridigati in pozivati ljudi k molitvi. Poklicali so morali stražnika, ki jo je odstranil iz cerkve ter pozval rešilni oddelek, da je nesrečno žensko odpeljal domov. Gre bržkone za versko blaznost.

* Stekel človek. Te dni je vzbujal po Mariboru naravnost grozo prevoz steklega moža, ki so ga pripeljali iz Sv. Lenarta v Slovenskih goricah. Tam je namreč že ob Božiču ogrizel stekel pes posestnika Svenška na roki. Svenšek je sicer psa ustrelil, vendar se ni brigal več za svojo rano in ni pomislil na nadaljnje posledice. Te dni pa so se naenkrat pojavili na nesrečnem možu znaki stekline, ki se je od dne do dne večala. Svenšek je začel besno gristi okrog sebe, da so ga morali zvezati in z avtomobilom prepeljati v celjski Pasteurjev zavod.

* Volkovi v Hercegovini. Zaradi ogromnega snega, ki je zapadel mestoma tri metre na debelo, so pričeli pritiskati v Hercegovini volkovi s planin v nižine. Velike črede so prodrle te dni v Gacko in napravile tamkaj pravcat pokolj med živino. Šumarski referent v Gacku je napravil zaradi tega s svojimi gozdarji pogon na volke. Tekom dveh dni so lovci ustrelili 18 volkov, od katerih so bili posamezni do 60 kg teški. Razen volkov je padlo tudi 25 lisic. Ker pa pogon na volkove nikakor ni najboljše sredstvo proti njim, se bo boj nadaljeval sedaj s strihinom. Šumska direkcija v Sarajevu je izročila šumarskemu oddelku v Gacku za to potrebno količino strupa.

* Predrzen slepar. Brezposelna Amalija Slakova je v nekem ljubljanskem listu čitala oglas, da neki gostilničar v Novski potrebuje gospodinjino. Prijavila se je pri Ljudevitu Hartlu v Ljubljani, ki je bil v oglasu označen kot posredovalec. Ta je od Slakove zahteval aro v znesku 1000 Din, katero mu je ona tudi izplačala. Svojo prtljago je dala na vlak, potrdilo pa izročila Hartlu. Ko sta dospela v Zagreb, je Hartl zahteval še 150 Din are, ki jih je tudi dobil. On je potem kupil karte za vlak, da odpotujeta v Novsko. Eno karto je dal Amaliji. Pred odhodom vlaka je izjavil, da je pozabil kupiti vozno karto tudi zase. Pohitel je nazaj k blagajni, potem pa izginil brez sledu. Šele tedaj je Slakova uvidela, da je nasedla sleparju, ki se najbrž ne imenuje Hartl. Oglas je dal objaviti skoro gotovo le, da bi mogel izvršiti sleparstvo. Osleparjena Amalija Slakova je zadevo prijavila zagrebški policiji.

* Umor v Derganjih selih. V zapore okrožnega sodišča v Novem mestu so pripeljali te dni Franceta Hrovata iz Vavte vasi. Pred leti se je Hrovat priženil k vdovi Ani Avsenekovi v Derganjih selih nad Toplicami. Oba zakonca, okoli 45 let stara, sta živela nekaj časa v miru, kmalu pa so se pričeli v hiši stalni prepiri. Povod je bila v veliki meri že okoli desetkrat kaznovana Ana Hrovatova, ki je bila znana po vsej okolici kot prepirljiva ženska. Ko je te dni zahteval mož France od svoje žene 3 Din za cigarete, mu jih žena Ana ni hotela dati. Beseda je dala besedo, nakar je France Hrovat navalil na svojo ženo in jo v hlevu ubil. Mož France je bil takoj po izvršenem činu aretiran. Pred preiskovalnim sodnikom je deloma priznava svoje dejanje.

* Strašen zločin. V gozdu med Sv. Miklavžem in Loko pri Hočah na Štajerskem so našli orožniki strahovito razmesarjeno truplo nad 50letne ženske. Neznanka je imela na vratu globoko rano, v usta je imela zabite štiri lesene kline, v sapniku pa polno listja in mahu. Zločinec je starki prerezal grlo in sapnik, jo sunil z nožem tudi v trebuh in ji polomil več reber. Pred umorom jo je tudi zlorabil. Umorjenka je imela knjižico s pečatom občine Laze pri Konjicah. Kakor se sodi, gre za neko beračico. Zločinec jo je tudi izropal.

* Kaznovani napadaleci. Iz Zibršč nam pišejo: Štirje junaki, ki so po shodu oblastnega poslanca g. Poljanska pogumno napadli organizatorja demokratske misli v Zibrščah g. Antona Rupnika in ga telesno poškodovali, so dobili pri sodišču zaslužene medalje v obliki sodnega zaporu od enega do treh dni. Vsi so kazni sprejeli, kar znači, da so še več pričakovali.

* Grd zločin nad Slovence v Zagrebu. V nedeljo popoldne je šla v Zagrebu Cilka V., 20letna prodajalka, rodom iz Slovenije, z neko prijateljico na izprehod proti Černomeru. Ko se je zvečer vračala z veselice, so jo nedaleč od gostilne «Sokol» napadli trije mladeniči in jo pričeli nagovarjati, naj gre z njimi. Ker pa ni ugodila njihovi želji, so jo zgrabili, vrgli na tla, vsi trije posilili in nato izginili v noč. Poprej so jo še okradli in ji vzeli tudi ročno torbico. Detektivni so že naslednjega dne dobili vse tri nasilneže, ki so po kratkem obotavljanju končno priznali svoj zločin. Podoben dogodek se je zgodil komaj 13letni natakarski vajenki Ivici Karamanovi. Stražnik jo je našel pred neko hišo na trotoarju, ko je mirno spala. Zbudil jo je in odvedel na policijo, kjer je povedala, da jo je za Botaničnim vrtom neznan možki omamil in nato izvršil grd zločin nad njo.

* Janez Jare pomiloščen na 20 let težke ječe. Ljubljansko deželno sodišče je prejelo odlok ministrstva pravde, da je kralj Aleksander pomiloštil na smrt obsojenega Janeza Jarca iz Vaš pri Preski na 20 let težke ječe.

* Radičevski agitator kaznovan zaradi pretepanja lastne matere. Pišejo nam: V soboto se je zagovarjal pred celjskim senatom Ivan Otorepec, posestnik na Kristanvrhu pri Sv. Petru na Medvedovem selu, ker je pretepal svojo 64 let staro mater. Pahnil jo je ob steno, da se je poškodovala na glavi. Drugič jo je vrgel na tla in jo suval z obema rokama pod rebra. Občina ga opisuje, da je v splošnem na slabem glasu in da rad pretepa svojo mater. Sodišče ga je poučilo, da je grdo, če kdo pretepa svojo mater in da bo moral zato sedeti deset dni. Otorepec, ki je hud radičevski agitator, bo pač storil bolje, da pusti politiko pri miru in raje lepše ravnava s svojo materjo.

* Roparski napad v Prekmurju. Iz Grincev nam pišejo: Dne 10. t. m. se je pripetil v tukajšnji okolici pri belem dnevu predrzen roparski napad. Pri posestniku Ciglerju v Fikšincih, ki slovi daleč naokoli kot bogatin, se je pojavila tega dne že dopoldne neka ženska s poročilom, da jo je poslal gostilničar g. Benko iz Korove, naj bi prišel zaradi neke važne zadeve posestnik Cigler takoj k njemu v Korove. Ta je verjel in se odpravil na pot, seveda skupno z omenjeno žensko, ki ga je vodila tik za Kučenco ob avstrijski meji mimo Grincev. Ko sta prišla v gozdove občine Korovci že približno poldrugo uro pešhoje, ga ženska nenadoma napade in mu oropa denarnico, v kateri pa je imel samo 140 Din in tri zadolžnice. Ker je posestnik že star in slaboten, se ni mogel braniti. Gostilničar g. Benko v Korovcih seveda ni o vsem tem ničesar vedel, ko se je oglasil posestnik Cigler osebno pri njem neposredno po ropu. Roparska ženska je po izvršenem ropu zbežala zopet nazaj proti Grincem. Ljudje so mnenja, da ta izvršek človeštva ni bila ženska, ampak v žensko preoblečen možki. Tu okoli se sploh klatijo razne sumljive osebe. Ze dve nedelji zaporedoma so se pojavljali pri posameznih posestnikih v Grincih v poznih večernih urah neznan možki, ki so prosili prenočišča in predrzno grozili, kjer prenočišča niso dobili. Enega takega je izročila grlinska nočna straža

18. t. m. cankovski orožniški postaji. Na vsak način je ljudstvu priporočati, naj bo previdno pred takimi ljudmi.

* Najstarejši ljudje, ki so že marsikaj doživeli in preživeli in si torej mogli pridobiti izkušnje, ališimo vedno in vedno govoriti, da se pri bolečinah in trganju v križu, udih, pri zobobolu pokazuje zanesljiv ublažitelj bolečin skozi 28 let priljubljeno domače sredstvo Fellerjev blagodišeči Elsa-fluid. Drgnenje in umivanje z Elsa-fluidom lajša tudi najvztrajnejše bolečine, krepi in osvežuje mišičevje in živee, jača utrjene oči, varuje pred nahodom in kljubuje hladnemu zraku. Z vodo pomešan je dobrodejen za grgranje, za grlo in usta. Od znotraj in od zunaj močnejši, izdatnejši in krepkejšega delovanja kakor francosko žganje in najboljši kosmetikum te vrste. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din, 36 dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250 Din je obenem z zabojem in poštno razpošilja po povzetju lekarnar Evgen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

* Pozor, krojači, šivilje in nešivilje! 7. marca t. l. se bo pričel zadnji pomladni krojni tečaj za krojače, šivilje in nešivilje z novimi modeli pod vodstvom F. Potočnika, ki si je pridobil za svoj preizkušeni krog na mednarodni razstavi edini največje odlikovanje. Važno je za vsakega krojača ali šiviljo, da obiskuje ta tečaj, ker z njim lahko že v pomladni seziji mnogo pridobi pri naročnikih. Šola nudi učencem ugodnosti ter jim po preteku tečaja brezplačno preskrbi službo. Vsak učenec ima pravico vsako leto 8 dni brezplačno ponavljati tečaj. Za revnejše tečaj cenejši z ugodnimi plačilnimi pogoji. Ker ima šola svoj modni salon, učenci tudi praktično vidijo, kako se krog šiva in dela. V dneh od 5. do 7. marca bo velika razstava krojev in modelov. Vsakdo se lahko na razstavi prepriča o uspehih učencev našega učilišča. Za učence, ki ne morejo priti v Ljubljano, krojni pouk potom pošte. Informacije daje krojno učilišče. Stari trg 19, Ljubljana.

* Zahvala. Tečaj damskega in moškega krojenja na krojnem učilišču na Starem trgu 19 v Ljubljani se je končal 18. t. m. Tečaj so obiskovali učenci iz Slovenije, Hrvatske in celo iz južne Srbije. Več primorskih Slovencev, ki so morali zapustiti domovino, je posečalo ta tečaj in jim je vodstvo v Jugoslaviji dobilo službe. Da so bili res zadovoljni, je dokaz, da so se učenci g. ravnatelju F. Potočniku javno zahvalili v časopisih.

Predpustna zgodbica Liščkovega Matička

To zgodbo mi je pripovedoval moj stari znanec Liščkov Matiček.

Matiček je bil pred dobrimi dvajsetimi leti še mlad in vesel zakonski možiček. Če rečem vesel, moram tudi takoj povedati, da ni bil vesel doma pri svoji nad dvajset let starejši sitni ženi Lenki.

Preden začnem s to zgodbico, moram še pojasniti, kako je prišlo do tega, da je on kot 25leten zal fant vzel za ženo sitno že 46letno Osatovo Lenko.

Matiček je prišel od vojakov domov. Na njegovem rojstnem domu je starejši brat Grega dobil medtem kmetijo in se kmalu oženil s Koprivčevno Franco. Nekaj časa je Matiček še shajal na domu, a kakor je to običajno v takih primerih, ga je tudi bratova žena začela kmalu pisano gledati. Ni zastoj vzdihoval njegov oče, kateremu se je enako godilo: «Najboljše je za starega, kadar izroči kmetijo sinu in se ta oženi, da ga kar na svatbini snedo v golažu...»

V takih razmerah ni imel Matiček več obznanke na domu. Osobito pa ga je še pogrelo, ko je slučajno čul iz ust snabe, ki je govorila bratu: «Veš, Grega, prašiča bova sedaj klala, a jedla ga ne bova sama.»

Kakor nalašč se je Matiček še istega dne sešel s potovko Drenulko. Zgovorna kokošarica ga je precej časa zamudila. Rekla mu je med drugim:

«Veš kaj, Matiček, oženi se, oženi!»

«Kje zlodja neki se hočem oženiti? Za ženitev je treba vendar ženske. No, mati, ali veste kje

za katero? Pa te vam povem, da mora imeti kaj svojega gnezda!»

«Dobro, fant, prav za tako vem. Ne vem le, ali jo boš hotei. Ako si pameten, vzemi jo!»

Nato mu je ženica na dolgo in široko začela hvaliti Osatovo Lenko.

Ob tej novici si je Matiček kar z obema rokama segel v lase. Torej Lenko naj vzame, to že nad štiridesetletno «večno nevesto», kakor so jo splošno imenovali.

Premetena kokošarica je dobro vedela, zakaj si postavni fant sega v lase, toda mislila je: «Zelezo se mora kovati, kadar je razbeljen!» Drenulki je pa bilo tudi za obljubljenih deset goldinarjev.

«Da, da, Matiček, obadva sva že pametna. Dobro vem, da ti Lenka ni všečna. Pa kaj si moreš pomagati? Lenka ima hišo in nekaj zemlje. Kaj pa hočeš od lepe in mlade ženske, ako nima ničesar? Ako ti ne maraš za Lenko, vem tudi že drugega ženina. Kako naj torej povem Lenki?»

S temi besedami je Drenulka popolnoma zmedla Matička. Ko sta se razhajala, ji je rekel: «Pa povejte Lenki, da jo pozdravljam in da se bom sam v kratkem oglasil pri njej!»

Veselo je odhitela kokošarica naravnost proti Lenki.

Prav ponosno je dober mesec po tem razgovoru, ki sta ga imela kokošarica Drenulka in Matiček, korakala Osatova Lenka nevesta poleg svojega ženina Matička v družbi svatov proti reberski farni cerkvi. Nevesta je bila zelo zgovorna, a ne tako mladi ženin. Tolažil se je le z mislijo: «Lenka je že precej stara in tudi bolehna je... Mogoče se me bo pa le Bog usmilil in vzel Lenko kmalu k sebi. Jaz bom pa le imel hišo.»

Toda človek obrača, a Bog obrne. Odkar je bila Lenka Matičkova žena, se je vsa predrugačila. Poprej je bila vedno bolehna, a v zakonu se je čisto pozdravila. Pa še v nečem se je izpremenila. Preden se je poročil z njo Matiček, jo je bila sama sladkost in prijaznost, a v zakonu je postala pravi križev pot za svojega moža. Vedno ga je mučila z ljubosumnostjo; če je ubogi Matiček le malo bolj prijazno spregovoril s kakim dekletom, že je kričala nad njim:

«Sram te bodi! Ali nisi meni prisegel zvestobe? Z drugimi govoriš in jih hočeš loviti! Fej, sram te bodi!»

Jasno je, da je imel naš Matiček zelo pelinovo življenje v zakonu. Sitni Lenki ni ubogi mož ustregel, če je bil vesel ali žalosten. Če je bil tih in potr, ga je zbadala: «Seveda, seveda, o, saj jaz dobro vem, kaj ti roji po glavi. Kaka mlada, no... Ali sem uganila? Tega veselja ti že ne bom storila, da bi umrla, o, ne!»

Naš Matiček je bil torej dobre volje le, kadar je bil z doma, recimo v kakšni gostilni, pa še tamkaj je dostikrat s strahom pogledoval proti vratom, kdaj se pojavi njegova pokora, kakor je imenoval svojo ženo.

Zelo mrzlo zimsko jutro v predpustnem času je bilo, ko se je Matiček odpravljal z doma. Namenil se je, da gre po dolgem času zopet enkrat v Ljubljano. Dobil je namreč pismeno povabilo od svojega strica, naj ga obiše, da mu bo v njegovem vrtu postavil uto in popravil leseno vrtno ograjo. Matiček je bil namreč tesar.

Ko je odhajal, mu je žena zabičevala: «Le glej, da se ne boš zopet kje ženil in se pajdašil s kakimi babnicami!»

Brez posebnih nezgod je Matiček prišel v Ljubljano k stricu, ki je stanoval v obližju trnovske cerkve kot posestnik lične hišice in velikega zelenjadnega vrta.

Ko sta s stricem vse uredila, seveda nekoliko zalila, je bil Matiček prav židane volje ob slovesu.

Ko je prišel Matiček na šišenski kolodvor, je imel še nad eno uro časa. Kam se je hotel neki obrniti? Ker v čakalnici ni našel nobenega znanega človeka, je krenil v bližnjo gostilno, kjer je bilo prav živahno, kajti bilo je na soboto, ko so delavci prejeli plačo. Da je bilo še bolj veselo, so bila poleg tudi dekleta in godec je igral.

Matiček je pil četrtinko vina, in začel se je ples. Pari so se vrteli. Prav v bližini Matička je sedelo brhko dekle in ga pazljivo gledalo. Ah, gledalo ga je tako, da se ubogi Matiček ni mogel več premagovati; stopil je k njej in jo prosil za ples.

Dekle je njegovi prošnji takoj ugodilo in začela sta se vrteti, da je bilo joj. Ze vinjeni naš Matiček je postajal že dalje bolj ognjevit. Kaj bi ne bil, saj je imel v objemu mlado dekle.

Po končanem plesu sta skupaj sedla Matiček in njegova plesalka. Tinka ji je bilo ime. To in še več drugega mu je povedala, ko sta plesala. Pa tudi Matiček ji je dosti govoril pri plesu: Da mu brez nje ni živeti; da je srečen, zelo srečen, ker se je sešel z njo. Obljubil ji je tudi, da jo bo čimprej poročil. V svoji goreči ljubezni ji je seveda pozabil povedati, da ima za ženko sitno Lenko in da bo treba mogoče še dolgo, dolgo čakati, preden se jima bo ta umaknila s tega sveta...

Baš nazdravljala sta si s kozarcema Matiček in Tinka, ko je v gostilniško sobo stopil Matičkov znanec Hruškarjev Šimen.

Po vsem telesu je mrzaz stresel ubogega za ljubljenco. Gorje, gorje, ako ga opazi. Klepetavi Šimen bo vse povedal in koliko se bo še zlagal.

Zato ni kazalo Matičku nič drugega, kakor prav na hitro pobegniti. Vstal je in odšel pri stranskih vratih skozi malo sobico in kuhinjo — seveda na račun ni bilo časa misliti. Srečno je prišel venkaj in s prav hitrimi koraki je začel stopati. Bil je tako zmeden in preplašen, da je korakal kar mimo kolodvora nazaj proti mestu. Pa kjer je ena nezgoda, tam se pridruži človeku še druga. Kakih petdeset korakov od postaje je bil, pa sta se srečala s potovko Drenulko. Ženica je začela vpiti nad njim, kam gre tako pozno in da bo vlak zamudil.

Matiček je mislil obrniti nazaj, toda za njim je hitela Tinka. Ubral jo je proti mestu, a za njim Tinka. Dospel je do frančiškanske cerkve in stekel po stopnicah vanjo. Da bi bil popolnoma varen, je stopil k spovednici ter pokleknil. Ubogi siromak, ni se nadejal, da je v spovednici frančiškan, ki spoveduje. Ko je spovednik linco odprl, jo je naš nesrečnik znova ubral. V takem sitnem položaju gotovo človek ni zbran za spoved.

Ko je hitel skozi vrata, ga je nekdo prijel za desno roko in polglasno imenoval njegovo ime. Matiček se je plaho ozrl. Oj, gorje, bila je Tinka!

Sam ni vedel, kdaj se je znašel pri kočijažih. Kar planil je v kočijo. Sele takrat se je Matičku srce ohladilo, ko je konj dirjal z njim po Dunajski cesti. Baš s kamniškimi vlakom vred se je tudi Matiček pripeljal do Domžal. Prav nič mu ni bilo žal za tri goldinarje, ki jih je plačal za vožnjo, samo da je ubežal lepi skušnjavi, s katero ni vedel, kaj bi.

Ta predpustni dogodek je Matiček šele čez dolgih sedem let povedal svojim zancem, ko je že imel pokopano svojo ženo Lenko.

K svoji zgodbi je še dostavil: «Sedaj bi prav gotovo ne bežal pred tisto skušnjavo, kakor sem tistikrat!!»

A. S.

Pusta smo kurili

Spomini iz otroških let.

V nekaj dneh se bo končal veseli predpustni čas, ki se bo zaključil s pustnim dnem; no, pri mnogih šele s pepelnično sredo. Kurentov dan praznujejo Slovenci z mnogoterimi starimi narodnimi običaji, kajti praznovanje Kurentovo sega daleč nazaj, ko so bili naši predniki še pogani in so častili Kurenta kot boga veselja. Kako priljubljen jim je bil bog, nam priča to, da je njegovo praznovanje ostalo še nadalje, ko se je naš narod že pokristjanil.

Pustnega dne se vesele meščani in kmetje, mladi in stari. Naj Vam, bralci, v kratkem napišem pustno zgodbo iz svojih otroških let.

Že cela dva tedna pred pustnim dnevom smo otroci vlačili skupaj raznovrstno suho dračje na naš prapreški grič, kajti na vsak način smo hoteli napraviti večjo grmado kakor sosednji gradiški tovariši.

Po težkem pričakovanju je naposled prišel pustni torek. Naša grmada je narasla prav visoko. Ves pustni dan smo imeli veliko skrb, kajti morali smo grmado stražiti, sicer bi jo nam kak gradski tovariš kar sredi popolndneva zažgal.

Ko smo tako stražili, smo gledali odrasle tovariše, ki so na vse mogoče načine našemljeni hodili in se tudi vozili semintja. Proti večeru smo se pa tudi vrstili in enkrat je skočil eden, potem zopet drugi domov ter prinesel nazaj še toplih ocvrtih krofov in flancatov, katere smo v lepi bratski vzajemnosti skupaj pojedli.

Dobro mi je še v spominu, ko so se poleg nas ustavili sedemdesetletni Prgačev oče z Gradišča in nam govorili:

«Fantički, brezskrbno življenje imate. Tudi jaz sem bil v vaših letih tako vesel. Pa bo vse minulo, vi boste odrasli, morali boste k vojakom. Zapomnite si dobro, da imamo mi kmetje v celem letu samo en vesel dan, pa še tega ne vsega skupaj. Na pustni večer imamo dobro večerjo, ob Veliki noči dober zajtrk in ob cerkvenem žegnanju dobro kosilo.»

Ko je napočil težko pričakovani pustni večer, smo zažgali suhljad in gledali tudi druge kresove, ki so goreli okrog in okrog.

Ko je pogorel pust, smo se pa razkropili in odšli vsak na svoj dom, kjer smo jedli ocvrtino, svinjsko meso in špehovko.

*

Večkrat sem se v vojnem času spominjal teh pustnih dni, zlasti pa, kadar smo obhajali v tistih žalostnih časih pusta in daleč od doma prepevali:

Hopsasa, rajsasa, pustna nedelja,
lan sem biv špeha sit, letos pa zelja ...

Ali pa naslednjo:

Prva bo pepevnica,
dečva bo ostava še samica ...

Na besede starega Prgačevega očeta sem tudi v vojni mislil, zlasti, kadar na tiste njegove praznike vojaki niti poštenega kruha nismo imeli.

Kakor včasih tako tudi danes uživa pust predvsem mladina. Naj ima to nedolžno veselje z grmadami in maškarami, saj vse kmalu mine.

A. S.

Grofica Hudournica

(Ižanska pripovedka.)

Pod dobrih hribom, na katerem je cerkva sv. Jurija, je bil nekaj lep grad prevzetne in hudobne grofice Hudournice. Grodice okoli gradu so bile posejane z najlepšimi in najbolj duhtečimi cveticami, stezice med njimi pa so bile posute z belim peskom.

Ko je nekega dne prijezdila ošabna grofica s sprehoda blizu gradu, je prišel slučajno mimo Ižanski kmet, Hudournica je nalašč izpustila iz rok kratek bič, ki je padel na tla.

Kmetič, ki je obstal odkrit ob poti, se je sklonil naglo po biču ter ga podal grofici. A ta je švignila kmota z bičem po licu, kričeč nanj: «Kmetavs, poklekni, kadar si pred svojo gospo!»

S krvavim obrazom se je skrtil kmet za prvo drevo, a Hudournica je hotela odjezditi na grajsko dvorišče. Tu ugleda grofica na kameniti klopi tik vrat moža širokih pleč, a bolj nizke postave. Nad očmi, ki so se mu nekako čudno blestele, je imel goste štrleče obrvi in na prsi mu je padala dolga brada. Pokrivalo mu je bilo spleteno iz bice, obleka zelena kakor mah, ki porašča skalovje. Tik njega je slonela ob zidu grčava težka gorjača.

Ko je prijezdila Hudournica do vrat, je vstal ta čudak in jo prosil za miloščino. «Izpred oči, smrdljivi berač!» je zavpila grofica.

«Vsaj kosec kruha prosim, plemenita gospa,» je molodoval starec. «Glad in žeja me grozno mučita.»

«Proč od tod! Če si lačen, nažri se žab; če si žejen, nalokaj se mlake tamle doli!» je robnela Hudournica in odjezdila dalje.

Neznanec pa je ostal in njegovo sključeno telo je v hipu zrastle v velikana. Preteče je dvignil pest in iskrenih oči zavpil: «O, le počakaj! Kmalu ti prinesem žab in mlake! Pomnila boš, kdaj si poglala Krimskega moža!»

Ves ta dogodek je videl oni kmet, skrit za drevesom. Ko je čul, kdo je strašni dolgobradec, se ni mogel od strahu niti ganiti z mesta. Kar stopi predenj sam Krimski mož ter ga prijazno nagovori: «Ne boj se me! Kmetom sem vedno dober prijatelj; naročam ti, da prideš z vozom na kresni večer pred ledeno jamo v gori. Pa nikar ne pozabi!» Po teh besedah izgine v gozd, a kmet hiti domov.

Minulo je nekaj tednov. Kmet je že pozabil na naročilo. Šele, ko so zasvetili kresovi po bližnjih gorah, se je spomnil svoje dolžnosti. Hitro napreže vole in hiti k ledeni jami. Ondi ga je starec že pričakoval, poleg njega pa je stala velikanska kad, iz katere se je zelo kadilo.

«To kad mi naloži!» reče Krimski mož, «pripravil sem v njej nekaj za grofico Hudournico.»

Kmet skuša vzdigniti kad, napenja se in muči, toda niti premakniti je ne more. Kosmatinec se nasmeje, zgrabi kad in jo postavi na voz kakor kak prazen lonec. Kmetič požene, toda voz se ne gane. Krimski mož porine voz in kolesa drče naglo dalje.

Nebo se je začelo oblačiti, veter postaja močnejši, že sta bila blizu gradu, ko je nehal porivati Krimski mož in vola sta zopet obstala. Kmet, misleč da sta se vola polomila, prime enega za rog, a glej čudo, rog mu obtiči v roki.

«Spravi ga!» me reče bradač, «prinesel ti bo srečo!»

Nebo se je v tem popolnoma stemnilo. Zamolkel grom se je zaslisljal iz daljave in žareči bliski so siknili sem ter tja iz oblakov. Prišla sta pred grad.

«Izprezil! Voz dobiš jutri,» mu reče Krimski mož. Kmet se ni mudil, nego je podil domov vole, kakor bi mu gorelo za petami.

Ko je segel po rogu, se mu je v naročje vsulo polno svetlih zlatnikov.

Zunaj je v tem nastal grozen vihar z bliskanjem in grmenjem. Nenadoma je postalo silno svetlo. Ko je stopil kmet k oknu, je videl grad v plamenu.

Tu se odpro vrata in v kočo stopi Hudournica. «Vrag vzemi grad!» pravi ošabno, gledajoč skozi okno goreči grad. «V kleti hranim še dovolj zlatov, da sezidam deset takih gradov!»

Nenadoma pa obledi in se zgrudi mrtva. Skozi okno se porogljivo zasmee Krimski mož.

Ko je napočilo jutro, ni bilo mogočnega gradu nikjer več. Vso dolino pa pokriva še danes velikanska mlaka, po kateri se podi drhal ostudnih žab in druge golazni.

Marjan J a m š e k.

Koroške pripovedke

KAKO JE VILA KAZNOVALA SKOPUHA.

Blizu vasice Podgrad v Rožu je stal njega dni razpadajoč grad, že zapuščen in osamljen. Le golazen in mrčes se je solnčila in pasla po ruševinah. Bilo je to blizu farne cerkve, ki jo je upravljal sicer moder, že star in sila skopušen župnik. Pohlep po denarju je moža zapeljal tako daleč, da je za mašo zahteval napram ostalim dvojno ceno in da celo ni ločil več, kaj je moje, kaj je tvoje. Ko se je razgrnila noč, si je s sajami namazal obraz, si ovil okrog rok talar, kakor da ima črna krila, pa je taval okrog. Kmalu je prišlo tako daleč, da denar in zlatnina nista bila nikjer več varna pred njim. Vse je izvohal in vse odnesel. Skrival pa je svoje premoženje pod razvalinami v globokih grajskih kletih, kamor je samo on znal pot.

Nekoč izvje, da je brodnik podedoval nekam precej denarja. Takoj ga sklence obiskati. Ko se znoči, preštevava brodnik v svoji koči prejete novce, župnik pa se priplazi pod okno in ga željno ogleduje. Brodnik zaveže denar v mošnjiček in ga skriva v slamo pod vzglavje ter leže spat.

Komaj zaspi, ko ga predrami čuden krik. Preplašen šine kvišku in vidi, kako beži skozi okno čudna črna pošast. Hitro skoči k oknu in zgrabi črno zver, toda pošast ubeži, brodniku pa ostane v roki samo še kos črne cunje. Šele zjutraj siromak zapazi, da denarja ni več. Išče in išče, pretrkne vse kote, toda zastoni. Zdaj začne natančneje ogledovati tisto črno cunjico in spozna v njej krpo župnikovega talarja. Žalosten gre k brodu, sede pri Dravi na strmo skalo in premišlja o svoji nesreči. Solze polze revežu po licih, ko se iz valov spet oglasi oni čudni krik, ki ga je bil sinoči predramil iz spanja. Ko se ozre, zapazi vilo v valovih, ki ga tolaži z ljubkim glasom: «Ne žaluj za tem prekletim denarjem, ki pahne toliko ljudi v nesrečo! Ker si reven in si ga po postenem prejel, ti bom pomagala jaz, da ga boš kmalu imel še več nego je bilo tega, ki ti ga je ukradel župnik. Snej malo ločja! Takoj se preleviš v muho. Potem sedi župniku na hrbet, kadar se poda spet v grajske kleti, in pazi, kje ima shranjeno nakradeno imetje. Kar najdeš, bodi tvoje, samo na reveže ne pozabi!»

Brodnik je storil, kakor mu je naročila vila. Ko je prvič zagledal iti župnika proti razvalinam, je hitro snedel malo ločja, pa je kmalu pribrenčala muha na župnikov hrbet. Župnik je bil ta dan nenavadno dobre volje. Obšel je od kleti do kleti vse svoje zaklade. Brodnik je strme ogledoval to bogastvo. Slednjič bi bil celo zakričal od veselja, da ni bil izpremenjen v muho; kajti na kupu zlatnikov in srebrnikov je zagledal svoj mošnjiček ... Ko je prišel župnik spet na prosto, je odfrčala z njegovega hrbta muha proti Dravi, pomočila rilček v reko, pa je stopil brodnik na breg in si veselo mel roke.

Drugi dan je moral župnik v sosednjo vas previdet bolnika. Ta čas je porabil brodnik in znosil zaklade na svoj dom. Ko je župnik pozneje spet šel pregledovat svoje skrivališče in videl, da je vse prazno, je strahovito zaklel in se zaletel z glavo v zid. Razvalina se je na mestu udrila v zemljo in pokopala nesrečnega župnika pod seboj. Brodnik je živel v sreči in zadovoljstvu, se spominjal rad revežev in tudi župnikove uboge duše ni pozabil ...

TRIJE BRATJE.

V Žrelcu je živel kmet, ki je imel tri sinove, ki so bili vsi malo prida. Popivali so, se pretepali, kvartopirili in vse nedelje posedali po gostilnah. Tudi sveto noč so preždeli v taberni. Ko je vabilo k polnočnici, jih je jel oštir opominjati, naj vsaj to noč gredo v cerkev, toda bratje so se mu posmehovali in obsedeli pri kartah. Oštir tega ni mogel trpeti, pa je gostilno zaprl, a vsi trije bratje so morali oditi. Mesto v cerkev so pa šli v gozd, da bi tam še dalje kvartali. Ko pridejo tja, res začno kvartati in se smejeti ljudem, ki so tako neumni, da posedajo zdaj v cerkvi.

Ali joj! Komaj pozvoni k povzdigovanju, vsi trije okamene, njihove duše pa dobi v kremplje peklenšček.

Še dandanes štrle v spomin na ta dogodek tri skafe tamkaj, trije nesrečni bratje.

KVARTOPIRSKI VRAG.

Pred nedavnim časom so v Kožentavri trije duhovni obsedeli v gostilni in igrali na karte. Vsak je bil iz druge fare. Ker pa je bila noč silno viharna, si niso upali domov. Narasla Drava je besnela, drevje je ječalo in pokalo, dež pa je lil kakor iz škafa. Bila je taka noč, ko je revež vsak, kogar zaloti zunaj. No, trije duhovni so prišli popoldne pokopavat premožnega kmeta, zdaj jim pa nikakor ni kazalo, da bi se v takem podajali na pot.

Kvartajo, kvartajo in si preganjajo čas, ko se jim nenadoma pridruži neznan lovec. Kakor da so stari znanci, sede k njim in jih vpraša, če šine igrati z njimi. To mu seve takoj dovolijo in začno zdaj s pravo igralsko strastjo kvartati vsi štirje.

Šlo je vse gladko, le lovec je zaklel, kadar je dobil v roke «križev as». Ko mu pride spet med igro ta karta v roke, silno grdo zakvanta in jo trešči pod mizo. Eden izmed treh duhovnikov

se sklone, da bi jo pobral, toda strah in groza! lovec je imel kopita in kremplje na nogah. Duhoven hitro začne zaklinjati in preganjati hudiča, kar se mu nazadnje tudi posreči. Rogatec divje zatuli in pláne kar skozi zid v viharno noč. Dolgo ni bilo mogoče zazidati luknje, ki jo je bežeči zlodej napravil v zidu. Šele ko so postavili vsi trije skupaj blizu hiše ob cesti križ, se je posrečilo luknjo zazidati, križ ob cesti pa popotnika še danes spominja na ta dogodek.

O BELI ŽENI.

Ko so nekoč deklice plele proso, se jim pridruži bela žena, začne ruvati proso in saditi izravnane rastline tako, da so štrlele korenine pokonci. Dekle se prestrašijo in ne reko belih ženi nič, dasi se jim zdi njeno početje čudno in nes pametno. Ko pridejo domov, pa začno pripovedovati gospodinji, kaj se jim je pripetilo. Gospodinja, ki je bila modra ženska, pravi:

«Je že prav, da ste molčale. Letos bomo imele srečo s prosom!»

Na jesen se je izkazalo, da je imela modra kmetica prav. Prosa je bilo desetkrat toliko nego na isti njivi druga leta.

Take dobrotnice so bile nekdanje bele žene.

ŠKRAT IN RUDAR.

V Slovenskem Pliberku so bili nekdanj svinčeni rudniki. Nek rudar, ki je vedno jemal s seboj v rovi steklenico žganja, ki ga je izpil med odmorom za malico, je jel naenkrat opaziti, da mu hodi nekdo «pomagati». Kadar je namreč prišel pit, je opazil, da je medtem, ko je on delal, nekoliko žganja zmanjkalo. Da bi se le čisto natanko prepričal, je zato vzel nekoč čisto natančno namerjeno merico žganja s seboj in postavil steklenico na navadno mesto. Ko je prišel pit, je bila steklenica prazna. Naslednji dan vzame dvojno merico. Zgodilo se je kakor prejšnji dan. Tretji dan pa se mu je posrečilo tatu zalotiti. Bil je to srčkan škrateljček, ki je ležal pijan na tleh. Rudar je bil namreč vzel toliko žganja s seboj, da ga je bilo za škratlja preveč. No, rudar mu ni storil nič žalega, ampak je počakal, da se je prilitkavi pijanček streznil in predramil. Preden pa ga je mogel rudar kaj vprašati, mu preplašeni škratelj ponudi: «Ali hočeš, da ti pokažem največjo plast rude?» Rudar je bil te ponudbe zelo vesel in je obljubil, da prinese škratlju cel sodček žganja, ako mu res pokaže, kar je obljubil. «Kar pojdi z menoj,» pravi škratelj in ga začne voditi po čisto neznanih roveh. Votlino za votlino prehodita, kar rudar naenkrat obstane in ostrmi. Stal je v ogromnem prostoru, kjer so bile vse stene polne zlata in draguljev. Ves presenečen je šel dalje za škratljem, dokler nista prišla nazaj na tisti kraj, kjer sta bila v začetku. Tu ga nekam porogljivo vpraša škratelj, da li ve, kod je hodil in kje je bil. «Ne,» odvrne rudar. «Vidiš,» pravi škratelj, «ako bi bil vzel s seboj pest pšeničnega zrnja in ga počasi posipal po tleh, bi zdaj lahko našel pot tjakaj. Tako ti pa ne morem pomagati.»

To rekši izgine, rudar pa zaman preišča o izgubljenih zakladih.

O GORNI ŽENI.

Blizu Rude se nahaja v hribovju jama, kjer so prebivale njega dni gorne žene. Čez dan so bile skrite, pod noč pa so se razšle po seliščih in posečale posamezne kmetije. Kmetje so jih imeli kaj v časteh, ker so jim često pomagale s svojimi nasveti. K nekemu kmetu je redno noč za nočjo prihajala gorna žena. Vsi so jo bili že tako vajeni, da so vsak večer pripravili zanjo posebej posteljo. Gorna žena je bila za tako prijazno gostoljubnost hvaležna in je svetovala kmetu, naj na pustni torek na se je boba. Dasi so bile njive pokrite še z debelim snegom, je kmet vendar ubogal. Silno pa je bil žalosten, ko je komaj opravi-

vil svoje delo in videl, kako se je spustila na njivo jata golobov in pozobala ves bob.

No, komaj je sneg izginil, je na njivi kljub temu jelo kaliti in kmet je tisto leto pridelal toliko boba, da še nikoli tega.

Sčasoma so jele gorne žene izginjati. Preden je ta za vedno ostavila gostoljubno hišo, je pustila kmetu še lep spomin. Dala mu je klopčič lepe preje. S tega klopčiča je kmet lahko odvijal prejo noč in dan, pa je le ni zmanjkalo. Tako je kmet polagoma obogatel in bi bil morda še bolj, da ga ni ukanil hlapec, ki se je bil gospodar sprl z njim. Gorna žena je namreč naročila, da ne smejo nikomur povedati, odkod imajo toliko preje. Vsa družina je skrivnost tudi res skrbno čuvala. Ko pa se je gospodar sprl s hlapcem in ga pognal iz službe, je ta iz maščevalnosti izklepetal skrivnost. Čim se je to zgodilo, je klopčič kmalu izgubil svojo čudežno moč in preje je bilo konec.

Ivan Albrecht.

Prazne nade

(Vaški dogodbici.)

Fantje iz Leševja so sloveli kot šaljivci daleč naokrog. Ni bilo skoro večera, da bi ne bili izvedli kake šale. Zbirali so se pri Srnjaku v dolgih zimskih večerih, domači sin Lovro jim je bil iznajdljivi prvak. Malo jih je bilo v okolici, ki jih še niso vpletli v svoje burke, pa tudi ti so prihajali na vrsto. Tako so se nekoč lotili Markunove Metke, kateri so doslej prizanašali.

Metka je bila v tisti dekliški dobi, ko cveto dekleta za možitev. Bolj kakor naravna lepota je je krasila bogata dota, česar se je dobro zavedala. Vrata njenega srca niso bila vsakomur odprta; tisti pa, ki bi bil vstopil brez ovire, doslej še ni potrkal. Misli so ji na skrivaj uhajale v sosedno vas k Erbinu, premožnemu kmetu, čigar sin Janko je nedavno dobil kmetijo in je iskal nevesto. Fant si je poleg denarja želel tudi lepote, zato mu ljubezen do Metke ni mogla vzplameneti.

Srnjakov Lovro je poznal hrepenenje Markunove Metke ter ga je nekega večera razodel svojim tovarišem. «Tukaj bi se lahko zopet pokratkočasili,» jih je opomnil. «Seveda moramo biti previdni, da bo več užitka.»

«No, kaj si pa iztuhatal?» ga je vprašal Korenov Luka.

«Metki bomo pisali pismo. Cene, piši, kakor ti bom narekoval.»

Spirinov Cene je znal spreminjati pisavo ter je napisal Lovru že mnogo pisem različne vsebine. Brez odloga je sedel k široki hrastovi mizi. Lovro mu je stopil za hrbet in napel domišljijo.

«Piši v imenu Erbinčevega Janka,» se je namuznil, na kar mu je pričel narekovati: «Predraga Metka! Kakor veš, sem prevzel kmetijo in potrebujem gospodinjjo, ki bi podpirala tri ogle in svinjak. Pravijo, da mora ženin pogledati mater, preden zasnubi hčer. Sam pa vam in tudi drugi zatrjujejo, da je ni take matere, kakor je vaša mati. Za tabo se oziram že dolgo časa: moje oči te spremljajo vsako nedeljo na poti od maše in ti ne najdejo enake med drugimi dekletji. Odločil sem se, da te zasnubim. Predstavil se ti bom v nedeljo popoldne v navzočnosti moža, da se razgovorimo in uredimo. V nadi, da me ne odkloniš, ostajam tvoj srečni Janko Erbin, posestnik.»

Pod podpis je dodal navihaneec še «Na svidenje in prisrčne pozdrave», na kar je bilo pismo končano. Še tisti večer ga je spustil v poštni nabiralnik.

Markunova Metka je prejela prvo ljubavno pismo. Kar zaplavala je v veselju, ko ga je prečitala in uzrla podpis veljavnega mladeniča, ki jo bo zasnubil. Prebrala ga je mater, ginjenj do solz.

«Kako lepo piše,» je mati hvallia besede in pisavo. «Saj pravim, Metka, Bog te je pogledal skozi največje okno. To bo nevošč-

ljivosti! Vsako dekle bi obližnilo prste po takem fantu...»

«Vedno sem molila v ta namen,» je priznala Metka in povesila oči.

«Uslišana si, saj pravim. Zdaj se kar lepo pripravi za nedeljo. Prijazno se mu pokaži!»

Tako pridna in urna kakor tisti teden še ni bila Metka nikdar v življenju. Vsako delo je hotela sama izvršiti. Nade, da bo skoro nevesta, so ji sladile trud in znoj. V soboto popoldne je očistila dvorišče, vežo, sobo in kuhinjo, mati pa je mesila, pekla in cvrla, da je dišalo daleč okrog po vasi.

Težko je pričakala Metka določeno nedeljo. Neštetokrat je šla pogledat na prag, odkoder se je videlo po cesti prav do sosedne vasi. Vse je bilo pripravljeno: miza pogrnjena, vino natočeno, cvrtje se je hladilo v rešetu, a ženina ni bilo od nikoder.

Pričelo se je temniti. Otemnele so tudi Metkine nade, zamenjane s slutnjami, da se je Janko premislil ali pa da jo je imel nekdo za norca. Sedla je na klopico pred hišo, zakaj silno tesno ji je postalo pri srcu.

Tedaj je pogledal nekdo izza ogla. Spoznala je Srnjakovega Lovra; celo posmeh je videla na njegovem obrazu. Ni ji bilo težko uganiti, po kaj je prišel — potegnil jo je in zdaj prisluškuje...

Vso noč nista Metka in Markunka zatisnili oči. Jezili sta se na hudobne sosede in godrnjali čez božjo voljo.

II.

Skrbinčeva Katarina je imela v cvetni mladosti smolo, da je morala poročiti starega vdovca, premožnega posestnika na Koritju. Počakar, tako so rekli možaku, jo je ljubil s pravo otroško ljubeznijo, izkušajoč ji izbrisati zavest, da ji je uničil najlepša mladostna leta.

Vselej, kadar je sedemdesetletnega starca napadla kaka bolezen, jo je obšla velika radost. Zнала pa jo je spretno prikrivati in zavijati oči. Njena postrežba in smukanje okrog bolniške postelje je na videz izražalo ljubezen, v resnici pa jo je sukala okrog bolnika nada v skorajšnjo rešitev.

Tako je minulo petnajst let njenega zakonskega življenja. Neke noči je moža zopet hudo prišlo. Bolestno se je zvijal, proseč za gospoda in za zdravnika.

«Eh, kdo bo hodil okrog zdaj ponoči,» je Katarina odbila njegovo željo. «Kar malo pomoli, kaj pobožnega vzdihni, bo že pomagalo...»

In res mu je nekoliko odleglo. Vsaj toliko, da se je umiril in laže prenašal bolečine.

«No, vidiš, da je prav, ker si me ubogal,» je hvalila njegovo potrpežljivost. «In vselej je prav, kadar izpolniš mojo voljo. Tudi sedaj me moraš poslušati.»

«Ali imaš zopet kaj takega na srcu, Katarina?»

«Oporoko napravi! Poglej, vedno te napada in nekoč boš kar nenadoma podlegel. Kakšne zmešnjave bodo nastale, ako ne urediš!» — Priliznjeno je sedla k njemu na rob postelje, tako da mu je gledala v oči.

«Jutri pojdem po moža,» je nadaljevala. «Premisli, kaj jim boš povedal, zakaj to bo držalo.»

«Tako bom naredil, kakor boš ti rekla,» ji je zatrdil. «Dajva se porazgovoriti.»

«Kmetija bo meni ostala. Pravico imam do nje, ker si mi jo zaženil pred poroko. Samo preveč me ne obremeni.»

«Bratom in sestram moram nekaj zapustiti. Takole vsakemu po pet tisoč dinarjev.»

«Ježeš, kaj pa misliš! To bi zneslo skupaj dvajset tisoč. Vse življenje bi me težili ti dolgovi. Vsak po tisoč imajo popolnoma dovolj. Gledati moraš, da bo kmetija trdna po tvoji smrti.»

«Pa naj bo po tvojem. Nekaj bi volil tudi občinskim revežem.»

* Koroški Slovenci poznajo za razna bajna bitja dokaj izrazov, ki jih niso mi ne rabimo. Gorna žena je nekakšna gozdna vila, slična «šalik ženi», ki Korošcem znači isto ko nam vile ali rojenice ali sojenice.

«To pa ni potrebno. Beračem že itak preveč damo, nobeden ne gre prazen od hiše. Vsakega capina ne kaže posebej podpirati.»

«Domači cerkvi sem namenil majhno darilo. Sveti Anton mi je že mnogo dobrega storil...»

«Kak drobiž bom že spustila v nabiralnik. Svetnik bo zadovoljen, saj ne gleda na darove, marveč na srce...»

«Pogreb mora biti tak, kakor se spodobi boljšemu posestniku. V lepo krsto me denite, trije duhovniki naj me spremijo na pokopališče, pogrebem kupi sveče in zvoni naj mi pri podružnicah in pri farji.»

«Veš kaj, za v zemljo je dobra navadna rakev; škoda je razmetavati denar. Duhovnikov in zvonjenja ti ne odrekam, ker je taka navada, sveč pa ni treba, pogrebci si pokapajo obleko...»

«Kaj pa mrtvaški listi? Ti so cenejši...»

«Teh ne dobimo doma. Kdo bo hodil tako daleč v tiskarno! In zastoj tudi nihče ne gre, vsak gleda na plačilo.»

«Napravi, kakor veš, da je prav. Rad bi, ako mi postaviš nagrobni spomenik...»

«Kamni so dragi, železo kmalu zarjavi, les pa strohni in segnje. Celo zlati napis obledijo, stanejo pa mnogo denarja. Veš kaj, cvetic ti bom nasadila na grob; teh imam doma. Izberi, katere imaš najrajši.»

«Preden ji je mož odgovoril, je zunaj pod oknom sumljivo zaropotalo. Ženka se je spomnila, da nekdo prisluškuje ter je zaprla okno. A bilo je prepozno. Srnjakov Lovro je stal ves čas pod oknom in je slišal vsako besedo, izgovorjeno gluhemu starcu. Tekel je po Ceneta, da sestavi oporoko.»

Drugi dan je bila nedelja. Počakar je vstal kot po navadi, oblekel se je in šel k prvi maši. Za njim se je zibala Katarina, ki ga iz nejevolje na prazne nade ni marala dohiteti.

Ko se je vrnila iz cerkve, jo je čakalo na mizi veliko zapečateno pismo, kamor ga je nekdo položil v njeni odsotnosti. Brž ga je odprla in ostrnela. Brala je možovo oporoko, kakor mu jo je ponoči narekovala. Pismo se je glasilo:

«Poslednja volja. Jaz, Andrej Počakar, posestnik na Koritju, izročam svojo dušo nobesom in ženo bogatemu ženinu, mojemu namestniku. Mojim bratom in sestram naj izplača vsakemu namesto po pet zaradi slabe letne po en tisoč dinarjev. Tako bo ostala kmetija trdna po moji smrti. Občinskimi revežem zapuščam pot na pokopališče in tisočkrat Bog povrni. Ta zahvala velja za vse skupaj, vsakega ne morem posebej podpirati. Nabiralniku svetega Antona pri podružnici volim šest drobiža. Katarina je osebno odgovorna, da ne primeša kakega stotaka, ker svetnik ne gleda na darove, ampak na srce. Svoje truplo izročam materi zemlji v navadni rakvi, ker je za boljšo škoda denarja. Na pokopališče naj me spremijo trije duhovniki, kakor je navada, in pogrebci brez sveč, da si ne pokapajo obleke. Po mrtvaške liste je predalec v tiskarno. Namesto spomenika mi bo Katarina na grob nasadila cvetic, ki brezplačno rasejo in jim solnce zastoj svetl in dež priliva. V trajnem spominu me ni treba ohraniti, ker bom kmalu pozabljen.»

Pod oporoko so bile podpisane priče, čijih imena niso bila znana v tistem kraju.

Koritničan.

Kandidat v sanjah

Sanjalo se mi je oni dan — prav za prav je bilo ponoči — da me je zaneslo med kandidate. To bi ne bilo tako rekoč nič hudega, v sanjah že celo ne, ali vendar sem bil ves poten, ko sem se prebudil. Hudirja, samo pomislite! Grem po cesti, pa me sreča fantič, ki je imel še svečko pod nosom. Ko smukne mimo mene, ga slišim:

«Zdaj se bo pa kmalu zredil, ta sušec!»

Bil je pa z menoj dolgi prijatelj, pesnik Florijan. On je tudi suh, pa sem mislil, da veljajo smrkollnove besede njegovi telesni vnanjosti. Zato pravim:

«Kaj, Florijan, ali si zadel v loteriji, da se boš zredil?»

Florijan me z viška premerl s pogledom:

«Jaz?»

«No, ti, seve! Saj je rekel tistile poba —»

«A, takol Vidiš,» pravi Florijan, «to je veljalo tebi!»

«Meni?»

«Jasno. Tebi, ker si kandidat!»

«Joj, saj res, kandidat! Treba bo na shod, govoriti, pojasnjavati, obljubljeni, groziti, vpiti, rotiti, gestikulirati, tufiti, rohneti in — škoda, da nimam pri sebi besednjaka, pa bi si lahko pogledal vse take besede. Tako sem pa res v zadregi.»

«Kaj praviš, Florijan,» nagovorim prijatelja, «ali bi hotel iti malo z menoj? Na shodu bi mi pomagal. Veš, jaz nisem prav nič vajen.»

«Seve,» pravi Florijan, «bi že, gotovo, ker sva prijatelja, toda miho rečeno, sem žejen in suh.»

Migljaj je bil jako razločen in sem ga tudi takoj razumel.

«Pa pojdiva k 'Sivi kozji', da preženeva žejo,» povabim prijatelja, ki je takoj zadovoljen. Sedeva in malo pokušava božjo kapljico, pa že slišim:

«Preklete, lahko za naše žulje —»

In iz drugega kota:

«Vsi so enaki! Samo za glas mu gre, poľej te pa hudič še poznati noče več!»

Ostri in zaničljivi pogledi mi pravijo, da velja vse to meni.

«Ježeš, Florijan,» pravim prijatelju, «ali jih slišiš?»

«Seve,» meni on, «zdaj se je treba izkazati. Povej, da si na mestu, to bo najboljša agitacija.»

Res, pameten nasvet. Najbolj jezni, ki — edij najbližje, je videti vpokojenec. Zato začnem hitro in s primernim poudarkom naglašati v pogovoru prijatelju Florijanu, da je treba urediti vprašanje vpokojencev. Treba je na vsak način! To je program!

Nisem se zmotil. Mož je prišel bližje in je bil takoj zelo prijazen. Imenitno.

Kar naenkrat pa je udarilo nekje! «Seve,» slišim zbadati, «za nas, ki delamo, se pa ne zmeni živ hudič! Kdo bo dal pa meni pokojnino?»

Dolge, dolge so bile litanije in salameusko hude. Določili smo, da je to hlapec, pa smo jeli hitro reševati poselsko vprašanje. In je tudi ta možak prisedel in pil, da je bilo veselje.

Tako so je vrstilo: uradnik, invalid, posestnik, bajtar, obrtnik in še cela dolga vrsta. Vsem sem povedal kaj lepega. Tudi Florijan, to moram reči, mi je s pesniško navdušenostjo priskočil na pomoč. Tako sva agitirala, da je bilo veselje. Florijan mi je naročil, naj posebno pazim na prosvetne postavke, kadar pridem v svoje kraljestvo.

Slovesno sem mu obljubil, da poskrbim vse, kar se spodobi: nagrade za posebno imenitna dela, podpore, študijske stipendije in sploh vse, kar sem si mogel misliti, da je primerno.

Tedaj se naenkrat oglaš invalid:

«Kaj, za kvante boste delili podpore?»

In se je po vrhu še prav pošteno po kranjsko pridušil.

«Študijske stipendije,» pravi vpokojenec, «to je res odveč, saj še sami doma ne moremo živeti!»

Bilo mi je, da bi zapel, v taki zadregi sem poslušal ljudi. Vmes sem tolmačil:

«Se razume! Vsakemu svoji! Enako tudi za obrt, živinorejo, za zadrage, knjižnice, društva, za poplavljenec pogorelce vinčarje —»

Kar jezik se mi je lomil, toliko je pri nas poklicev in stanov! Vsi so potrebni, vsi hočejo pomoči, podpore, zaščite. Res, strašno je biti kandidat!

Prijatelj Florijan se nenadoma nasmehne in mi v priznanju pošepče, da občuduje moje govorniške spretnosti.

«Pa še kaj povej!» mi pravi zelo zanosno in ognjevitno.

Jaz res začnem. Obrnil sem se zdaj v mladost. Jel sem tako razsajati, da je bilo veselje. Vse sem del v nič, še tiste politike, ki spadajo danes že v zgodovino, sem prav pošteno obračal. Od prvega do zadnjega in kar samo mi je držalo z jezika.

«Bravo,» so ploskali nekateri, drugi so kar tužili in navdušenju. Bil sem naenkrat junak na pozornici, ki razume svojo vlogo.

Naenkrat se oglasi star možic, ki ga dotlej nisem nit opazil in tudi nisem vedel, kje se je vzel.

«Kaj neki čveka,» je zarenčal kakor sam zase, «kaj pa je še skusil?»

Res mi je malo zaprla sapo, a sem se kmalu zopet ojunatil. Povedal sem, kaj sem že vse pretrpel in prestal ter da sem tako rekoč tisti, ki je največ izkusil na svetu.

Starec se je smehljaj, češ:

«Kar še nisi, pa še boš!»

Ostali niso več poslušali. Vino jim je zlezlo v glavo in so jeli peti. Slišati je bilo toliko himen, da sem bil čisto zmeden: narodne, državne, mednarodne, stanovske! Strašno mnogo je na svetu himen, kadar se navdušenje okopje v čaši zlate vinske kapljice.

«Vidiš,» me je bodril prijatelj Florijan, «zdaj si lahko prepričan, da boš izvoljen!»

«Tudi jaz sem začel upati!» sem mu pritrdil.

«Salament,» se je smehljaj stavec, ki je bil prej tako nenadoma prišel med nas. Njegov smeh je bil bolj in bolj zaničljiv.

«Zdaj greva lahko na shod,» je pripomnil Florijan.

«Saj res,» sem dejal. «Iti bo treba.»

«Zdaj boš lahko govoril —»

«Lahko —»

«Kar pokličiči plačat,» je dejal spet Florijan, «da ne bova mudila.»

«Saj res,» pravim in se jamem krčiti. «Plačati, toda s čim?»

Ker ne pokličem jaz, se oglaš prijatelj:

«Plačamo!»

Ko se prikaže zaspana natakariča, pokaže prijatelj name, češ:

«Mi smo vsi gospodovi gostje, prosim —»

Natakariča začne naštevati. Bili so litri in štefani in pečenke in omake in prikuhe in kruhi in kave in slivovke in brinjevi, pa pivo in šunka in sir in salame, prava pravcata trgovina z delikatesami in zajtrkovalnica.

«Sveti križ božji!» se prestrašim, kajti številke kar plešejo. Sedem let menda ne skupi gostilna toliko ko zdaj v tem kratkem času.

«S čim naj plačam?» zaupam prijatelju.

«No, veš kaj, ali nimaš nič kredita?» se zasmije on. «Ta malenkost!»

«So tisočaki!»

«Za kandidata malenkost!»

Vijem se in vijem in naposled zaupam čaka-jočl natakariči, da pridem sam poravnat pozneje. Ona pa pokonci, češ, to je sleparija, tatvina. Končno zagrozil s stražnikom.

Pijani gostje se predramljo in začno kričati vsi vprek zoper mene.

«Ta ta, tega da naj bi volili? Že sedaj nas hoče oslepariti, že ta grižljaj bi nam rad izpullil iz ust.»

Silno ogorčenje valovi in raste, jaz pa trepečem v gneči in čakam.

«Ali je to kak kandidat?»

Nekateri že kriče, da prihaja stražnik.

«No,» si mislim, «za dobroto me bodo zdaj že —»

«Ali je to kak kandidat?» slišim zopet jezno klice.

«Saj ni, saj ni,» pravi slvi starček, stopi k meni in me zaščiti, ko hočejo razjarjeni ljudje navallti name. Prime me za roko, me stisne, a jaz kriknem in se — zbudim. Začuden gledam okrog sebe, dokler ne spoznam, da sem brez nevarnosti in da ležim doma v postelji.

«Oj, ti salabolske sanje,» so zasmajem in prižgem cigareto. «Ne, kandidat ni dobro biti, nekakor in pod nobenim pogojem ne!»

Ivan Albrecht.

Včeraj so bile po vsej državi otvorjene oblastne skupščine

Prvi seji slovenskih oblastnih skupščin — Pretep na otvoritveni seji v Zagrebu

Na včerajšnji dan 23. t. m. so se po vsej državi otvorile oblastne skupščine. Otvoritev ljubljanske oblastne skupščine se je izvršila v zborovalni dvorani ljubljanskega magistrata, a mariborske oblastne skupščine v porotni dvorani mariborskega okrožnega sodišča.

V Ljubljani je točno ob 9. uri dopoldne otvoril prvo sejo starostni predsednik g. Josip Gostinčar s kratkim nagovorom, v katerem je poudaril zgodovinski pomen tega dne. Pozdravil je vse članke skupščine in pozival k složnemu delu.

Sledila je prisega poslancev, na kar je skupščina prešla k volitvam. Vršila se je najprej volitev predsednika. Oddanih je bilo 52 glasovnic; od teh 13 praznih, 39 pa za dr. Marka Natlačena (SLS), ki je bil s tem izvoljen za predsednika. Nadalje so bili izvoljeni: za podpredsednika g. Josip Gostinčar, za tajnike pa gospodje Alojzij Peterlin, Hinko Lebinger in Ivan Majeršič (vsi SLS), ki so takoj zasedli svoja mesta.

Po volitvah je vladni svetnik dr. Andrejka prečital kraljevi ukaz o sklicanju oblastnih skupščin in podal v imenu zadržanega velikega župana dr. Baltiča obsežno poročilo o nalogah in delu oblastne skupščine.

Predsednik dr. Natlačen se je zahvalil za izčrpno poročilo ter predlagal, da se pošlje kralju vdanostna brzojavka, kar se je soglasno in z velikim odobravanjem sprejelo.

V imenu kluba SLS je podal njegov predsednik dr. Breclj daljšo izjavo, v kateri se naglašalo, da sedanja samouprava ne ustreza potrebam slovenskega ljudstva in da se bo SLS borila za samoupravo, dokler je ne doseže.

K besedi se je oglasil nato predsednik Naprednega kluba dr. Albert Kramer, ki je v svoji izjavi poudarjal, da so napredni poslanci prišli v skupščino z najresnejšo voljo za stvarno udeleževanje in za sodelovanje pri vseh nalogah, ki čakajo oblastno samoupravo. Oblastna skupščina je torišče gospodarskega, socialnega in prosvetnega dela in vsi moramo zastaviti sile, ako hočemo koristiti ljudstvu. Čuvajmo se političnih vprašanj, ki ne spadajo pred oblastno skupščino. Le v složnem skupnem delu je mogoče doseči uspehe. Ogromen delokrog oblastne samouprave zahteva tudi težke žrtve. Gospodarsko stanje ljubljanske oblasti pa onemogočuje, da bi iskali sredstva za vzdrževanje oblastne samouprave v novih obremenitvah ljudstva. Zato je dolžnost oblastnega odbora, ki ima sestaviti proračun, da najde ravnotežje brez novih davčnih obremenitev. Naša oblastna skupščina se ne more in ne sme poslužiti pooblastila točke 75., ki ji daje možnost, da določi 50odstotno doklado za neposredne davke. Končno je izjavil dr. Kramer med drugim: Upali smo, da bo večina pokazala razumevanje za velike naloge, ki nas čakajo, in da bo dala zato tudi opoziciji del zastopstva v vodstvu. To se ni zgodilo. Vzamemo to na znanje kot znak, da ne želimo našega sodelovanja in da hočete tudi sami nositi vso odgovornost za delo. Pravi! Ne bomo nehali dvigati glasu, da se izloči iz oblastne skupščine vse, kar bi ji moglo jemati njen pravi značaj gospodarske in socialne zbornice ljubljanske oblasti.

Pri volitvah oblastnega odbora, ki so se vršile ne po proporecu, kakor ga je določala prvotna uredba o poslovanju oblastnih skupščin, nego po večinskem sistemu, uveljavljenem te dni, so bili izvoljeni sami pristaši SLS: dr. Marko Natlačen, dr. Anton Breclj, dr. Juro Adlešič, dr. Anton Milavec in župnik Peter Hauptman kot odborniki, kot namestniki pa: dr. Ivo Česnik, Gabriel Oblak, Josip Gostinčar, Alojzij Peterlin, Martin Strnad, Ivan Mazovec, Ivan Avsenik in Matevž Deželak.

S tem se je dopoldanska seja zaključila. Na popoldanski seji so bili na dnevnem redu: sporočilo predsedstva, volitve odbora za proračun

in finančne zadeve, odbora za uredbe in odbora za prošnje ter pritožbe.

Mariborska oblastna skupščina je bila otvorjena v porotni dvorani okrožnega sodišča ob ogromnem navalu občinstva. Starostno predsedstvo je prevzel g. Miloš Levstik. Službeno odsotnega velikega župana dr. Pirkmajerja, ki je bil enako kakor dr. Baltič pozvan v Beograd, je zastopal dvorni svetnik dr. Stare. Po prečitaniu udanostne brzojavke kralju, so bili izvoljeni za predsednika dr. Leskovar, za podpredsednika g. Jakob Rajh, za tajnike gg. Hrastelj, Ivan Neudauer in dr. Ivo Kečkeš (vsi SLS). Izjave zastopnikov posameznih klubov so bile slične kakor v Ljubljani. V imenu SDS je podal izjavo g. Lovro Petovar, ki je protestiral proti temu, da se že na prvi seji uganja politika, namesto da bi se skupščina posvetila stvarnemu delu.

Posebno burna je bila otvoritev oblastne skupščine v Zagrebu, kjer so se radičevci in frankovci obkladali z različnimi nelepimi primki in je končno Stepan Radić skočil med frankovce ter zgrabil dr. Hanžka za vrat. Zaradi splošnega pretepa je morala biti seja za nekaj minut prekinjena.

Trdovratni grešnik

(Dogodbica.)

V siromašni bajtici v Podglavju je živel Mojzar, zabaven možiček in hud preklinjevalec. Kuhanje kolomaza mu je bilo glavno opravilo. Njegova kletev pa ni padala le na one, ki so se mu zamerili, ampak tudi na smreke pri nabiranju smole, na ogenj in lonec pri napravljanju mazila.

Z župnikom nista bila zaradi tega posebna prijatelja. Marsikdaj sta ropotala v spovednici, toda Mojzar je bil gluha za njegove opomine. Obljubljen je že še, obljubil, vselej pa mu je že pri obljubi ušla robata kletev in mož je bil stari grešnik.

Gorečemu dušnemu pastirju se je smilila njegova čreda. Prizadeval si je, ozdraviti garjevo ovco z zdravilom pohlevne besede med štirimi očmi. Naročil je cerkovniku, naj pozove Mojzarja na obisk v župnišče.

«Saj ne bo hotel priti», je podvomil mežnar, ki je poznal trmoglavega starca.

«Reci mu, da ga vabim na malico», je izumil duhovnik. «Liter vina bo dobil in kaj za prigrizek.»

Župnik jo je pogodil. Pil je Mojzar silno rad, pa tudi prigrizka se ni branil, ako je dišal po klobasah in svinjini.

«Tristo zelenih!» je poskočil, ko je slišal župnikovo vabilo. Takoj se je praznično oblekel ter jo je ubral v župnišče.

Ponižno se je priklonil sivolasemu duhovniku in snel debelo polhovko. «Dober dan jim voščim!» ga je pozdravil. «Tristo kosmatih...!»

«Liza, vina na mizo!» je zaklical župnik hularici. «Pa še kaj za pod zobe!»

Postarna ženica, župnikova sestra, se je zasukala in pritresla liter vina s krožnikom svinjske pečenke. Oboje je postavila pred gosta.

«Pij in jej!» mu je namignil župnik. «Potem bova govorila.»

«Radoveden sem, kaj mi bodo povedali», se je obližnil, zvrnivši kozarec. «Pa ni kak satan zopet — strela naj ga ubije! Same marnje prenašajo te hudobe, same marnje... Vrag naj jih kaznuje!»

«Mojzar, Mojzar! Šele prvi kozarec si izpraznil, pa si se že trikrat pregrešil», ga je župnik posvaril. «Kaj bo za tvojo dušo!»

«Prokleta smola, vedno se izpozabim. Sam rogač me moti — tisti, ki je najbolj črn...»

«Vidiš, že zopet.» Župnik je napravil izredno žalosten obraz, da bi ganil svojega gosta.

«Vejo, za zlodja bi se rad odvadil, pa mi kar uide z jezika. Vrag me je priklenil na verigo.»

«Že mogoče. Zato pa zberi vse moči in mu pokaži, da si močnejši.»

«Saj res, tako bom naredil. Pokazal mu bom, kdo sem. Po robu se bom postavil in rekel: Bogu dušo, hudiču figo!»

«Nikar ga vedno ne imenuj, Mojzar!»

«Tako mu je ime. Vraga, kako pa naj mu rečem?»

«Ne imenuj njegovega imena. To je preklinjanje.»

«A tako? No, potem pa oni tudi kolnejo...»

«Kdaj?» je porasel župnik. «Lažnivci!»

«Res je, res. Ali ne molijo v cerkvi pred oltarjem: »skušnjav hudičevih, reši nas, o Gospod!»

Duhovniku je zaprlo sapo. Nejevoljno se je useknil in rekel: «Mojzar, ti si trdovratnež. Izpij vino in pojej pečenko ter pojdi, odkoder si prišel. Midva sva končala.»

Mož je nagnil liter in požiral toliko časa, dokler ni zadnja kapljica zdrknila v njegovo grlo. Nato je izpraznil krožnik ter se je poslovil.

«Zbogom, Mojzar!» mu je župnik kratko odzdravil.

«Zbogom, zbogom! Ampak salamensko sem se popravil! Preklete bi sedajle namlatil tistega vraga, ki polaga kletev na jezik v moja usta!» Stisnil je smolene pesti v dokaz, kako bo v sveti jezi sunil peklenškega izkušnjavca. S o t e š č a n.

UGANKARSKI KOTIČEK

IZLOČILNICA.

Pesek, Tine, klaja, globa, okno, zor, breza, staja. (Črtaj v vsaki besedi eno črko, sestavi in ostane ti pregovor.)

ENAČBE.

(a-g) + (b-s) + (c-k) + (d-s) + (e-d) = ?
(a = nebesna stran, b = domača žival, c = rastlina, d = dalmatinski otok, e = tuga. Ko vstaviš uganjene besede na mesto prvih črk, odbij od vsake besede druge gori označene črke in dobiš državo.)

POSETNICA.

Polde Kanja

Vitanje

Mož je častnik pri mornarici.

RAČUNSKA UGANKA.

Kmetica prinese na trg 20 jajc po 2 Din, 30 jabolok po 50 par, 100 hrušk po 20 par. Proda pa jabolok polovico toliko kakor hrušk in jajc polovico toliko kakor jabolok. Za vse skupaj dobi 75 Din. Koliko je prodala jajc, koliko jabolok, koliko hrušk?

ŠALJIVKA.

Tudi r... včasih zaide ribiču v s...

Imena onih, ki bodo vse uganke pravilno rešili in nam rešitve javili, bomo priobčili v prihodnji številki.

Pretkance.

Gašper si je hotel izposoditi od svojega brata denar. Brat mu je voljan posoditi proti devetodstotnim obrestim.

«Za božjo voljo,» se huduje Gašper, «devet odstotkov? Kaj bi rekel naš pokojni oče, ko bi gledal z neba in bi videl, da zahtevaš od lastnega brata take oderuške obresti?»

«Nič hudega,» pravi brat, «od zgoraj se vidi devetica kot šestica...»

Listnica uredništva

Užitkar. Veljavno!

Raka. Bolje, da se dopis opusti, ker so glavne točke odločno v navzkrižju z zakonom.

Bezina pri Konjicah. Dopis je premalo jasen.

Št. Lambert. Proti zakonu. Poročajte nam večkrat, vendar pazite na nov tiskovni zakon!

Sevnica. Za takšne stvari pa je zakon zelo strog!

Rovte. Pooblastila ni treba. Prosimo, da nam stalno poročate. Paziti je treba na tiskovni zakon.

Sodražica. Žal, prepozno prejeli.

Haloze. Proti zakonu.

Strahinj. Prejeli smo, žal, prepozno.

ŽENSKI VESTNIK

NE DAJAJTE VRELII JEDI NA MIZO!

Mnoge gospodinje in kuharice se trdovratno drže grde razvade, da postavljajo vrele jedi na mizo ter celo zahtevajo, da se morajo te vrele jedi precej zaužiti. Ljudje večinoma res uživajo vrele jedi, ker ne vedo, kako slabe posledice povzročajo tako početje.

Prva slaba posledica te grde razvade je današnja skoro splošna tožba o zobnih bolečinah in zgodaj pokvarjenih zobeh z vsemi slabimi posledicami. Cela vrsta zobnih zdravnikov živi od tega, ker postavljajo kuharice jedi in pijače vrele na mizo.

Da je to resnica, nam pove dejstvo, da se zobje v gornji čeljusti navadno poprej pokvari nego oni v spodnji čeljusti. Le opazujemo vroč grizljaj, ki ga vzamemo v usta. Pekoči grizljaj najprej jezik z neznansko hitrostjo premetava in suče sem ter tja, pri tem pa se zadeva v gornje čeljusti. Odtod prihaja, da se zobje gornje čeljusti najprej razpoči in jamejo drobiti, in sicer na notranjih robovih. V te razpoke se zarivajo zobem škodljive tekočine (sladkor itd.), ki zobe neusmiljeno uničujejo.

ZDRAVSTVO

NEKAJ NAVODIL GLEDE UŽIVANJA MRZLIH PIJAČ.

Ako hočemo piti zelo mrzle pijače, moramo najprej napraviti enega ali dva majhna požirka. To želodec prav lahko prenese in živci se pripravijo na bolj močne učinke. Po dveh minutah se že more popiti malo več mrzle pijače in zopet malo pozneje še večja množina. Na ta način skoro gotovo ne nastopi želodčni krč. Vendar pa moramo računati na možnost, da bi velika množina mrzle pijače ob času prebave mogoče ne vplivala najboljše na odvajanje snovi. Da ena in ista količina dobro ali slabo vpliva, je odvisno od tega, ali se pije na prazen želodec ali ob času prebave.

Uvaževati moramo še dvoje stvari. Ne samo, da se poveča draženje s tem, kolikor mrzlejša je pijača, temveč tudi s tem, v kolikor večji množini jo použijemo, kajti čim bolj se zmanjša naenkrat toplota v želodcu, tem izrazitejša je zopetno ogrevanje. Zaradi tega je razdelitev krvi neenakomerna, kar se čuti po vsem telesu. In tako lahko vsakdo opazi, da ga po zaužitju mrzle pijače prej ali slej po vsem telesu izpreleti vročina. Krvne žile se na površini razširijo, v žile prihaja nenadoma več krvi. Kri pritiska na potne žile ter jih sili, da izločujejo več potu.

Kadarkoli tedaj zaužijemo večjo množino pijače, nastane večje potenje kože. Kdor se tedaj noče zelo potiti, naj manj pije. Ako bi se kdo izgovarjal, da je potrebno žejo ugasiti, je to prazen izgovor, kajti žeja je prav tako kakor velika želja po jedi dc gotove meje le slaba navada. Ako imamo dovolj trdne volje, da se v tem oziru nekoliko omejimo, se bomo kmalu privadili, da ne bomo vedno žejni in nam tudi ne bo treba mnogo piti. Posebno priporočljivo je to za one, ki imajo poleti na obrazu pege.

Po tem razmišljanju bi se moglo odgovoriti na vprašanje, ali so mrzle pijače škodljive zdrav-

ju, na ta-le način: En ali dva požirka mrzle pijače nista prav nič škodljiva. Po malem odmoru se sme piti več in pozneje zopet v večji množini. Vsakdo pa si naj zapomni, da velika množina mrzle pijače moti prebavo, povzroča večje potenje, s čimer lahko nastanejo različni slabi učinki.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

KLERIKALNI NAPAD NA DELO OKRAJNEGA ZASTOPA V LAŠKEM.

Laško, februarja.

Gerentski sosvet okrajnega zastopa v Laškem je leta 1926. na predlog g. Pusta iz Trbovelj sklenil, prevzeti vzdrževanje dotlej občinske ceste, ki veže okrajno cesto iz Hrastnika v Trbovlje od Sv. Marka preko vasi Svine do Podmeje z okrajno cesto Trbovlje—Marija Reka—St. Pavel ob Preboldu. Prevzem te ceste po okrajnem zastopu je izredno velike važnosti za Hrastnik in Savinjsko dolino. Niti sosveta niti predlagatelja niso pri tem vodili kakšni strankarski oziri. Nasprotno, prebivalstvo okoliša, koder gre ta cesta, in zlasti vas Svine, je popolnoma v klerikalnem taboru. Proti sklepu gerentskega sosveta pa je vložil g. Bantan, posestnik iz Slatine pri Dolu, vodja klerikalcev v občini Sv. Krištof, načelnik klerikalnega konsuma na Dolu itd., pritožbo, češ, gerent in sosvet smeta po zakonu vršiti le tekoče posle okrajnega zastopa, ne pa takih poslov, ki trajno obremenjujejo davkoplachevalce. Zato zahteva g. Bantan, da se sklep razveljavi.

Pritožnik in njegovi klerikalni somišljeniki se prav gotovo ne zavedajo dalekosežnosti pritožbe in ne vidijo vseh zlih in usodepolnih posledic, ki utegnejo zadeti tamošnje prebivalstvo, in prvi vrsti pa občine Sv. Krištof, Marija Gradec in St. Rupert. Avtomatično se morajo namreč potem razveljaviti tudi vsi sklepi, ki so se storili pod prejšnjimi klerikalnimi gerenti ter sosveti in s katerimi so se prevzele občinske ceste Šmarjeta—Brezno—Dol, Laško—St. Rupert, Laško—Rečica in Rimske toplice—Jurklošter. Vzdrževanje vseh teh cest mora s tem priti nazaj na občino. Še več! Občine bodo morale povrniti okrajnemu zastopu vse izdatke za te ceste, ki znašajo okroglo dva milijona dinarjev. Kaj pomeni to za gori omenjene klerikalne občine, naj trezno presodijo davkoplachevalci. Gotovo je to gospodarski polom za kmete in dobiček bo imela od tega le Trboveljska premogokopna družba. Pritožnik nadalje zahteva, da se mora nadzorovati, ali se izdatki okrajnega zastopa pravilno porazdelijo po občinah. Taka zahteva pritožnika meji na popolno nevednost, kajti ako se bodo izdatki po njegovem porazdelili na občine, se jih mora občini Trbovlje dati najmanj 80 odstotkov. Kam pa pridejo potem kmečke občine, kmetje in drugi, prepuščamo prizadetim, da sodijo sami.

Ni čuda, da se poraja med vsem prebivalstvom, tudi med razsodnimi klerikalci, silno ogorčenje proti pritožniku. Vidi se v tem tista toliko hvaljena ljubezen klerikalcev do kmeta. Vse s strahom pričakuje, da bodo ukinjene tudi živinorejski odsek, vse podpore za sadjarstvo, hmeljarstvo itd. in vse naprave, ki jih je uvedel sedanji gerentski sosvet okrajnega zastopa v Laškem s svojim premišljenim delovanjem.

DVA OTROKA V PLAMENU.

Litija, v februarju.

Pred nekaj dnevi se je zgodila v Litiji strašna nesreča. V sobi delavca, uslužbenega pri brzojavnem oddelku na ljubljanski glavni pošti Ivana Nolimala sta se igrala njegova štiriletna hčerkica Marija in šestletni sinko Franc z vžigalnikom za cigarete. Fantek je v omari staknil tudi četrt litra bencina, ki ga je Nolimall kupil za vžigalnik. Otrok je hotel vžigalnik napolniti, obenem pa je drgnil ob kresilni kamen. Nenadoma pa se mu je steklenica z bencinom izmuznila iz rok in se razbila, da se je bencin razlil po tleh. Sestrica je ves čas prisostvovala

V tem hipu se je bencin užgal in trenutek nato je plamen že objel obleko deklice. Otroka sta obupno zakričala. Dekletce se je zvijalo v bolečinah, preplašeni bratec pa je skakal za njo in ji skušal trgati gorečo obleko s telesa. Na krik obeh je prihitela v sobo mati in nudil se ji je strašen prizor. Dekletce se je valjalo po tleh kakor goreča krogla, fantek pa se je poleg nje zvijal od bolečin. Na kričanje vseh treh so prihiteli sosede, ki so šele mogli pogasiti gorečo obleko obeh otrok.

Mati se je nato s prvim vlakom odpeljala s strašno opeklo deklico in manj poškodovanim fantkom v Ljubljano, kjer je posetila svojega soproga na glavni pošti. Tam je mala Marija zaprosila s slabotnim glasom za vodo in ko jo je dobila, je nato mati z obema sedla na tramvaj ter se odpeljala proti bolnici.

Preden pa je voz pripeljal do bolnice, je dekletce utihnilo, nagnilo glavico in izdihnilo. Dečka je mati nato izročila v bolnici zdravnikom, dočim so trupelce deklice prenesli najprej na prosekuro, pozneje pa prepeljali z mrtvaškim vozom v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Deklica je bila ožgana po vsem telesu, celo na obrazu. Dečko pa se je opekel samo na rokah in na nogah ter je njegovo stanje povoljno.

Ta žalosten dogodek, ki je vzbudil v Litiji in okolici veliko sočutje z roditelji, naj bo opomin staršem, da je pred otroki treba skrbno skrivati opasne predmete.

ZANIMIVOSTI

MLADENIČ SE JE SPREMENIL V MLADENKO.

Pred 32 leti se je rodilo v pobožni židovski rodbini Filenbergovi v Varšavi čudovito dete, o katerem roditelji niso vedeli, ali je deček ali deklica. Spočetka je bil odgovor na to vprašanje težak. Zdravniki so trdili, da je novorojenček pol moškega pol ženske, v katerem prevladujejo moški elementi nad ženskimi. Pobožni roditelji niso vedeli, kaj naj počno s svojim detetom. Po zdravniškem ogledu so sklenili, priznati dete za sina.

Vzgajali so ga tako, kakor pač vzgajajo pobožne židovske rodbine svojo deco. Sedem dni po rojstvu je bilo dete obrezano. Skupaj z drugimi židovskimi dečki je hodil Filenbergov sinček v šolo in tako je preživel do 21. leta, ko je moral iti na nabor. Pri naboru so vojaški zdravniki izjavili, da mladi Filenberg ni sposoben za vojaško službo. Njegovo življenje je postajalo od dne do dne zagonetnejše. Ženske lastnosti in nagnjenja so silila pri njem vedno bolj na površje.

Ko je bil Filenberg star 25 let, so se pojavili na njem očitni znaki ženske. Zato je odšel k zdravniku, ki ga je operiral in pretvoril v pravo žensko.

Tako se je sin spremenil v hčerko svojih roditeljev.

Končno so roditelji sklenili omožiti hčerko in kmalu so ji našli ženina v osebi varšavskega žida Sommerfelda. Mlada žena je baš te dni popolnoma v redu povila zdravega sinčka.

× Silni snežni viharji v Ameriki. Te dni so ob vsej vzhodni obali Zedinjenih držav divjali silni snežni viharji, ki so samo v Newyorku zahtevali kakšnih 20 človeških žrtev, mnogo ljudi pa je ranjenih. Skoda centjo na tri milijone dolarjev. Mestna občina je najela 18.000 delavcev, da odstranijo visoki sneg, ki ga sproti raznaša vihar. Hkrati je nenadoma nastala visoka plima, kakršne že 50 let ne pomnijo. Voda se je na mnogih krajih razlila nad kilometer daleč po pokrajini in je podrla mnogo hiš. Na tisoče ljudi je moralo pobegniti iz stanovanj. Reka Hudson je tako narasla, da je na tisoče podgan, ki so skrivale po kanalih, pobegnile na dvorišče jetnišnice v Newyorku, kjer so jih pobijali kaznjenci. Promet po morju so morali popolnoma ustaviti. Več parnikov in drugih ladij je bilo pokvarjenih in neka celo potopljenih.

NAZNANILO.

Kdor želi letos imeti prvovrstno in najmodernejšo slikarijo, naj naroči le pri tvrdki

IVAN MARTINC

sobni slikar in pleskar — Ljubljana, Poljanska c. 20.
Konkurenčne solidne cene! 2663-a

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

PARA, NJENA NAPETOST IN UPORABA.

V prejšnjih člankih smo že večkrat govorili o vodi in o koristih, ki jih ima človek od te važne snovi. Voda nam je že v najvsakdanjšem življenju nekaj, brez česar bi si življenja sploh ne mogli misliti. Poleg teh koristi, ki nam jih ni treba naštevati, nam je voda ena najcenejših gonilnih sil: Po vodi nas prevažajo parobrodi z enega četa sveta v drugega, goni nam mline, žage, turbine itd. Voda pa nam v obliki pare goni tudi parne stroje. Tako dobivamo iz vode novo gonilno silo, o kateri bomo govorili v naslednjih vrsticah:

Voda prehaja vedno v plinasto stanje, to je izhlapeva, in to že pri navadni toploti. Izhlapeva pa tem hitreje, čim toplejša je. Tako hlapenje vode lahko pospešimo s tem, da jo segrejemo, če torej pod posodo, v kateri se nahaja voda, zakurimo.

Dokler toplota vode ne doseže 100 stopinj Celzija, izhlapeva samo na površju, pri toploti 100 stopinj Celzija pa nastajajo hlapovi tudi v notranjščini. V tem primeru pravimo, da voda vre; v notranjščini vodne mase nastali hlapovi povzročajo namreč valovito gibanje vode, ki mu pravimo vrenje, učinek pa je para.

Hlapovi torej niso nič drugega kakor voda v plinastem stanju. So kakor zrak prozorni in silijo narazen, so torej razpenjavni. Čim višja je toplota, tem večja je njih razpenjavost, to je sila, s katero pritiskajo na stene posode. Kakor drugi plini ima vodna para še neko drugo svojstvo: čim večja je njena toplota, tem bolj se dá stiskati, ne da bi se pri tem spremenila v vodo.

Če vtakneš v posodo z vodo toplomer in pod posodo zakuriš, se začne živo srebro v toplomeru vzdigovati; voda se torej vedno bolj segreva.

Živo srebro pa se dviguje v toplomeru le toliko časa, dokler ne zavre, pri vrelišču pa obstane. Kako naj si to razlagamo? Če se živo srebro v toplomeru več ne dviga, je to znamenje, da se tudi toplota vode ne dviga več. Kam gre torej toplota, ki jo še vedno dovajamo vodi s tem, da kurimo pod njo. Kot nobena sila se tudi ta ne izgubi, temveč se uporabi v to, da spreminja vodo v paro. V dobro zaprtih posodah, kjer pritisk zaprtih par brani vodi nadaljnje izparivanje, je mogoče vodo segreti nad 100 stopinj Celzija. Ker se vrši vrenje samo tedaj, kadar para premagujejo zračni pritisk, je vrelišče iste tekočine odvisno od pritiska na tekočino: čim manjši je torej pritisk, tem nižje je vrelišče, čim večji je pritisk, tem višje je vrelišče. Ker je pritisk zraka tem manjši, čim višje stojimo, mora torej tudi voda na višjem mestu prej zavreti. Zato opazujemo, da voda na visokih gorah prej zavre kakor v dolini.

Zgoraj smo rekli, da je tudi razpenjavost par odvisna od njih toplote.

Zrak pritiska na zemeljskem površju na vsak kvadratni decimeter s težo 103 kg. Pritisk hlapov na enako ploščino meri pri 100 stopinjah Celzija 103 kg, pri 120 stopinjah 206 kg, dalje pri 150 stopinjah 515 kg, pri 175 stopinjah 927 kg, pri 200 stopinjah pa 1648 kg. Iz teh števil vidimo, da se večja pritisk v jako izdatni meri, če dviguje hlapovom toplino.

Za merjenje napetosti plinov imamo posebne priprave, ki jim pravimo manometri. Manometri za merjenje napetosti vodnih par v parnih kotlih so paromeri.

Najnavadnejši manometri so odprti živosrebrni manometri. Ta priprava je kaj enostavna. V dvakrat zaviti stekleni cevi je nekoliko živega srebra. En konec cevi je odprt, drugi pa je utrjen v posodi, v kateri je plin, ki mu hočemo meriti

napetost; če je napetost plina enaka zračnemu tlaku, stoji živo srebro v obeh krakih enako visoko; če pa je napetost plina večja od zračnega tlaka, stoji živo srebro v odprtem kraku višje nego v utrjenem.

Imamo pa tudi zaprte živosrebrne ali kompresijske manometre. Pri teh pritiska plin na živosrebrni stebriček in ta na zrak, ki je zaprt v cevi; čim bolj živo srebro stiska zaprti zrak, tem večji je pritisk v kotlu.

Pri parnih kotlih rabimo navadno kovinske manometre. Kovinski manometer sestoji iz zavite cevi, v katero prihaja para. Cev se zaradi pritiska pare odvija. Na koncu cevi je pritrjen kazalec, ki kaže na posebno lestvico, iz katere je razvidno, koliko napetost je dosegla para.

Seznaniли smo se z novo silo, ki igra v vsakdanjem življenju in v tehniki jako važno ulogo. Uporaba parnega stroja, ki sloni na sili, ki izvira iz napetosti vodnih hlapov, je jako mnogobrojna. Tu naj omenimo le par primerov, ki jih lahko vidimo vsak dan. Železniške vlake gonijo lokomotive, ki niso nič drugega kakor premikajoči se parni stroji. Kolikega pomena je bila iznajdba te koristne naprave, moremo vsaj deloma pojmiti, če se zamislimo v čase, ko so blago prevažali težki vozovi, v čase, ko je človek rabil mesec dni, da se je pripeljal v kraj, kamor dospemo danes z brzovlakom v par urah.

Parni stroji gonijo tudi ladje. Prekomorski promet se je prav razmahnil šele takrat, ko so nastopili parniki svojo zmagošlavno pot preko neizmernih morij.

Dandanes parni stroj sicer izgublja nekoliko na svoji veljavi, ker ga izpodriva zlasti elektrika, vendar pa smemo trditi, da spada gonilna moč pare k onim silam, ki se jih bo človek vedno v večji ali manjši meri posluževal v svojem uspešnem boju s naravo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Odvada kajenja.

Zdravnik: «Ali ste se v poznejših letih odvadili kajenja?»

Profesor: «O ne, jaz sem prišel že kot nekadilec na svet.»

Mogoče bo pomagalo.

Mati (ki je oprala in posušila sinkovo obleko): «Jej, kako se je sedaj skrčila Joškova obleka. Niž več je ne bo mogel nositi.»

Oče: «No, pa še Joška operil Mogoče se bo tudi on skrčil v isti meri...»

Kmet in kmetica.

Kmetica je prala pri studencu ob cesti perilo. Mimo pride mož, ki jo pozdravi: «Dobro jutro ti Bog daj!»

Kmetica: «Vrečo perem.»

Kmet: «Kako se ti kaj godi?»

Kmetica: «Tri škafe držim.»

Kmet: «Ti si gluha.»

Kmetica: «Je bila rjuha, pa je mož iz nje napravil vrečo.»

Kmet: «Piši me v uho!»

Kmetica pristopi k njemu in mu poda roko, rekoč: «Srečno ti tudi.»

Cenena pijača.

V gostilno na deželi pride gost in naroči kozarec vina. Ko mu ga natakarica Urška prinese, besedeje gost: «To je belo vino, Prinesite mi rajši rdečega!»

«Gotovo,» pravi Urška in prinese rdeče vino.

Ko je gost popil, je hotel oditi, ne da bi plačal. Urška pa ga ustavi z besedami: «Oprostite gospod, plačati bo tudi treba!»

«Kako to?» se začudi gost, «kaj imam plačati?»

«Saj ste vendar pili kozarec rdečega vina,» pravi Urška in nato odvrne gost: «Zato sem vam pa dal kozarec belega vina.»

«Da, toda ga tudi niste plačali.»

«Seveda ne,» pravi premetenee, «saj ga tudi nisem izpil.»

Pravijo, da se je Urška napram premetenemu gostu celo oprostila, ker je od njega zahtevala plačilo.

Od najfinejše do preproste in trpežne izdelave čevljev vseh vrst si morete najceneje v svojo popolno zadovoljnost kupiti le pri

„Doko“
trgovina s čevlji

Prešernova ulica št. 9, dvorišče

Oboje je res.

Zena: «Poročil si me samo, ker sem imela denar.»

Mož: «Ne, ampak zato, ker ga jaz nisem imel.»

Spor za oevirke.

Pri neki graščini so služili trije hlapci, ki so dobili nekega dne za kosilo skledo žgancev. Žganci pa so bili tako zabeljeni, da so se nahajali oevirki kar pri eni strani.

Prvi hlapec Gašper si hitro domisli ter obrne skledo z žganci tako, da so bili oevirki pred njim, in reče: «Glejta, tako se sonce obrača.»

Še preden je mogel enkrat zajeti oevirke, obrne hlapec Miha, ki je videl njegovo nakano, skledo okrog, tako da so bili oevirki sedaj pred njim, in pravi: «Tako se pa mesec obrača.»

Tretji hlapec Boltežar, videč, da onadva sučeta in porivata skledo z žganci sem in tja, se razjezi, popade skledo z žganci, jo z vso silo vrže ob tla ter pravi: «Tako pa strela udari.»

Preklie.

V razburjenosti se je razhudil Matevž nad Matijo: «Drugega nisi vreden, kakor da te vzame vrag!»

Ko se mora zaradi tega Matevž zagovarjati pred sodičem, razsodi sodnik, da mora Matevž preklicati in prositi Matijo za odpustanje.

No, in Matevž se opraviči z naslednjimi besedami: «Prosim da se mi oprostí izraz, katerega rad prekličem. V resnici je Matija vreden, da ga vzame vrag.»

To je zanjo.

Gost pripoveduje v družbi: «Nepopisen užitek sem imel pri vožnji ob lepem viemenu po jezeru, ki je bilo kakor velikansko ogledalo...»

Matilda (svojemu možu): «Čuješ, kakor ogledalo! Možiček, tudi midva greva tjakaj!»

Na nogah je.

A: «Vidiš, Gašperju so premenjene razmere pomagale na noge.»

B: «Kako to?»

A: «Avtomobil je moral prodati.»

Vtis glasbe.

V Kokrševcih so dobili novega organista, ki je prvo nedeljo po prihodu še prav posebno hotel pokazati svojo spretnost na orglah. Prav mogočno so zadonele orgle v začetku, zatem je ta mogočnost izginila in prešla v otožno melodijo, ki se je glasila turobno, kakor bi grešna duša plakala po izgubljenem rajju. Poleg organja pa je organist tudi pel, in sicer tako čarobno, da so mnoge ženske plakale od žalosti in veselja.

Vsi ljudje v cerkvi so bili kakor začarani. Še celo Kokotova Treza, ki sicer nima preveč rahločutnega srca, je jokala.

Ko so se ljudje vračali iz cerkve, je Cmokova Jera vprašala Kokotovo Trezo, kako ji je ugajalo orglanje novega organista in zakaj je jokala v cerkvi.

Treza pa ji je odvrnila: «Veš, Jera, tako se je včasih čulo vmes kakor glasovi naše uboge koze, ki je lani poginila. Veš, zaradi koze sem jokala. Hu-hu-hu...»

Tak vtis je napravila glasba na Trezo

Dobri gospodinji.

Služkinja Meta: «Moja gospodinja je zelo dobra. Vsako nedeljo grem lahko že ob štirih iz hiše in se vrnem, kadar hočem.»

Služkinja Neža: «To ni nič. Moja gospa pa je rekla, da se mi sploh ni treba vrniti...»

Prepozno.

Fant: «Ako me že moraš nekega dne varati, prosim te, da mi prej poveš.»

Dekle: «O, dragi moj, to bi mi moral že prej povedati.»

Ne zna ceniti svobode.

Jetniški ravnatelj: «Kaj boste počeli, ko boste zopet svobodni?»

Kaznjenc: «Oženil se bom.»

Ravnatelj: «No, Vi pa slabo cenite svobodo.»

MALI OGLASI

Posestvo,

hiša, zemljišče lep bukov gozd, se prodaja. V hiši že več let gostina. Pri cesti, 10 minut od farne cerkve na Dolenjskem (kraj Crnomelj). Proda se zaradi starosti lastnika. — Naslov pove uprava «Domovine».

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava. 49

Velicučenemu g. dr. I. Rahlejev u,
Beograd, Kosovska ulica 43.

Čast mi je, prositi Vas, da bi mi poslali Vaše do danes najbolj izkušeno zdravilo proti revmatizmu. Vaša sposobnost in trud sta zelo razširjena. Pri nas so trije zelo trpeli na revmatizmu, danes pa so z Vašo pomočjo že vsi popolnoma zdravi. Prosim Vas, da mi v najkrajšem času pošljete Vaše zdravilo, ker moja družina trpi na revmatizmu.

Zahvaljujem se Vam v naprej

Vir Pazar (Orna gora), 5. 10. 1936. Niko Crnčević.

Zdravilo „RADIO-BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO-BALSAMIKA“ dr. I. Rahlejev v Beogradu, Kosovska ulica 43, pritrilje 6.

Preporod zdravja

z zdravniškimi ocenami in pismi bolnikov o delovanju čudotvornega zdravila „Kalefluid“ D. Kaleničenka. Pisati Beograd, Pop Lukina 1, Miloš Marković. 67

Spoznati hočemo človeka ali ne po kajenju?

Vsakdo se lahko odvaja kajenja v roku 14 dni z uporabljanjem dr. Rascherjevih Putehtablot, katere dobi v vseh lokarnah in drogerijah za ceno 30 in 42 Din za omoč. Glavno zastopstvo Aurora k. d., Kamenica 187, Srem. Čuvajte se potvorbi! 68

ŽIVČNO

bolnim, slabim, onemoglim in starim priporočamo «Kalefluid» D. Kaleničenka (ekstrakt iz živalske žleze), ki krepi in vrača zdravje ter delazmožnost organizma. To potrjuje na tisoče lekarnarjev in na stotisoče bolnikov iz raznih držav (Anglije, Francije, Amerike, Rusije, Poljske, Rumunije, Jugoslavije itd.). «Kalefluid» je bil za svoje vrline odlikovan na higijskih razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju in Florenci s štirim grand prix in s štirimi velikimi zlatimi kolajnami — Detajlna poučna literatura D. Kaleničenka «Preporod» se pošlje vsakomur brezplačno. Obrniti se je: Beograd, Pop-Lukina br. 1. Lit. D. Miloš Marković. 65

Trpežnost vaših čevljev se podaljša ako uporabljate

Luno

pravo terpentin kremo. 41

Prepričajte se!

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

VI GREŠITE

proti samemu sebi, če zanemarjate Vaše telo, Vaš obraz, Vaše roke, Vaše lasje. — Prava mladost za ugovor o za Vas in Vašo obitelo so:

Falierjeva prava kaviška pomada za obraz le zaslišo kaže z marko „Elsa“ Ova Vam ohrani mladost in lepoto, dela polt gibko in baržunasto ter se vpija v kožo. Strmeli boste kako kako hitro Vam ginejo pogo. možolci, so edci in rdeča mesta ter gube na koži.

Falierjevi mašne «Elsa»-pomada za rast las zabraunjuje izpadanje las. prano osivelost, odstranjuje prhljai, dela krehke lasje mehke in gibke in pospešuje rast las.

Za polkovan 2 lo ška ene, ali pa po lovček od obeh pomad z zavojnico in pošiljino vred 48 Din

Falierjeva mila zadržajo in lepote z marko „Elsa“ najplomonotojše kakor stii, vselujejo medicinsko preizkušene dobro delujoče sestavine ter niso torej le navadna toaletna mila. Poizkusite onkrat:

- „Elsa“ milica mlajso mila
- „Elsa“ rumenjakova mila
- „Elsa“ glicerinska mila
- „Elsa“ jarcisava mila
- „Elsa“ katranska mila
- „Elsa“ mila za žilja

La nikdar več ne boste hoteli uporabljati drugega mila.

Za po skro 5 kosov Elsa mila, še z zavojnico in pošiljino vred 80 Din

Te cene so razumejo le, če se pošlje denar v naprej, ker se proti povzetju pošiljina zviša za 10 Din.

Narodna in nasloviti različno takole

Eugen V. Falier, locarar, Jozij Stablon, Elsatry 241 (Hrvatska)

INVENTURNA-PRODAJA

Želimo temeljito isprazniti!

„PETOVIA“ ČEVLJI

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1a.

PTUJ, Slovenski trg.